EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 10.10.2024
COM(2024) 474 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise kohta

Sisukord

Akronüümid 4

Kokkuvõte 5

1. Taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise hetkeseis 8

A. Maksetaotlused ja väljamaksed 8

Väljamaksed on pärast riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamist kiirenenud 8

Üha sagedamini on kasutatud peatamismenetlust, mis hõlbustab kiiremaid väljamakseid 9

Komisjon jätkas ELi pikaajaliste võlakirjade emiteerimist taaste- ja vastupidavusrahastu rahastamiseks 11

Üha rohkem meetmeid on taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirjade raames rahastamiskõlblikud 12

Makromajanduslik tingimuslikkus ning taaste- ja vastupidavusrahastu 13

B. Riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamine 14

Pärast 2023. ja 2024. aastal toimunud läbivaatamist on ajakohastatud riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad endiselt ambitsioonikad 14

Kogu rahastamispakett ning taaste- ja vastupidavusrahastu osa kõigis kuues poliitikasambas on pärast riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamist muutunud 15

Makseprofiilid on pärast riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamist muutunud 17

Taaste- ja vastupidavusrahastu kliima- ja digieesmärkide saavutamine jätkub muudetud riiklike taaste- ja vastupidavuskavade alusel 20

Läbivaadatud riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad aitavad edendada sotsiaalpoliitikat ja soolist võrdõiguslikkust kogu liidus 21

C. Taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite lõppsaajad 22

Kõik liikmesriigid on avaldanud andmed enim vahendeid saanud 100 lõppsaaja kohta 22

Enim vahendeid saanud lõppsaajad saavad rahalisi vahendeid investeeringuteks kõigis kuues taaste- ja vastupidavusrahastu poliitikasambas 25

D. Kontrollid ja auditid taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel 27

Komisjon on jätkanud liidu finantshuvide kaitsmist 28

Euroopa Kontrollikoda jätkab taaste- ja vastupidavusrahastu tähelepanelikku jälgimist 29

E. Teabevahetus ja dialoogid 2023.–2024. aastal 31

Euroopa Parlament, nõukogu ja liikmesriigid on jätkuvalt kaasatud taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisse 31

ELi nähtavust riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisel võiks veelgi suurendada 32

Interaktiivne kaart annab taaste- ja vastupidavusrahastust toetatavatest projektidest visuaalse ülevaate 34

Liikmesriigid jätkavad taaste- ja vastupidavusrahastu iga-aastaste ürituste korraldamist 35

Komisjon korraldab täiendavaid asjakohaseid teavitustegevusi 36

F. Taaste- ja vastupidavusrahastu vahehindamise peamised järeldused 37

Vahehindamine näitas, et taaste- ja vastupidavusrahastu on toetanud majanduse taastumist ja toonud innovatsiooni ELi kulutustesse 37

Hinnang sisaldab kasulikke kaalutlusi tulevaste tulemuspõhiste rahastamisvahendite kohta 38

2. Taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise edusammud 41

A. Ühised näitajad 41

Taaste- ja vastupidavusrahastu on saavutanud kohapeal märkimisväärseid reaalseid tulemusi 41

B. Kaks korda aastas esitatavad andmed 46

Enamik eesmärke ja sihte on aruannete kohaselt rakendatud vastavalt riiklike taaste- ja vastupidavuskavade tähtaegadele 46

C. Edusammud kuue poliitikasamba puhul 47

Liikmesriigid on teinud kõigi kuue taaste- ja vastupidavusrahastu poliitikasamba puhul nähtavaid edusamme rakendamisel 47

D. ELi ettevõtete konkurentsivõime parandamise poliitika 63

Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad aitavad parandada ELi ettevõtete konkurentsivõimet, sest umbes kolm miljonit ettevõtet on juba saanud taaste- ja vastupidavusrahastust toetust 63

3. REPowerEU 66

A. Ülevaade REPowerEU peatükkide meetmetest 68

Kavas „REPowerEU“ ettenähtud täiendavad reformid ja investeeringud käsitlevad kitsaskohti ning aitavad kiirendada üleminekut puhtale energiale ja tugevdada energiavarustuskindlust 68

B. Ülevaade kõikides REPowerEU peatükkides sisalduvatest piiriülese või mitut riiki hõlmava mõõtmega meetmetest 72

Kava „REPowerEU“ meetmetel on tugev piiriülene või mitut riiki hõlmav mõõde 72

4. Järeldus 74

Akronüümid

BAR	Brexitiga kohanemise reserv
COVID-19	2019. aasta koroonaviirushaigus
ECA	Euroopa Kontrollikoda
HKS	heitkogustega kauplemise süsteem
EUR	euro (€)
RRPs	riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad
RRF	taaste- ja vastupidavusrahastu
MWh	megavatt-tund
VKEd	väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad
STEP	Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm

Kokkuvõte

Taaste- ja vastupidavusrahastu on keskse tähtsusega taasterahastus „NextGenerationEU“, st Euroopa majanduse taastekavas, mille eesmärk on tulla COVID-19 pandeemia enneolematutest majanduslikest ja sotsiaalsetest tagajärgedest välja senisest tugevama ja vastupidavamana. Nii ulatuse kui ka eesmärkide poolest enneolematu taaste- ja vastupidavusrahastu loodi 2021. aastal[1] uuendusliku ja tulemuspõhise rahastamisvahendina, millest antakse liikmesriikidele eelnevalt kokkulepitud reformide läbiviimisel ja investeeringute tegemisel rahalist toetust. Taaste- ja vastupidavusrahastut rakendatakse kuni 2026. aastani.

Taaste- ja vastupidavusrahastu on aja jooksul kohanenud uute probleemidega ning sellest anti liikmesriikidele pärast Venemaa Ukraina-vastast provotseerimata agressiooni ja sellele järgnenud energiakriisi olulist toetust. Tänu **kavale „REPowerEU“** said liikmesriigid lisavahendeid, et hoogustada reforme ja investeeringuid, millega mitmekesistatakse liidu energiavarustust, kiirendatakse rohepööret ja toetatakse vähekaitstud leibkondi.

Taaste- ja vastupidavusrahastu määruse jõustumisele järgnenud kolme ja poole aasta jooksul on liikmesriigid kasutanud rahastut, et edendada kooskõlas ELi ühiste prioriteetidega **oma reformi- ja investeerimiskavasid** ning tegeleda COVID-19 kriisist taastumise osana nii pikaajaliste kui ka uute probleemidega.

Pärast mõningat viivitust 2023. aastal, mis oli suuresti seotud vajadusega võtta vastu REPowerEU peatükid, on rakendamine ja väljamaksed kiirenenud. 2024. aasta augusti lõpu seisuga oli liikmesriikidele välja makstud 265,4 miljardit eurot ning ligikaudu 85 % eesmärkidest ja sihtidest, mille saavutamise esialgne tähtaeg oli 2024. aasta esimene kvartal, olid komisjoni hinnangul rahuldavalt täidetud või liikmesriikide teatel lõpule viidud. See tähendab olulist edasiminekut võrreldes 2023. aastaga, mil komisjon oli eelmises taaste- ja vastupidavusrahastu aastaaruandes esitatud andmete kohaselt 1. septembriks 2023 välja maksnud umbes 58 % praegusest kogusummast (153,4 miljardit eurot). Kui kõik läheb plaanipäraselt, siis on taaste- ja vastupidavusrahastust alates selle loomisest makstud aasta lõpuks välja rohkem kui 300 miljardit eurot.

Komisjon on oma tegevust tõhustanud, et toetada liikmesriikide jõupingutusi rakendamisel ning lihtsustada ja vähendada halduskoormust. Selleks et lihtsustada taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamist ja parandada selle tulemuslikkust, võttis komisjon 19. juulil 2024 vastu ajakohastatud suunised riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kohta. Ajakohastatud suunistes pööratakse erilist tähelepanu riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamisele, mis on jätkuvalt asjakohane, et käsitleda võimalikke rakendamise kitsaskohti. Selgitatakse täpsemalt läbivaatamise ulatust ning võimalust riiklikku taaste- ja vastupidavuskava muuta, kui liikmesriik leiab parema viisi

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu.

rakendada meedet nii, et sellega vähendatakse halduskoormust. Lisaks sellele võib Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi (STEP)[2] määruse (millega muudeti taaste- ja vastupidavusrahastu määrust) jõustumise järel eraldada nüüd taaste- ja vastupidavusrahastust ning muudest ELi fondidest vahendeid ka STEPi eesmärkidele[3]. Suunistes on seda muudatuste tegemise uut õiguslikku alust kajastatud. Samuti lihtsustatakse suunistega liikmesriikide aruandlusnõudeid ja selgitatakse täpsemalt, millistel tingimustel saab sünergia suurendamiseks taaste- ja vastupidavusrahastu ja muude ELi fondide toetust kombineerida.

Taaste- ja vastupidavusrahastu vahehindamine kinnitas reforme ja investeeringuid kombineeriva rahastamisvahendi ja selle tulemuspõhise lähenemisviisi lisaväärtust. Taaste- ja vastupidavusrahastu peamine tugevus seisneb selles, et rahastust tehakse väljamakseid vastavalt kohapeal tehtud edusammudele ning ühest rahastamisvahendist toetatakse nii reforme kui ka investeeringuid, mis sageli tugevdavad üksteist. 2024. aasta veebruaris avaldatud taaste- ja vastupidavusrahastu vahehindamise aruandes toodi välja, et liikmesriigid ja teised sidusrühmad toetavad laialdaselt nii taaste- ja vastupidavusrahastu tulemuspõhist laadi kui ka reformide ja investeeringute kombineerimist. Väljamaksete tegemine saavutatud tulemuste, mitte kantud kulude alusel tagab nii liikmesriikide kui ka komisjoni jaoks prognoositavuse ja vastutavuse. Reformide ja investeeringute kombineerimine ühes rahastamisvahendis loob nende vahel sünergiat, stimuleerib oluliste reformide elluviimist ja toetab riiklike kavade sidusust. Kiire rakendamine ja kiired väljamaksed näitavad, et taaste- ja vastupidavusrahastu on toetanud liikmesriike kriisiaegadel, samas kui reformide ja investeeringute ainulaadne kombinatsioon aitab majandusel paremini tulevikuks valmistuda.

Taaste- ja vastupidavusrahastul ning selle osaks oleval kaval „REPowerEU“ on keskne roll ka selles, et aidata ELi ettevõtjatel saada kasu rohe- ja digipöördest. 31. augustiks 2024 oli taaste- ja vastupidavusrahastust toetust saanud rohkem kui 2 800 000 ettevõtjat, kellest enamik olid väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd). Lisaks otsesele rahalisele toetusele on riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad aidanud ellu viia olulisi reforme, et parandada ettevõtluskeskkonda kõigis liikmesriikides, näiteks ettevõtete digiteerimise, loamenetluste lihtsustamise ning tööjõu täiend- ja ümberõppe valdkonnas.

Võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu ajalist piiratust, peaks kõik jõupingutused jätkuvalt keskenduma riiklike taaste- ja vastupidavuskavade täielikule ja õigeaegsele rakendamisele 2026. aastaks. Kuigi rakendamine ja väljamaksed on kiirenenud, on edusammud liikmesriigiti erinevad. Mõned liikmesriigid on

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrus (EL) 2024/795, millega luuakse Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP).

[3] Tänu STEP-määrusele on liikmesriikidel nüüd võimalik suunata lisaks taaste- ja vastupidavusrahastu määrusega juba lubatud 4 %-le täiendavalt kuni 6 % kogu taaste- ja vastupidavusrahastu eraldisest programmi „InvestEU“ liikmesriikide ossa STEPi eesmärke toetavate meetmete jaoks. Peale selle peavad liikmesriigid oma riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamisel kaaluma esmajärjekorras STEP-märgisega projekte.

juba esitanud neli või enam maksetaotlust, samal ajal kui teised ei ole veel ühtegi esitanud. Mõnel juhul esineb endiselt viivitusi ja on suuri probleeme rahaliste vahendite ärakasutamisega 2026. aasta lõpuks. Kõik liikmesriigid peavad jõupingutusi jätkama, et rakendada oma riiklik taaste- ja vastupidavuskava täielikult enne 2026. aasta lõppu, mil lõppeb rahastu kehtivusaeg. Vajaduse korral saab riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad siiski läbi vaadata, et käsitleda võimalikke rakendamise kitsaskohti ning võtta arvesse tekkivaid ja muutuvaid probleeme. Komisjon on valmis jätkama liikmesriikide toetamist.

Käesolev aruanne on kolmas taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikliga 31 ette nähtud aastaaruanne, mis käsitleb taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamist. Selles esitatakse muu hulgas väljamaksete, riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamise, auditi ja kontrolliga seotud suundumuste ning teavitustegevuse hetkeseis (1. jagu), eesmärkide ja sihtide saavutamisel tehtud edusammud kõigis taaste- ja vastupidavusrahastu poliitikavaldkondades (2. jagu) ning ülevaade liikmesriikide REPowerEU peatükkides sisalduvatest meetmetest (3. jagu)[4]. I lisas on esitatud riikide ülevaated igas liikmesriigis tehtud edusammude kohta, samas kui täiendavates lisades keskendutakse konkreetsetele mõistetele, mis on olulised taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise seisukohast. Käesolevas aruandes esitatud teave põhineb riiklike taaste- ja vastupidavuskavade sisul 31. augusti 2024. aasta seisuga, liikmesriikide poolt kuni 2024. aasta aprillini esitatud andmetel (kooskõlas nende kohustusega esitada kaks korda aastas aruanne) ning rahastu rakendamisel kuni 31. augustini 2024 toimunud muutustel, kui ei ole märgitud teisiti.

[4] Kui ei ole märgitud teisiti, põhineb käesolevas aruandes esitatud teave vastuvõetud kavade sisul (mida komisjon on hinnanud), liikmesriikide poolt kuni 2024. aasta aprillini esitatud andmetel (kooskõlas nende kohustusega esitada kaks korda aastas aruanne), taaste ja vastupidavuse tulemustabeli andmetel (31. augusti 2024. aasta seisuga) ning rahastu rakendamisel kuni 31. augustini 2024 toimunud muutustel.

1. Taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise hetkeseis

A. Maksetaotlused ja väljamaksed

Väljamaksed on pärast riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamist kiirenenud

31. augustiks 2024 oli liikmesriikidele välja makstud üle 40 % taaste- ja vastupidavusrahastu kättesaadavatest vahenditest, kusjuures toetustest maksti välja 48 % ja laenudest veidi üle 30 %. Alates taaste- ja vastupidavusrahastu loomisest on komisjon saanud 63 maksetaotlust 25 liikmesriigilt ja maksnud välja 265,4 miljardit eurot. See summa sisaldab 198,4 miljardit eurot, mis maksti välja netosummana pärast maksetaotluste esitamist ning eesmärkide ja sihtide rahuldavat täitmist, taaste- ja vastupidavusrahastust 21 liikmesriigile kuni 31. detsembrini 2021 tehtud eelmakseid summas 56,6 miljardit eurot ning kava „REPowerEU“ raames 21 liikmesriigile tehtud eelmakseid summas 10,4 miljardit eurot. Liikmesriikidele välja makstud kogusummast on 170,8 miljardit eurot tagastamatu toetus ja 94,6 miljardit eurot laenud. Komisjoni eelduse kohaselt on väljamaksete praeguse tempo jätkudes 2024. aasta lõpuks välja makstud rohkem kui 300 miljardit eurot. Tabelis 1 antakse ülevaade liikmesriikide esitatud maksetaotlustest ja komisjoni vastavatest väljamaksetest (need hõlmavad nii tagastamatut toetust kui ka laene), mis on tehtud pärast positiivse hinnangu andmist asjaomase maksetaotlusega hõlmatud eesmärkidele ja sihtidele.

2023. aasta esimesel poolel väljamaksete tempo aeglustus, kuna jõupingutused olid suunatud riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamisele, kuid alates aasta teisest poolest väljamaksed kiirenesid. Ajavahemikus 1. septembrist 2023 kuni 31. augustini 2024 maksti liikmesriikidele välja 112,0 miljardit eurot. See hõlmab 10,4 miljardit eurot kava „REPowerEU“ eelmakseid ning 60,4 miljardit eurot tagastamatut toetust ja 41,2 miljardit eurot laene, mis maksti välja pärast 27 maksetaotluses hinnatud 908 eesmärgi ja sihi rahuldavat täitmist. Võrdlusena maksti ajavahemikul 1. septembrist 2022 kuni 31. augustini 2023 välja 40,6 miljardit eurot, sellest 26,9 miljardit eurot tagastamatut toetust ja 13,7 miljardit eurot laene. Kõik rahalised vahendid maksti välja pärast 17 maksetaotluses hinnatud eesmärkide ja sihtide rahuldavat täitmist, kuna eelmakseid sel perioodil ei tehtud.

Liikmesriigid said 2023.–2024. aastal kava „REPowerEU“ raames eelmakseid summas 10,4 miljardit eurot. Neil liikmesriikidel, kes muutsid oma riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid, et lisada neisse 2023. aasta lõpuks REPowerEU peatükk, oli võimalus taotleda kava „REPowerEU“ raames võetavate meetmete rahastamiseks kuni 20 %

täiendavaid vahendeid eelmaksetena[5]. Kava „REPowerEU“ eelmakseid taotles ja sai 21 liikmesriiki (vt tabel 1). Bulgaaria, Iirimaa, Luksemburg ja Saksamaa ei vastanud kava „REPowerEU“ eelmaksete saamise tingimusele, kuna nõukogu ei olnud nende REPowerEU peatükki 2023. aasta lõpuks vastu võtnud. Madalmaad ja Rootsi kava „REPowerEU“ eelmakseid ei taotlenud.

Tabel 1. Ülevaade taaste- ja vastupidavusrahastule esitatud maksetaotluste rakendamise olukorrast (31. august 2024)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Komisjon on heaks kiitnud ja nõukogu vastu võtnud **27** kava																											
Enne 31. detsembrit 2021 tehti **21** eelmakset, mis ei hõlma kava „REPowerEU“ eelmakseid (56,6 miljardit eurot)		▲					*										▲		▲		▲						▲
Kava „REPowerEU“ raames tehti **21** eelmakset (10,4 miljardit eurot)		●			●		●									●			■								■
Allkirjastati **26** tegevuskorda																											
Komisjonile esitati **63** maksetaotlust, sh laenutaotlust (vajaduse korral)	2×	2×	2×	2×	1×	2×	1×	4×	4×	3×	5×	6×	3×	2×	2×	1×		2×	1×	1×	1×	5×	3×	3×	4×	1×	
Pärast eesmärkide ja sihtide rahuldavat täitmist tehti **51** väljamakset (198,4 miljardit eurot)		1×	2×	2×	1×	2×	1×	3×	4×	3×	5×	5×	1×	2×	2×	1×		2×		1×	1×	4×	2×	2×	3×	1×	

Märkus. * Iirimaa ei taotlenud eelmakseid. ▲ Eelmakseid ei tehtud, kuna 31. detsembriks 2021 ei olnud nõukogu rakendusotsust vastu võetud, mis oli eelmaksete tegemise eeltingimus. ● Kava „REPowerEU“ eelmakseid ei tehtud, kuna kava „REPowerEU“ eelmaksete eeltingimuseks olevat REPowerEU peatükki ei olnud 31. detsembriks 2023 vastu võetud. ■ Madalmaad ja Rootsi ei taotlenud kava „REPowerEU“ eelmakseid.

Allikas: Euroopa Komisjon.

Üha sagedamini on kasutatud peatamismenetlust, mis hõlbustab kiiremaid väljamakseid

Komisjoni võimalus maksed osaliselt peatada tagab liikmesriikidele paindlikkuse ning nad saavad väljamakseid juhul, kui neil tekib konkreetsete eesmärkide või sihtidega seoses rakendamisel lühiajaline viivitus. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad seovad iga väljamakse summa eesmärkide ja sihtide kindlaksmääratud

[5] Vt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikkel 21d.

kogumiga. See tagab liikmesriikides rakendamise edenemise, kuid tähendab ka seda, et ühe eesmärgi või sihi saavutamisega hilinemine võib kogu maksetaotluse täitmise edasi lükata. Osalise makse metoodika tagab vajaliku paindlikkuse, et juhul kui väike arv eesmärke või sihte ei ole veel rahuldavalt täidetud, saab liikmesriikidele välja maksta osa rahalistest vahenditest ja seega liikuda maksetaotluse täitmisega edasi. Vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 24 lõikele 8 on liikmesriikidel pärast seda, kui komisjon on vastu võtnud otsuse väljamaksete osalise peatamise kohta, kuus kuud aega, et võtta ülejäänud eesmärkide või sihtide rahuldavaks täitmiseks vajalikke meetmeid. Pärast seda ajavahemikku hindab komisjon maksetaotlust uuesti ja tühistab peatamise, kui konkreetsed eesmärgid või sihid loetakse täidetuks, või vähendab liikmesriigi rahalist toetust, kui eesmärke või sihte ei ole rahuldavalt täidetud.

Osaliste maksete laialdasem kasutamine on aidanud taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite väljamaksmist kiirendada. Alates maksete osalise peatamise kindlaksmääramise metoodika avaldamisest 2023. aastal[6] on komisjon tegelenud kuue maksetaotlusega, mille puhul ei olnud ühte või mitut eesmärki või sihti võimalik hinnata rahuldavalt täidetuks. Ajavahemikul 1. septembrist 2023 kuni 31. augustini 2024 sisaldasid komisjoni hinnangul Hispaania,[7] Itaalia,[8] Portugali[9] ja Rumeenia[10] esitatud maksetaotlused üht või mitut eesmärki või sihti, mida ei olnud rahuldavalt täidetud. Need lisanduvad juba 2023. aasta aprillis Leedu esimese maksetaotluse puhul peatatud maksele[11]. Lisaks sellele leitakse Belgia esimese maksetaotluse esialgses hinnangus,[12] et ühte eesmärki ei saa pidada rahuldavalt täidetuks[13].

2024. aastal tühistas komisjon peatamised ning vähendas esimest korda püsivalt taaste- ja vastupidavusrahastu toetust. Leedus riigiasutused võtsid peatamisotsuse vastuvõtmisele 2023. aasta aprillis järgnenud kuue kuu jooksul täiendavaid poliitikameetmeid ja esitasid 2023. aasta oktoobris komisjonile peatatud eesmärkide kohta lisateavet. Komisjon jõudis järeldusele, et üks neist kahest eesmärgist on rahuldavalt täidetud, kuid teine ei ole. Seetõttu tühistas komisjon osaliselt peatamise ja maksis Leedule välja 14,9 miljonit eurot, millega tunnistati tehtud edusamme. Samal ajal vähendas komisjon

[6] Vt komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2023) 99 final), II lisa.

[7] Vt komisjoni 19. juuli 2024. aasta rakendusotsus Hispaaniale antava tagastamatu toetuse neljanda osamakse osalise peatamise kohta.

[8] Vt komisjoni 26. juuli 2024. aasta rakendusotsus Itaaliale antava tagastamatu toetuse viienda osamakse osalise peatamise kohta.

[9] Vt komisjoni 22. detsembri 2023. aasta rakendusotsus Portugalile antava tagastamatu toetuse kolmanda ja neljanda osamakse osalise peatamise kohta.

[10] Vt komisjoni 21. septembri 2023. aasta rakendusotsus Rumeeniale antava laenutoetuse teise osamakse osalise peatamise kohta.

[11] Vt komisjoni 28. aprilli 2023. aasta rakendusotsus Leedule antava tagastamatu toetuse esimese osamakse osalise peatamise kohta.

[12] Vt positiivne esialgne hinnang eesmärkide ja sihtide rahuldava täitmise kohta seoses 29. septembril 2023 Belgia esitatud esimese maksetaotlusega, mille Euroopa Komisjon edastas majandus- ja rahanduskomiteele.

[13] Tuleb märkida, et käesoleva aruande koostamise ajal ei olnud majandus- ja rahanduskomitee komisjoni esialgset hinnangut veel läbi vaadanud ja seega ei olnud komisjoni rakendusotsust osalise peatamise kohta käesoleva aastaaruande tähtpäevaks, st 31. augustiks 2024 veel vastu võetud. Komisjoni rakendusotsus Belgiale antava tagastamatu toetuse esimese osamakse osalise peatamise kohta võeti vastu 16. septembril 2024.

ka Leedu rahalist toetust 8,7 miljoni euro võrra, mis vastab täitmata jäänud eesmärgile[14]. Ka Portugali riigiasutused rakendasid kolmanda ja neljanda makse peatamise otsuse vastuvõtmisele 2023. aasta detsembris järgnenud kuue kuu jooksul poliitikameetmeid. 2024. aasta juunis jõudis komisjon järeldusele, et eesmärgid ja sihid on rahuldavalt täidetud. Seetõttu vabastas komisjon täielikult varem peatatud summa ja maksis Portugalile välja 720 miljonit eurot[15]. 2024. aasta märtsis esitas ka Rumeenia täiendavad põhjendused, mis tõendavad, et ta on võtnud varem peatatud eesmärkide rahuldavaks täitmiseks vajalikud meetmed. Esitatud teabe põhjal järeldas komisjon, et üks kahest eesmärgist on rahuldavalt täidetud, kuid teine ei ole. Komisjon lõpetab hindamise pärast seda, kui ta on andnud Rumeeniale võimaluse esitada oma märkused kahe kuu jooksul alates järelduste saamisest vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 24 lõikele 8. Hispaania ja Itaalia puhul kestis 31. augustil 2024 veel kuuekuuline peatamisperiood, mille jooksul liikmesriigid saavad võtta ülejäänud eesmärkide või sihtide rahuldava täitmise tagamiseks vajalikke meetmeid.

Komisjon jätkas ELi pikaajaliste võlakirjade emiteerimist taaste- ja vastupidavusrahastu rahastamiseks

2024. aastal jätkas komisjon turult vahendite hankimist ühtse rahastamisviisi abil, mille alusel komisjon emiteerib ühe nimega ELi pikaajalisi võlakirju ja suunab tulu kesksesse rahastuskogumisse, millest rahastatakse erinevaid ELi poliitikaprogramme. 31. augustiks 2024 oli ELi tasumata pikaajaliste võlakirjade kogusumma 531,4 miljardit eurot, millest 60,2 miljardit eurot oli taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirjadena. Lühiajaliste rahastamisvajaduste rahuldamiseks jätkas komisjon ka kolme- ja kuuekuuliste ELi lühiajaliste võlakirjade emiteerimist. 31. augustiks 2024 oli ELi tasumata lühiajaliste võlakirjade kogusumma 20,9 miljardit eurot.

ELi pikaajaliste võlakirjade emiteerimisest saadud tulu abil sai komisjon jätkata liikmesriikide riiklike taaste- ja vastupidavuskavade sujuvat rahastamist. Komisjon tegi liikmesriikidele taaste- ja vastupidavusrahastust kõik väljamaksed kohe maksetähtaja saabudes, keskmiselt kuue tööpäeva jooksul pärast väljamakse heakskiitmist. Viivitusi ei tekkinud.

Juunis avaldas komisjon oma rahastamiskava 2024. aasta teiseks poolaastaks, mille rahastamiseesmärk nägi ette kuni 65 miljardi euro ulatuses pikaajaliste ELi võlakirjade emiteerimist 2024. aasta juulist kuni detsembri lõpuni. Teise poolaasta rahastamiskava tugines 2024. aasta esimese poolaasta 75 miljardi euro suuruse eesmärgi täitmisele, kusjuures emiteerimise eesmärk oli kaasata 2024. aastal kokku kuni 140 miljardit eurot (2023. aastal oli rahastamiseesmärk 120 miljardit eurot).

[14] Vt komisjoni 6. mai 2024. aasta rakendusotsus Leedule antava tagastamatu toetuse esimese osamakse osalise peatamise kohta.

[15] Vt komisjoni 26. juuli 2024. aasta rakendusotsus, millega muudetakse komisjoni 22. detsembri 2023. aasta rakendusotsust C(2023) 9290 Portugalile antava tagastamatu toetuse kolmanda ja neljanda osamakse ning laenutoetuse kolmanda ja neljanda osamakse väljamaksmise lubamise kohta.

Komisjon loodab kaasata taasterahastu „NextGenerationEU“ raames, tuginedes liikmesriikide taotlustele taaste- ja vastupidavusrahastust vahendite saamiseks ja muude taasterahastust „NextGenerationEU“ toetatavate ELi programmide rahastamisvajadustele, 2026. aastaks ELi pikaajaliste võlakirjade emiteerimise kaudu kuni 712 miljardit eurot (programmi maksimaalsest 806,9 miljardi euro suurusest rahastamispaketist[16]). See teeb EList sel ajavahemikul ühe suurima eurodes nomineeritud võlakirjade emitendi.

Üha rohkem meetmeid on taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirjade raames rahastamiskõlblikud

2020. aastal teatas komisjon kavatsusest emiteerida kuni 30 % taasterahastu „NextGenerationEU“ võlakirjadest rohevõlakirjadena. See näitab komisjoni pühendumust kestlikule rahandusele, tuues turule uued kõrge reitinguga ja likviidsed rohevarad, andes mitmesugustele investoritele juurdepääsu roheinvesteeringutele ning tugevdades Euroopa Liidu ja euro rolli kestliku rahanduse turgudel. Esimene taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakiri emiteeriti 2021. aasta oktoobris. Selle 15-aastase tähtajaga võlakirja kaudu kaasas komisjon 12 miljardit eurot, mis on seni maailma suurim rohevõlakirjadega tehtud tehing. Sellest ajast alates on komisjon emiteerinud 60,2 miljardi euro väärtuses taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirju, kusjuures uued emissioonid on kohandatud vastavalt keskkonnahoiule tehtud kulutustele, millest liikmesriigid on teatanud.

Riikide kulutused taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirjadega rahastatavate meetmete rakendamiseks on 31. augustiks 2024 seotud peamiselt energiatõhususe meetmetega (42,8 % eraldatud kuludest) ning keskkonnahoidliku transpordi ja taristuga (33,3 %). Üheksast kulukategooriast, millele taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirjadest saadud tulu võib eraldada, oli kategooria „puhas energia ja energiavõrk“ suuruselt kolmas (8,4 % kuludest).

EL edendab taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirjade kaudu kestlikku rahastamist, suunates rahalised vahendid mitmesugustesse keskkonnahoidlikesse projektidesse. EList on saanud üks maailma suurimaid rohevõlakirjade emitente, mis on seda turgu märkimisväärselt suurendanud. Järgides Rahvusvahelise Kapitaliturgude Assotsiatsiooni rohevõlakirjade põhimõtteid ja tagades läbipaistva aruandluse, seab liit rohevõlakirjade turul kõrged standardid, soodustades kapitali liikumist keskkonnahoidlike investeeringute suunas. Taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirjad mitte ainult ei anna märku liidu tugevast pühendumusest kestlikkusele, vaid ka integreerivad

[16] Nende kahe summa vahe vastab taaste- ja vastupidavusrahastus olemas olevale laenutoetusele, mida liikmesriigid ei ole taotlenud. Võttes arvesse, et laenutoetuse taotlemise tähtaeg on praeguse õigusraamistiku kohaselt nüüdseks möödunud, ei kaasa komisjon nende laenude rahastamiseks finantsturgudelt ülejäänud vahendeid.

keskkonnahoidlikud algatused COVID-19 pandeemiast taastuvasse majandusse, edendades vastupidavat ja kestlikku majanduskasvu tulevikus.

Kooskõlas taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirjade raamistikuga avaldas komisjon 2023. aasta detsembris esimese põhjaliku aruande taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirjadest saadud tulu jaotuse ja mõju kohta. Analüüs näitab, et nende võlakirjade abil rahastatavad meetmed võivad vähendada kasvuhoonegaaside heidet 44 miljoni tonni võrra aastas, mis vastab 1,2 %-le ELi kasvuhoonegaaside koguheitest.

Tänu hiljuti vastu võetud REPowerEU peatükkides sisalduvate uute meetmete lisamisele on taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirjadest rahastatavate kavandatud meetmete kogum alates eelmisest aruandest suurenenud üle 80 miljardi euro võrra ja 31. augustiks 2024 ulatus rahastamiskõlblike varade summa 268,1 miljardi euroni. 2024. aasta novembris avaldatakse järgmine aruanne, mis näitab, et kasvuhoonegaaside heitkoguste hulk, mida taasterahastu „NextGenerationEU“ rohevõlakirjadest rahastatavate investeeringute abil välditakse, suureneb veelgi.

Makromajanduslik tingimuslikkus ning taaste- ja vastupidavusrahastu

Taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikkel 10 ühendab taaste- ja vastupidavusrahastu liidu eelarve juhtimise raamistikuga. Konkreetselt on taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 10 lõikes 1 ette nähtud, et komisjon teeb nõukogule ettepaneku peatada kõik kulukohustused või maksed või osa neist, kui nõukogu otsustab kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 126 lõikega 8 või lõikega 11, et liikmesriik ei ole oma ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimiseks tõhusaid meetmeid võtnud. Komisjon teeb seda juhul, kui ta ei ole kindlaks teinud tõsise majandussurutise olemasolu kogu liidus nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõike 5 ja artikli 5 lõike 2, st stabiilsuse ja kasvu pakti paranduslikku osa üldise vabastusklausli tähenduses. Taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 10 lõike 8 kohaselt peab komisjon 2024. aasta lõpuks artikli 10 kohaldamise läbi vaatama ning esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Käesoleva aruandega täidetakse see nõue.

Alates taaste- ja vastupidavusrahastu loomisest on olnud vaid üks juhtum, mille puhul oli taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 10 kohaldamine asjakohane. Komisjon tegi 19. juunil 2024 ettepaneku võtta ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 8 alusel vastu nõukogu otsus, kuna Rumeenia ei rakendanud tõhusaid meetmeid vastuseks soovitusele, mis esitati ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 alusel, st stabiilsuse ja kasvu pakti ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames. Nõukogu võttis ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 kohase soovituse vastu 18. juunil 2021 ning soovitas selles Rumeenial kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk hiljemalt 2024. aastaks.

2023. aastal oli ELis tervikuna ikka veel tõsine majandussurutis ning stabiilsuse ja kasvu pakti üldine vabastusklausel oli endiselt aktiveeritud. Seetõttu ei teinud komisjon pärast seda, kui nõukogu võttis 26. juulil 2024 vastu ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 8 kohase otsuse, ettepanekut peatada kulukohustused või liidu vahendite maksed Rumeeniale.

B. Riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamine

Pärast 2023. ja 2024. aastal toimunud läbivaatamist on ajakohastatud riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad endiselt ambitsioonikad

Geopoliitilised sündmused, kiire inflatsioon, tarneraskused ja mõnel juhul ka loodusõnnetused muutsid riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades esitatud teatavate reformide läbiviimise ja investeeringute tegemise liikmesriikide jaoks keerukaks. Liikmesriigid suutsid komisjoni toetusel neid väliseid probleeme leevendada ja vaadata asjaomased meetmed läbi, kasutades taaste- ja vastupidavusrahastu määruses sätestatud paindlikkust, et muuta riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid, kui objektiivsete asjaolude tõttu ei olnud võimalik esialgseid eesmärke ja sihte saavutada (vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artiklile 21). Samuti lisasid liikmesriigid oma riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse REPowerEU peatükid, saades selle tulemusena lisavahendeid ning hoogustades reforme ja investeeringuid, mis mitmekesistavad liidu energiavarustust, kiirendavad rohepööret ja toetavad vähekaitstud leibkondi. Läbivaatamine võimaldas ka riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid ajakohastada, et võtta arvesse läbivaadatud rahaeraldisi liikmesriikidele[17] ning kasutada ära taaste- ja vastupidavusrahastu raames kättesaadav ülejäänud laenutoetus[18].

Riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamisega tagati, et need käsitlevad kiire inflatsiooni mõju ja tarneahela kitsaskohti, mis mõjutasid investeerimispoliitikat. 2023. aastal ajakohastati kõiki riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid vähemalt üks kord ja mõnes neist tehti täiendavaid sihipäraseid muudatusi: aruande tähtpäevaks (31. august 2024) olid kõik liikmesriigid esitanud vähemalt ühe taotluse oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava muutmiseks, 26 liikmesriiki olid esitanud REPowerEU peatüki ja 11 liikmesriiki olid teinud ka täiendavaid sihipäraseid muudatusi (tabel 2). Oma riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid läbi vaadates pöörasid liikmesriigid erilist tähelepanu mitte ainult meetmete kvaliteedile, vaid ka nende valmidusastmele ja rakendamisperioodile, võttes arvesse, et taaste- ja vastupidavusrahastu kehtib kuni 2026. aastani. Kohustusi, mis ei olnud objektiivsete asjaolude tõttu enam

[17] Kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 11 lõikega 2 ajakohastati 2022. aasta juunis iga liikmesriigi tagastamatu rahalise toetuse maksimaalset summat, võttes aluseks Eurostati andmed SKP reaalkasvu muutuse kohta 2020. aastal ja reaalse SKP kumulatiivse muutuse kohta ajavahemikul 2020–2021.

[18] Liikmesriigid võisid taotleda (täiendavat) laenutoetust kuni 31. augustini 2023, nagu on sätestatud taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 14 lõikes 2. Taaste- ja vastupidavusrahastust laenutoetuseks kättesaadavast 385,8 miljardi euro suurusest rahastamispaketist oli 2023. aasta lõpuks kulukohustustega seotud ligi 291 miljardit eurot.

saavutatavad, kohandati ja paljudel juhtudel asendati need sobivamate alternatiividega, säilitades samal ajal riikliku taaste- ja vastupidavuskava algse eesmärgi. Taaste- ja vastupidavusrahastu lai kohaldamisala on andnud liikmesriikidele vajaliku paindlikkuse vahendite eraldamisel vastavalt nende muutuvatele prioriteetidele kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärkidega.

Tabel 2. Riiklike taaste- ja vastupidavuskavade ning REPowerEU peatükkide esitamise hetkeseis (31. august 2024)

	BE	**BG**	**CZ**	**DK**	**DE**	**EE**	**IE**	**EL**	**ES**	**FR**	**HR**	**IT**	**CY**	**LV**	**LT**	**LU**	**HU**	**MT**	**NL**	**AT**	**PL**	**PT**	**RO**	**SI**	**SK**	**FI**	**SE**
Komisjon on heaks kiitnud ja nõukogu vastu võtnud **27** kava																											
Komisjonile esitati **42** muudatust	1×	1×	1×	1×	3×	1×	3×	2×	2×	1×	**1×**	3×	2×	1×	2×	2×	1×	1×	1×	1×	2×	2×	**1×**	1×	1×	3×	1×
Komisjonile esitati **26** REPowerEU peatükki																											
Komisjon hindas **40** muudatust	1×	1×	1×	1×	3×	1×	3×	2×	2×	1×	1×	3×	2×	1×	1×	2×	**1×**	1×	1×	1×	2×	1×	1×	1×	1×	3×	1×
Nõukogu võttis vastu **39** muudatust	1×	1×	1×	1×	3×	1×	3×	2×	2×	1×	1×	3×	2×	1×	1×	1×	**1×**	1×	1×	1×	2×	1×	1×	1×	1×	3×	1×

Allikas: Euroopa Komisjon.

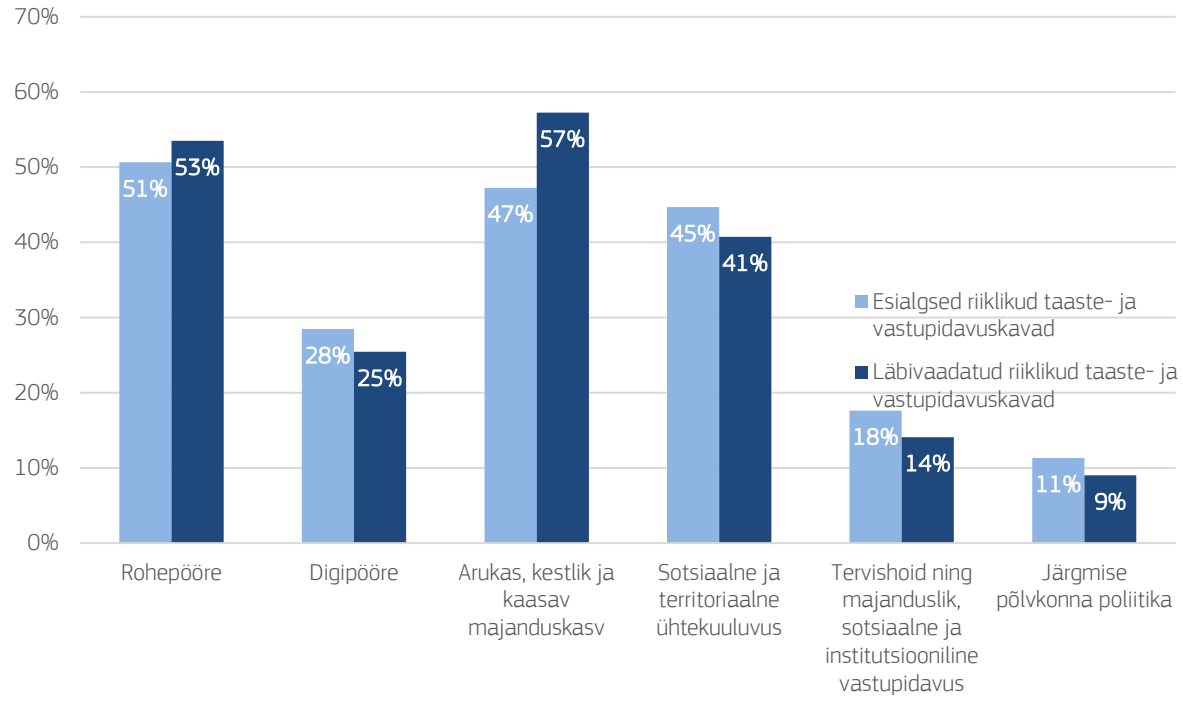
Kogu rahastamispakett ning taaste- ja vastupidavusrahastu osa kõigis kuues poliitikasambas on pärast riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamist muutunud

Taaste- ja vastupidavusrahastu kogu rahastamispakett oli 2024. aasta augusti lõpus 650 miljardit eurot. See jaguneb kaheks: tagastamatus vormis antavateks toetusteks on ette nähtud 359 miljardit eurot ja laenutoetusteks 291 miljardit eurot. See hõlmab täiendavat tagastamatut toetust, mida rahastatakse heitkogustega kauplemise süsteemist, ja ülekandeid Brexitiga kohanemise reservist, mis tehti liikmesriikidele kättesaadavaks muudetud taaste- ja vastupidavusrahastu määrusega, et toetada kava „REPowerEU“. 359 miljardi euro suurune tagastamatu toetus jaguneb järgmiselt: i) 338 miljardit eurot algset tagastamatut toetust taaste- ja vastupidavusrahastust, ii) ligi 19,5 miljardit eurot tagastamatut toetust heitkogustega kauplemise süsteemist ja iii) ligi 2 miljardit eurot tagastamatut toetust Brexitiga kohanemise reservist. Liikmesriigid said kuni 2023. aasta augustini taotleda laenutoetust. 385 miljardi euro suurusest laenupaketist oli 2023. aasta lõpuks, st taaste- ja vastupidavusrahastu raames võetud finantskohustuste õigusaktides ettenähtud tähtajaks, kulukohustustega seotud ligi 291 miljardit eurot. Nende kahe muutuse (heitkogustega kauplemise süsteemi ja Brexitiga kohanemise reservi kaudu kättesaadav tagastamatu toetus suurenes ning laenutoetust taotleti kättesaadava rahastamispaketi kogusummast vähem) tulemusel oli taaste- ja vastupidavusrahastu rahastamispaketi kogusumma 2024. aasta augusti lõpuks 650 miljardit eurot. Varem teatatud 723 miljardi euro suurune summa kujutas endast taaste- ja vastupidavusrahastu

määrusega rahastust kättesaadavaks tehtud tagastamatu toetuse (338 miljardit eurot) ja laenude (385 miljardit eurot) maksimumsummat.

Selle ja kavade läbivaatamise tulemusel on muutunud riiklike taaste- ja vastupidavuskavade osa iga poliitiksamba hinnangulistes kuludes (vt joonis 1). Kuigi absoluutarvudes on hinnangulised kulud iga poliitikasamba puhul suurenenud, on tugevdatud meetmeid, mis toetavad 1. sammast (rohepööre) ja 3. sammast (arukas, kestlik ja kaasav majanduskasv), ning suurem osa riiklikest taaste- ja vastupidavuskavadest aitab nüüd kaasa nende kahe eesmärgi saavutamisele.

Joonis 1. Taaste- ja vastupidavusrahastu hinnangulised kulutused igale poliitikasambale enne ja pärast taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamist

Märkus. Iga meede toetab kahte poliitikasammast kuuest. Seepärast moodustab toetus joonisel esitatud kõigi sammaste peale kokku 200 % liikmesriikidele eraldatavatest taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditest. Rohe- ja digipöörde samba toetamise puhul esitatud protsendimäärad erinevad protsendimääradest, mis on esitatud kliima- ja digieesmärkide toetamise puhul; viimased arvutatakse teistsuguse metoodika järgi (mida on kirjeldatud taaste- ja vastupidavusrahastu määruse VI ja VII lisas).
Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel.

Makseprofiilid on pärast riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamist muutunud[19]

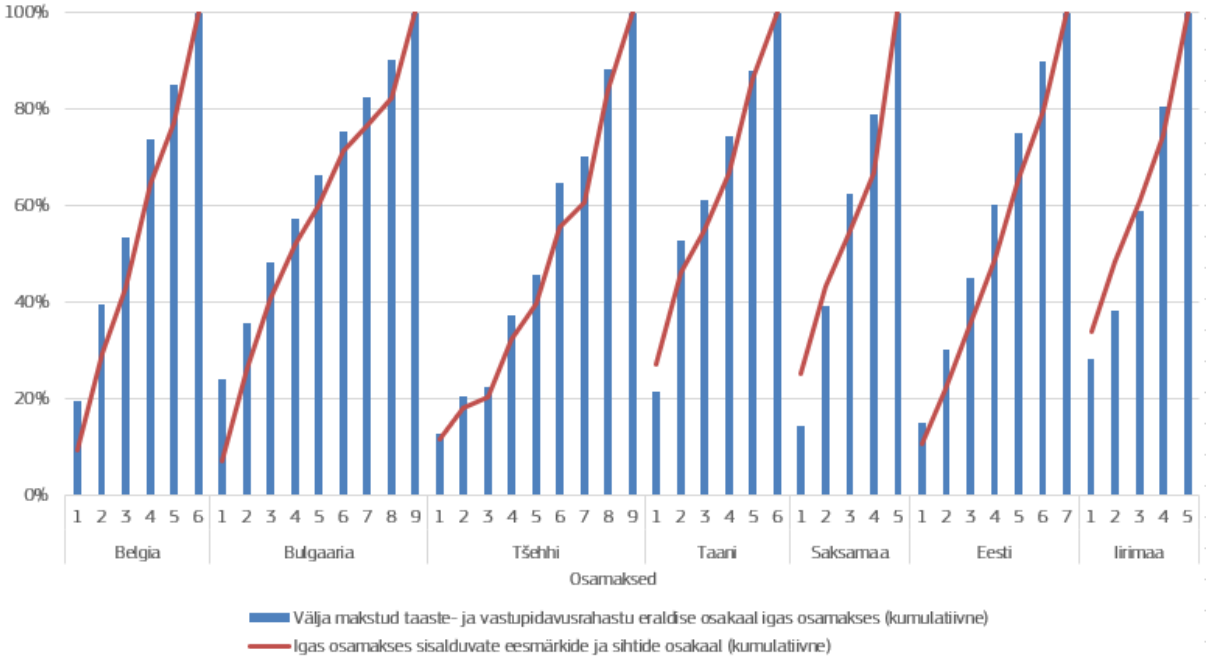
Taaste- ja vastupidavusrahastu makseprofiilid (st summa, mis makstakse osamaksetena välja eelnevalt kindlaks määratud eesmärkide ja sihtide rahuldava täitmise korral) kehtestati vastavalt teatavatele juhtpõhimõtetele.. Esialgse makseprofiili kehtestamisel võeti arvesse mitut tegurit, sealhulgas riiklikke rahastamisvajadusi ja eelarve planeerimist ning eesmärkide ja sihtide osakaalu ja nende suhtelist tähtsust igas osamakses. Seega puudub lihtne lineaarne seos konkreetse osamaksega seotud eesmärkide ja sihtide arvu ning sellega seotud väljamakse suuruse vahel. Pärast liikmesriikidega peetud arutelusid tegi komisjon makseprofiile käsitleva ettepaneku, mille nõukogu lõpuks heaks kiitis.

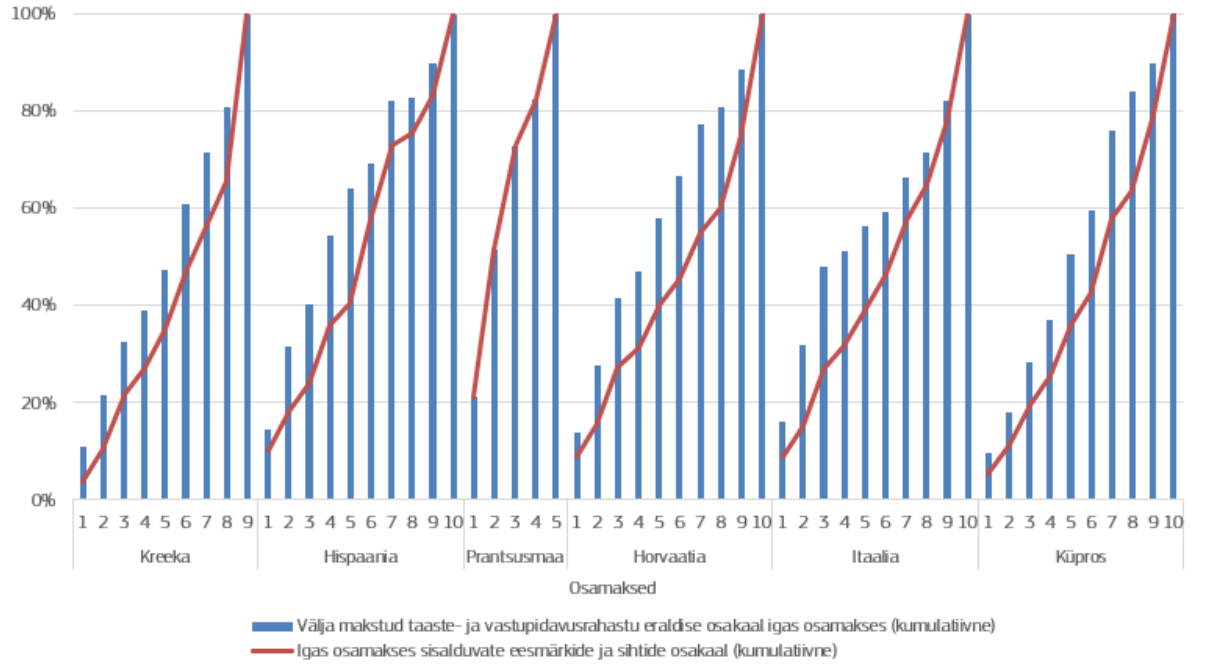
Seoses riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamisega on makseprofiilid muutunud, et kajastada REPowerEU peatükkide lisamist, liikmesriikide rahaliste eraldiste muutmist ning olemasolevate taaste- ja vastupidavusrahastu meetmete kohandamist.. REPowerEU peatükkide vastuvõtmise tulemusel suurenes liikmesriikidele antava toetuse kogusumma, kusjuures olemasolevatele osamaksetele lisati uued kavaga „REPowerEU“ seotud eesmärgid ja sihid. Lisaks sellele oli kavade läbivaatamise eesmärk kajastada ajakohastatud rahalisi eraldisi (taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikkel 18) ja võtta arvesse objektiivseid asjaolusid, mis mõjutavad meetmete saavutatavust (artikkel 21). Selle tulemusel muudeti mitme riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades sisalduva meetme sisu (nt kvantitatiivsete eesmärkide vähendamine/täiendamine, eesmärkide ja sihtide asendamine paremate alternatiividega) ja nende rakendamise ajakava. Nii muutused toetuse eraldamisel kui ka eesmärkide ja sihtide lisamine, eemaldamine ja muutmine kajastusid läbivaadatud makseprofiilides kooskõlas juhtpõhimõtetega, mida kasutati eespool loetletud makseprofiilide kehtestamisel. Komisjon pidas vajalikuks tagada makseprofiilide vastavus eesmärkide ja sihtide rakendamise edenemisele, võttes arvesse nende suhtelist tähtsust, et need stimuleeriksid kavade täielikku rakendamist ja oleksid kokkuvõttes kooskõlas liidu rahastamiskavaga.

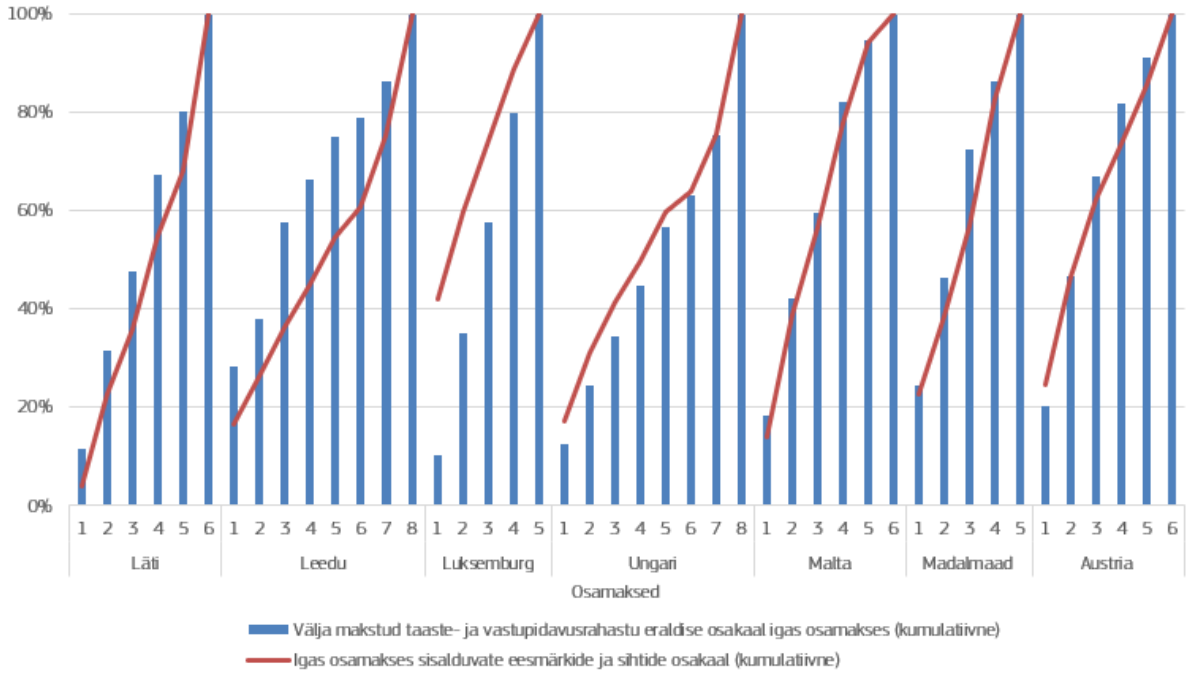
Joonisel 2 on esitatud iga riikliku taaste- ja vastupidavuskava toetuskomponendi praegused makseprofiilid. Need näitavad iga osamakse brutosumma kumulatiivset osakaalu protsendina kogu toetussummast ning iga osamakse eesmärkide ja sihtide arvu kumulatiivset osakaalu toetuskomponendi eesmärkide ja sihtide koguarvust. Konkreetse osamakse eesmärkide ja sihtide arvu ning sellega seotud väljamakse suuruse vahel puudub lineaarne seos, kuna makseprofiilid on kehtestatud vastavalt eespool nimetatud põhimõtetele.

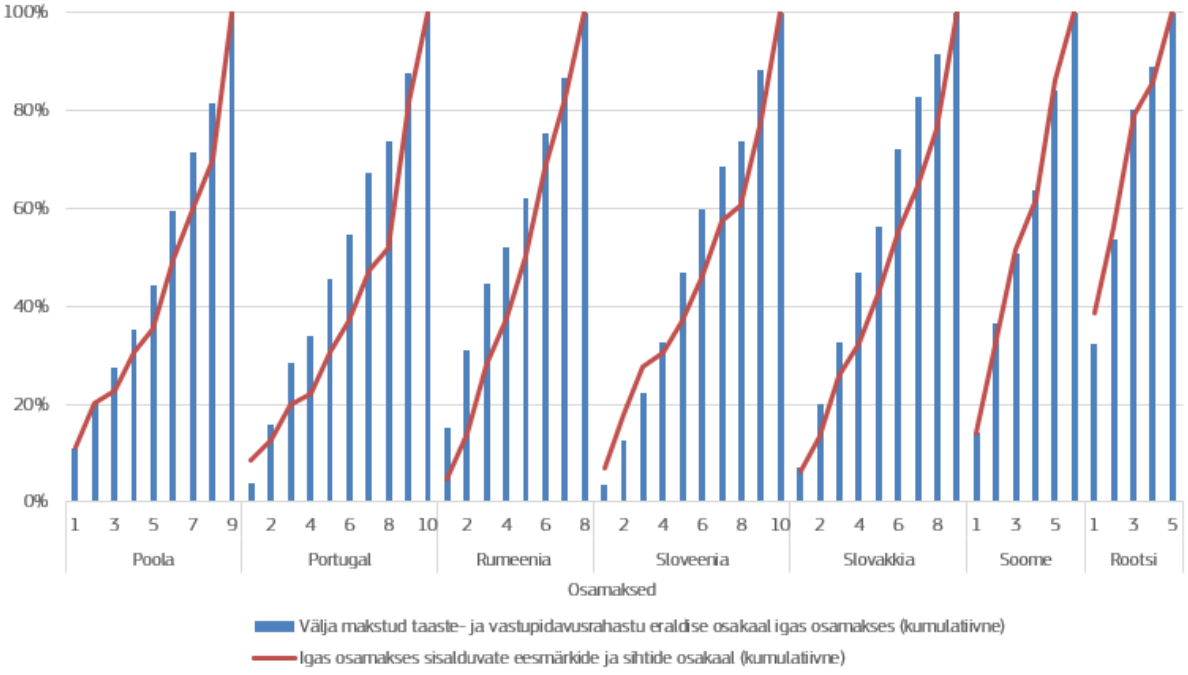
[19] Käesolevas jaos esitatud analüüs on vastus Euroopa Parlamendi soovitusele, mis esitati 2021. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse raames.

Joonis 2. Tagastamatu toetuse osakaal (kumulatiivne) ning iga osamakse eesmärkide ja sihtide osakaal liikmesriikide kaupa

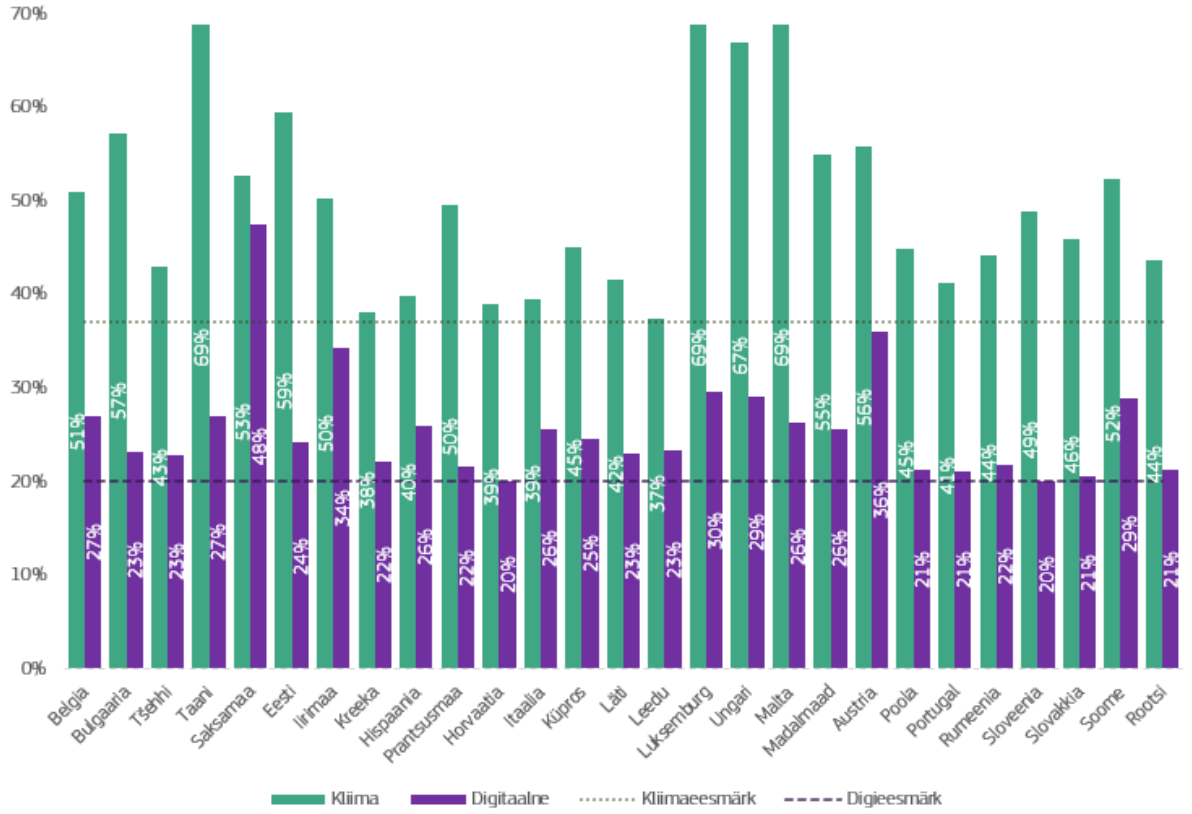
Märkus. Puudub lineaarne seos konkreetse osamakse eesmärkide ja sihtide arvu ning sellega seotud väljamakse suuruse vahel. Seda seetõttu, et makseprofiili kehtestamisel võeti arvesse mitut tegurit, sealhulgas riiklikke rahastamisvajadusi ja eelarve planeerimist ning eesmärkide ja sihtide osakaalu ja nende suhtelist tähtsust igas osamakses.

Allikas: Euroopa Komisjon.

Taaste- ja vastupidavusrahastu kliima- ja digieesmärkide saavutamine jätkub muudetud riiklike taaste- ja vastupidavuskavade alusel

Pärast vastu võetud riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamist eraldavad kõik liikmesriigid jätkuvalt oma taaste- ja vastupidavuskava rahaliste vahendite kogusummast vähemalt 37 % kliimaeesmärke toetavatele meetmetele ning vähemalt 20 % digieesmärke toetavatele meetmetele (vt joonis 3). Taaste- ja vastupidavusrahastu kui terviku puhul suurenesid hinnangulised kliimakulud, moodustades augusti lõpuks (tähtpäev) 42,5 % taaste- ja vastupidavusrahastu eraldistest, samas kui hinnangulised digikulud moodustasid 26 % – seega ületati mõlemat määruses sätestatud eesmärki.

Joonis 3. Hinnanguline kliima- ja digieesmärke toetav osa riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kogueraldisest pärast riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamist

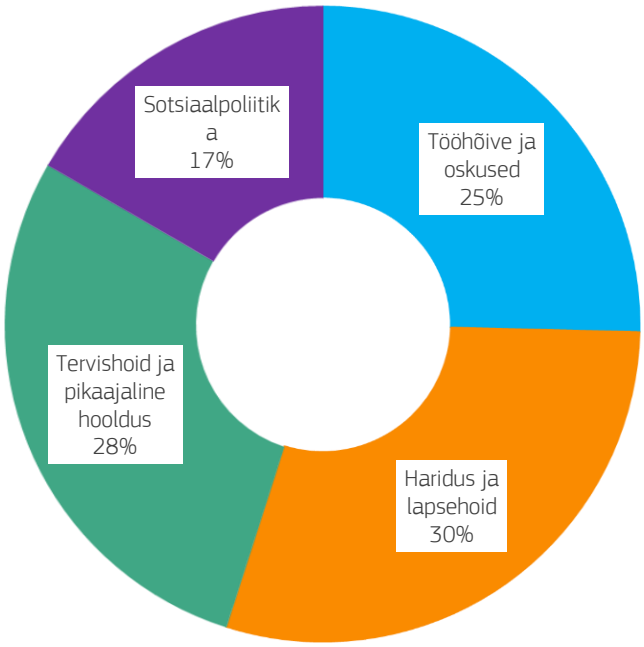
Märkus. Riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades tuli täpsustada ja põhjendada, mil määral iga meede aitab kaasa kliima- ja/või digieesmärkide saavutamisele (kas täielikult – 100 %, osaliselt – 40 % või üldse mitte – 0 %). Panus kliima- ja digieesmärkide saavutamisse arvutatakse taaste- ja vastupidavusrahastu määruse VI ja VII lisa alusel. Koefitsientide ja iga meetme hinnanguliste kulude järgi on võimalik välja arvutada, mil määral aitavad kavad kaasa kliimaga seotud sihtide ja digitaalsete sihtide saavutamisele.

Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel.

Läbivaadatud riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad aitavad edendada sotsiaalpoliitikat ja soolist võrdõiguslikkust kogu liidus

Läbivaadatud riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad soodustavad jätkuvalt ülespoole suunatud sotsiaalset lähenemist. Riiklike taaste- ja vastupidavuskavad panustavad sotsiaalpoliitika meetmetesse kokku hinnanguliselt ligikaudu 162,3 miljardit eurot,[20] mis moodustab ligikaudu 25 % hinnangulistest kogukuludest. Pärast riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamist on peaaegu 30 % hinnangulistest sotsiaalkulutustest suunatud investeeringutele ja reformidele hariduse ja lastehoiu valdkonnas (vähenemine 4 protsendipunkti) ning tervishoiu ja pikaajalise hoolduse valdkonnas (vähenemine 5 protsendipunkti), samas kui 25 % on suunatud tööhõivele ja oskustele (kasv 6 protsendipunkti) ning ülejäänud osa sotsiaalpoliitikale (kasv 3 protsendipunkti) (joonis 4). Liikmesriikide riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad sisaldavad nüüd 423 (all)meedet, mis keskenduvad lastele ja noortele ning on jaotatud mitme poliitikavaldkonna vahel, sealhulgas kõik haridustasemed, tööhõive toetamine ja eluaseme tagamine.

Joonis 4. Taaste- ja vastupidavusrahastu hinnanguliste sotsiaalkulutuste osakaal sotsiaalvaldkonna kategooriate kaupa

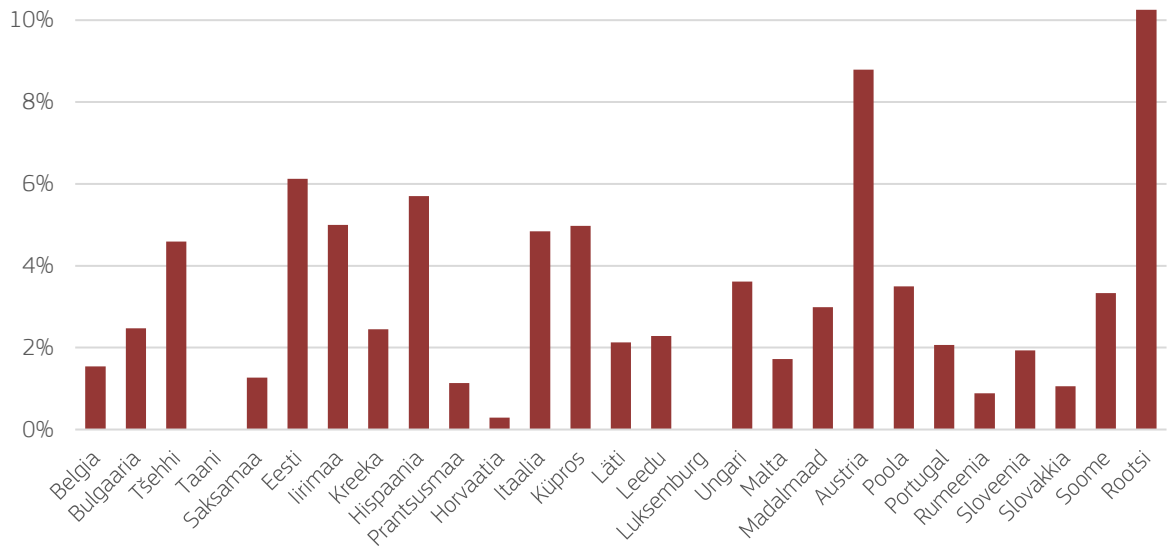
Märkus. Joonisel on näidatud hinnanguliste sotsiaalkulutuste jaotus kõigis riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades. Sotsiaalvaldkonna kategooriad määratakse kindlaks ja neid kohaldatakse metoodika alusel, mille komisjon on pärast Euroopa Parlamendi ja liikmesriikidega konsulteerimist vastu võtnud delegeeritud määrusega (EL) 2021/2105.

Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel.

[20] Võttes arvesse sotsiaalkulutuste tähtsust pärast COVID-19 pandeemiat, anti taaste- ja vastupidavusrahastu määrusega komisjonile volitused võtta vastu delegeeritud õigusakt, millega määratakse kindlaks metoodika, mille alusel tuleb anda aru taaste- ja vastupidavusrahastu raames tehtud hinnanguliste sotsiaalkulutuste, sealhulgas lastele ja noortele tehtud kulutuste kohta (artikli 29 lõike 4 punkt b). Komisjoni vastuvõetud metoodika kohaselt liigitatakse kõik rahastust kaetavad hinnangulised kulutused, mis on seotud reformide ja investeeringutega, üheksasse laiemasse poliitikavaldkonda, mis seejärel koondatakse nelja sotsiaalvaldkonna kategooriasse: 1) tööhõive ja oskused, 2) haridus ja lapsehoid, 3) tervishoid ja pikaajaline hooldus ning 4) sotsiaalpoliitika; vt komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2021/2105.

Liikmesriikide riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad toetavad jätkuvalt soolist võrdõiguslikkust: kõik kavad peale kahe sisaldavad meetmeid, mille sõnaselge eesmärk on aidata edendada soolist võrdõiguslikkust. Läbivaadatud riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad sisaldavad 136 (all)meedet, mis keskenduvad soolisele võrdõiguslikkusele. Soolise võrdõiguslikkusega seotud meetmete jaotus liikmesriikide kaupa on esitatud joonisel 5. Lisaks 1367 (all)meetmele, mis aitavad sõnaselgelt soolist võrdõiguslikkust edendada, lisavad liikmesriigid oma kavadesse jätkuvalt muid reforme ja investeeringuid, mille rakendamine võib neid mõõtmeid oluliselt soodustada. See hõlmab näiteks reforme ja investeeringuid taristusse, ühistransporti või digitaalsesse ühenduvusse. Sellistel meetmetel võib olla positiivne mõju, parandades juurdepääsu kaugõppele, olulistele (tervishoiu)teenustele ja kommunaalteenustele või võimaldades piiratud liikumisvõimega või äärepoolsetes piirkondades elavatel inimestel osaleda majandustegevuses ja ühiskonnaelus.

Joonis 5. Riiklike taaste- ja vastupidavuskavade soolisele võrdõiguslikkusele keskenduvate meetmete osakaal

Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel.

C. Taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite lõppsaajad

Kõik liikmesriigid on avaldanud andmed enim vahendeid saanud 100 lõppsaaja kohta

2023. aasta alguses, kui taaste- ja vastupidavusrahastu määrust muudeti seoses kavaga „REPowerEU“, suurendati taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite kasutamise läbipaistvust, nõudes, et liikmesriigid avalikustaksid teabe oma taaste- ja vastupidavuskava raames enim vahendeid saanud lõppsaajate kohta. Taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 25a kohaselt peavad liikmesriigid looma üldsusele kättesaadava portaali, kus on avaldatud andmed nende 100 lõppsaaja kohta, kes

saavad rahastu meetmete rakendamiseks kõige rohkem rahalisi vahendeid, ning ajakohastama neid andmeid kaks korda aastas[21]. Taaste- ja vastupidavusrahastu puhul on vahendite lõppsaajad viimased üksused, kes saavad vahendeid taaste- ja vastupidavusrahastu meetme rakendamiseks ja kes ei ole töövõtjad ega alltöövõtjad, näiteks kodanikud, ettevõtjad, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused. Seega võivad nad olla juriidilised või füüsilised isikud[22]. Kooskõlas määruse nõuetega koondab ja avaldab komisjon andmed taaste ja vastupidavuse tulemustabelis koos linkidega liikmesriikide riiklikele portaalidele[23].

Andmete järjepidevuse ja võrreldavuse tagamiseks on komisjon andnud liikmesriikidele suuniseid. Komisjon on mitmel mitteametliku taaste- ja vastupidavusrahastu eksperdirühma kohtumisel arutanud liikmesriikidega vahendite lõppsaajate aruandlust, rõhutades selle tähtsust läbipaistvuse suurendamisel. Sellega seoses ja samuti Euroopa Parlamendi taotlusel[24] esitatakse käesoleva aruande V lisas need suunised ning selgitatakse täiendavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruses sätestatud vahendite lõppsaaja mõistet ning taaste- ja vastupidavusrahastu raames enim vahendeid saanud 100 lõppsaaja andmete avaldamise ulatust.

Kõik 27 liikmesriiki on loonud üldsusele kättesaadava portaali, kus on avaldatud enim vahendeid saanud 100 lõppsaaja andmed. Juba 2023. aastal esitasid kõik liikmesriigid esimesed andmed enim vahendeid saanud 100 lõppsaaja kohta ning enamik neist esitas hiljem aasta jooksul ka ajakohastatud andmed. Komisjon eeldab, et kõik liikmesriigid järgivad edaspidi andmete esitamise tähtaega, mis on kaks korda aastas, ning jälgib tähelepanelikult, et liikmesriigid täidaksid oma kohustust ajakohastada andmeid kaks korda aastas. 2024. aastal on peaaegu kõik liikmesriigid oma andmete esimese ajakohastatud versiooni juba esitanud ja oktoobris ootab komisjon andmete teist ajakohastatud versiooni.

Enamik liikmesriike on esitanud täieliku nimekirja oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava raames enim vahendeid saanud 100 lõppsaaja kohta, kuid mõned liikmesriigid on esitanud nimekirja, mis sisaldab vähem kui 100 lõppsaajat (nimelt Bulgaaria (19), Eesti (98), Leedu (71), Malta (31), Rumeenia (98) ja Ungari (99)). Mõnel juhul võib see olla seotud vastavate riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamise seisuga asjaomastes liikmesriikides, kui meetmete rakendamist valmistatakse ette, kuid rahalised vahendid ei ole veel lõppsaajateni jõudnud. Kooskõlas finantsmääruse

[21] Määruses on ka täpsustatud, et liikmesriigid peaksid avaldama järgmise teabe: vahendite saaja täielik nimi, juriidilise isiku puhul käibemaksu- või maksukohustuslasena registreerimise number (või muu kordumatu tunnus), saadud summa ja meetmed, mille jaoks vahendite saaja on toetust saanud.

[22] See on kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määrusega, mille artikli 22 lõike 2 punktis d nimetatakse vahendite lõppsaajaid töövõtjatest ja alltöövõtjatest eraldi seisvateks üksusteks, tagades seega mõiste järjepidev tõlgendamine kogu taaste- ja vastupidavusrahastu määruses.

[23] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/disbursements.html?table=finalRecipientByCountry

[24] Euroopa Parlamendi 11. aprilli 2024. aasta otsus Euroopa Liidu 2022. aasta üldeelarve raamatupidamiskontode sulgemise kohta, III jagu – komisjon, §286 punkt xiii.

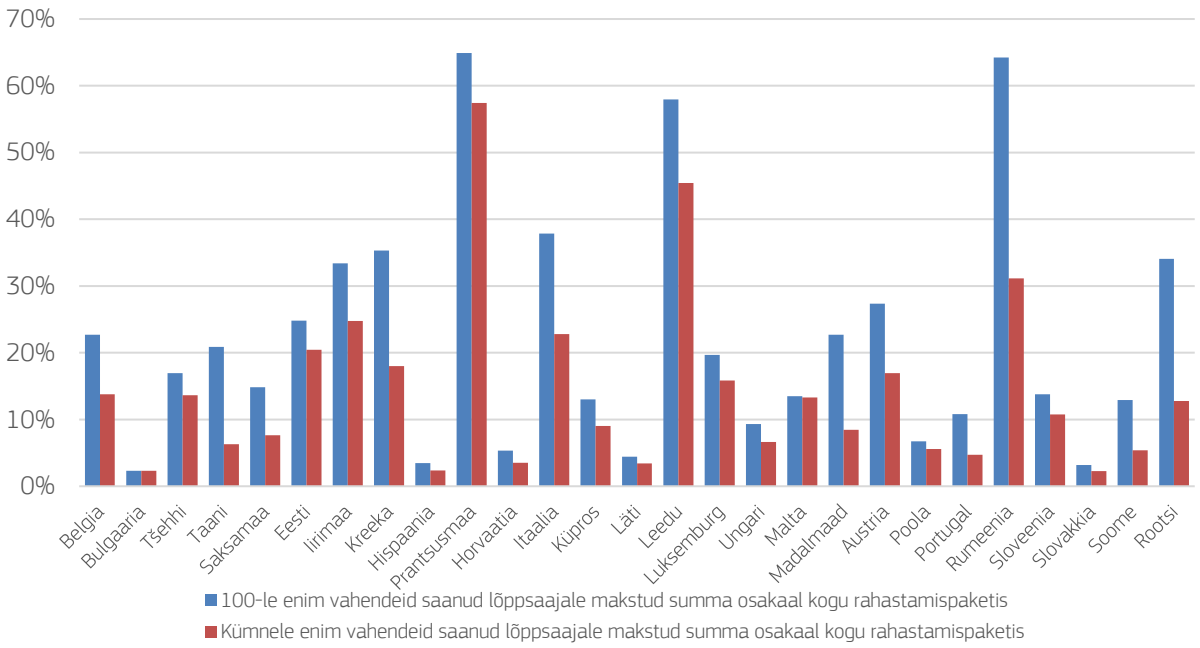
sätetega sisaldab taaste- ja vastupidavusrahastu määrus ka erandeid[25] andmete avaldamise kohustusest, mis võivad mõnel juhul olla enim vahendeid saanud lõppsaajaid käsitleva aruandluse puhul olulised.

Iga liikmesriigi enim vahendeid saanud lõppsaajaid käsitlevad andmed võivad anda väärtuslikku teavet, mis võimaldab suuremat läbipaistvust taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite jagamisel. Andmed täiendavad selliseid olemasolevaid andmeid riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamise kohta nagu täidetud eesmärgid ja sihid ja väljamaksed sammaste kaupa, ning neid saab kasutada taaste- ja vastupidavusrahastust toetatavate projektide kaardistamisel.

Igas liikmesriigis enim vahendeid saanud lõppsaajatele välja makstud summad erinevad märkimisväärselt, mis on kooskõlas riiklike taaste- ja vastupidavuskavade heterogeense iseloomuga ja rahaliste eraldiste erinevustega. Suurim summa, mille üks lõppsaaja sai, ületab 22 miljardit eurot, samas kui väikseim summa, mille sai üks enim vahendeid saanud lõppsaaja, on 5 723 eurot. Nende summade keskmine väärtus, mille enim vahendeid saanud lõppsaajad on saanud, küündib peaaegu 63 miljoni euroni, kuid nende mediaanväärtus on märkimisväärselt väiksem – 4,5 miljonit eurot. Samamoodi moodustavad summad, mis enim vahendeid saanud lõppsaajad on igas liikmesriigis siiani saanud, erineva osakaalu kogupaketist (vt joonis 6) nii liikmesriikide lõikes kui ka siis, kui võrrelda kümne enim vahendeid saanud ja 100 enim vahendeid saanud lõppsaaja poolt igas liikmesriigis saadud vahendite summat. Keskmiselt on enim vahendeid saanud 100 lõppsaaja poolt saadud vahendite osakaal liikmesriikide eraldistest 22,1 %, samas kui enim vahendeid saanud kümne lõppsaaja poolt saadud vahendite osakaal liikmesriikide eraldistest on 14,3 %.

[25] Nende erandite hulka kuuluvad järgmised neli juhtumit: i) füüsilistele isikutele makstavad haridustoetused ja enim abi vajavatele füüsilistele isikutele makstavad muud otsetoetused, ii) väga väikese väärtusega lepingud, mis jäävad alla 15 000 euro, iii) rahastamisvahendite kaudu antav finantstoetus, mille summa on väiksem kui 500 000 eurot, ja iv) kui avalikustamine võib ohustada asjaomaste isikute või üksuste õigusi ja vabadusi või kahjustada vahendite saajate ärihuve.

Joonis 6. Kümne ja 100 enim vahendeid saanud lõppsaaja poolt saadud vahendite summa protsendina liikmesriikide kogu rahastamispaketist

Allikas: Euroopa Komisjoni arvutus, mis põhineb andmetel, mille liikmesriigid on esitanud vahendite lõppsaajate kohta.

Enamik enim vahendeid saanud lõppsaajaid liikmesriikides on avalik-õiguslikud üksused. Komisjoni hinnangul on 100st enim vahendeid saanud lõppsaajast liikmesriikides 59,4 % avalik-õiguslikud üksused ja 40,7 % eraõiguslikud üksused[26]. Riigiasutustest suurimad vahendite lõppsaajad liikmesriikides on saanud kokku ligikaudu 94,5 miljardit eurot, mis vastab 15 % kõigist kulukohustustega seotud taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditest, ja eraõiguslikud üksused on saanud 65 miljardit eurot, mis moodustab 10 % kõigist kulukohustustega seotud taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditest. Kuna paljud taaste- ja vastupidavusrahastu meetmed on suunatud avalike hüvede pakkumise parandamisele sellistes valdkondades nagu tervishoid, transport või haldusasutuste digiteerimine, mis on üldiselt kulukad ja ulatuslikud investeerimisprojektid, on vahendite lõppsaajateks sageli riigiasutused. Sellegipoolest pakub taaste- ja vastupidavusrahastu ulatuslikku toetust ka erasektorile ja eelkõige VKEdele, toetades nende digiteerimist ning töötajate ümber- ja täiendõpet.

Enim vahendeid saanud lõppsaajad saavad rahalisi vahendeid investeeringuteks kõigis kuues taaste- ja vastupidavusrahastu poliitikasambas

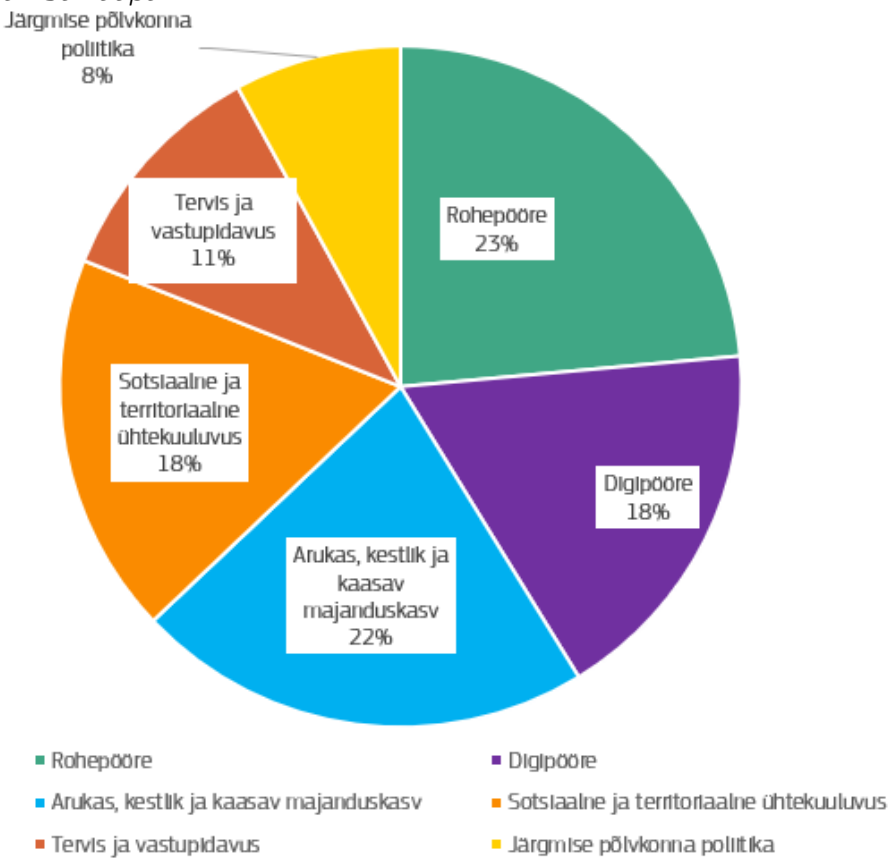
Meetmed, mille jaoks 100 enim vahendeid saanud lõppsaajat on taaste- ja vastupidavusrahastu raames vahendeid saanud, on jaotatud kuue poliitikasamba vahel (joonis 7). See näitab, et taaste- ja vastupidavusrahastu pakub liikmesriikidele igakülgset toetust kõige olulisemates poliitikavaldkondades. Samal ajal tegelesid enim

[26] Vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artiklile 25a ei pea liikmesriigid täpsustama, kas vahendite lõppsaajad on avaliku või erasektori üksused. Seetõttu põhinevad siinkohal esitatud arvnäitajad komisjoni enda hinnangutel.

vahendeid saanud lõppsaajad enamasti rohepööret toetavate meetmete rakendamisega (23 %), millest jäävad napilt maha investeeringud arukasse, kestlikku ja kaasavasse majanduskasvu (22 %), digipöördesse ning sotsiaalsesse ja territoriaalsesse ühtekuuluvusse (kumbki 18 %). See rõhutab keskendumist COVID-19 kriisi järgse majandusliku ja sotsiaalse taastumise ergutamisele ning liidu majanduse, ühiskonna ja haldusasutuste ettevalmistamisele rohe- ja digipöördeks, mis on täielikult kooskõlas rahastu üldeesmärkidega.

Suurimad summad, mida vahendite lõppsaajad saavad, toetavad taristuprojekte, digiteerimist ja liikuvust, samas kui kõige sagedamini toetatavad meetmed on seotud energiatõhusust edendavate investeeringutega. Üldiselt on *suurimad summad*, mis vahendite lõppsaajad on riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamiseks saanud, seotud investeeringutega territoriaalsesse taristusse ja teenustesse, e-valitsusse ja avalikesse digiteenustesse ning kestlikku liikuvusse. Sellised meetmed kujutavad endast tavaliselt suuri ja kallimaid projekte, mille rakendamine võtab rohkem aega. Teisest küljest on 100 enim vahendeid saanud lõppsaajat saanud *kõige sagedamini* toetust energiatõhusust toetavate meetmete rakendamiseks. Muud poliitikavaldkonnad, kus vahendite lõppsaajad on kõige sagedamini vahendeid saanud, on territoriaalne taristu ja teenused, e-valitsus ja avalikud digiteenused, üld-, kutse- ja kõrgharidus ning teadus- ja arendustegevus ja innovatsioon.

Joonis 7. Enim vahendeid saanud 100 lõppsaaja toetussumma jagunemine meetmete vahel kuue poliitikasamba kaupa[27]

Allikas: Euroopa Komisjoni arvutus, mis põhineb andmetel, mille liikmesriigid on esitanud vahendite lõppsaajate kohta.

D. Kontrollid ja auditid taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel

Komisjoni taaste- ja vastupidavusrahastu kontrolliraamistik on kahetasandiline: kontrollid, millega tagatakse komisjoni poolt liikmesriikidele tehtavate väljamaksete seaduslikkus ja korrektsus, ning kontrollid, millega tagatakse liidu finantshuvide piisav kaitse. Tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse hindamiseks viiakse enne väljamaksete tegemist läbi põhjalikud eelkontrollid, et hinnata, kas iga maksetaotluses nimetatud eesmärk ja siht on rahuldavalt täidetud. Pärast väljamakse tegemist viib komisjon läbi ka eesmärkide ja sihtide riskipõhise järelauditi eesmärgiga saada täiendav kindlus selle kohta, et liikmesriigi esitatud teave on õige. Lisaks sellele on komisjon liidu finantshuvide kaitsmiseks eelnevalt hinnanud iga riiklikku kontrollisüsteemi ja kehtestanud vajaduse korral kontrollisüsteemidele eesmärgid, mis peavad olema enne tulevaste maksete tegemist täidetud. Riskipõhiseid süsteemiauditeid tehakse selleks, et kontrollida liikmesriikides

[27] Need arvandmed põhinevad taaste ja vastupidavuse tulemustabeli jaoks välja töötatud sambapõhise märkimise metoodikal, mille kohaselt iga riiklikus taaste- ja vastupidavuskavas sisalduva meetme kohta märgitakse ära üks valdkond esmase poliitikavaldkonnana ja üks valdkond teisese poliitikavaldkonnana, kajastamaks seda, et meetmed võivad aidata kaasa rohkem kui ühe poliitikaeesmärgi saavutamisele. Kõnealused kuus poliitikasammast on järgmised: rohepööre; digipööre; arukas, kestlik ja kaasav majanduskasv; sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus; tervishoid ning majanduslik, sotsiaalne ja institutsiooniline vastupidavus; järgmise põlvkonna poliitika.

sisseseatud menetlusi pettuse, korruptsiooni ja huvide konflikti ning topeltrahastamise vältimiseks, avastamiseks ja kõrvaldamiseks, ning täiendavaid vastavusauditeid tehakse selleks, et kontrollida riiklike auditeerimisasutuste tehtud audititöö usaldusväärsust.

Komisjon on jätkanud liidu finantshuvide kaitsmist

Ajavahemikul 1. septembrist 2023 kuni 31. augustini 2024 viis komisjon läbi 17 eesmärkide ja sihtide järelauditit[28]. Eesmärkide ja sihtide valikul lähtutakse riskihindamisest, milles võetakse arvesse erinevaid tegureid. Selle riskianalüüsi[29] põhjal auditeeris komisjon 2023. aastal väljamakstud maksetaotlustes esitatud 748 eesmärgist ja sihist kokku 82 eesmärki ja sihti. Auditi valimi kindlaksmääramisel võttis komisjon arvesse ka seda, kas komisjon oli sama meetme eesmärki või sihti juba eelmisel aastal auditeerinud ja/või kas riiklikud auditeerimisasutused olid sama meedet juba auditeerinud, andes komisjonile piisava kindluse. 31. augustiks 2024 auditeeris komisjon ka kümmet eesmärki ja sihti, mis sisaldusid 2024. aastal väljamakstud maksetaotlustes. Komisjon ei leidnud tõendeid selle kohta, et auditeeritud eesmärke ja sihte ei ole rahuldavalt täidetud. Deklareeritud ja auditeeritud andmete vahelised erinevused jäid 5 % piiresse, millest komisjon oma hindamises lähtus.

Ajavahemikul 1. septembrist 2023 kuni 31. augustini 2024 viis komisjon läbi neli süsteemiauditit, mis käsitlesid liidu finantshuvide kaitset[30]. Need neli auditit hõlmasid kolme koordineerivat asutust ja 11 rakendusasutust, nagu ministeeriumid või ametid, mis valiti välja riskihindamisraamistiku alusel. 2023. aasta lõpuks oli kõikide liikmesriikide kontrollisüsteeme auditeeritud vähemalt üks kord. Nende süsteemiauditite ja muu audititöö raames tegi komisjon ka riigiabi- ja riigihankemenetluste järgimise kontrolle, mis hõlmasid nii riigihankemenetlustes pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide vältimiseks kasutusel olevaid menetlusi kui ka nende menetluste tegelikku rakendamist valimisse kaasatud meetmete puhul.

Käimasoleva audititöö põhjal tuvastas komisjon, et sisekontrollisüsteemide rakendamine liikmesriikides on üldiselt edukas, kuigi on veel arenguruumi. Mõne auditeeritud rakendusasutuse puhul leiti häid tavasid, näiteks menetlused võimalike pettuste, korruptsiooni, huvide konflikti ja topeltrahastamise tuvastamiseks, kasutades eelkõige selliseid andmekaevevahendeid nagu ARACHNE[31]. Komisjon tõstatas siiski ka mitu konkreetset mureküsimust, mis olid sageli seotud mitte riikliku süsteemi kui tervikuga, vaid ainult liikmesriigi üksikute asutustega, nagu koordineerimise ja järelevalve puudumine, andmete kogumisega seotud probleemid, puudulikud pettusevastased strateegiad ja

[28] Need auditid puudutavad Eesti, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Luksemburgi, Läti, Malta, Poola, Portugali, Prantsusmaa, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia ja Sloveenia esitatud maksetaotlusi.

[29] Riskihindamine põhineb mitmel kriteeriumil, nagu rakendusasutuste liik ja arv, vahendite lõppsaajate liik ja arv, kohaldatud märgistus ja kontrollimehhanismi keerukus.

[30] Süsteemiauditid viidi läbi Belgias, Leedus, Madalmaades ja Slovakkias.

[31] ARACHNE on andmekaeve- ja andmerikastustarkvara, mille on välja töötanud Euroopa Komisjon. ARACHNE aitab tuvastada projekte, mis saavad toetust mitmest ELi fondist ja mille puhul võib esineda topeltrahastamise oht. See näitab toetusesaajaid, töövõtjaid, alltöövõtjaid, partnereid ja konsortsiumi liikmeid, kes on seotud mitme projektiga, sõltumata nende rollist eri projektides.

puudulik pettuseohu hindamine ning vajalikud parandused seoses eelkontrolliga. Liikmesriigid on hakanud auditi tulemustest tulenevaid vajalikke parandusi rakendama ja komisjon jälgib tähelepanelikult soovituste täitmist.

Euroopa Kontrollikoda jätkab taaste- ja vastupidavusrahastu tähelepanelikku jälgimist

Lisaks komisjoni enda tehtud audititele kontrollib taaste- ja vastupidavusrahastut Euroopa Kontrollikoda (edaspidi „kontrollikoda"), auditeerides iga üksikut makset ning viies läbi arvukaid tulemusauditeid taaste- ja vastupidavusrahastu ülesehituse või konkreetsete teemavaldkondade kohta. Kontrollikoda on seni auditeerinud kõiki liikmesriikidele tehtud taaste- ja vastupidavusrahastu makseid. Lisaks sellele viidi 31. augustiks 2024 lõpule kolm spetsiaalselt taaste- ja vastupidavusrahastule pühendatud tulemusauditit, mis käsitlevad komisjoni hinnangut riiklikele taaste- ja vastupidavuskavadele, komisjoni taaste- ja vastupidavusrahastu kontrollisüsteemi ülesehitust ja komisjoni kehtestatud taaste- ja vastupidavusrahastu tulemuslikkuse järelevalveraamistikku. Veel kaheksa kontrollikoja auditit,[32] mis keskenduvad taaste- ja vastupidavusrahastule, on kas avaldamisel või peaksid valmima 2024. aasta lõpuks ning veel viis auditit on algamas või peaksid algama 2024. aasta lõpuks (näiteks spetsiaalne audit, mis käsitleb läbivaadatud riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid ja nende REPowerEU peatükke). Lisaks sellele käsitletakse taaste- ja vastupidavusrahastuga seotud küsimusi ka kontrollikoja ülevaadetes ja temaatilistes eriaruannetes konkreetsete poliitikavaldkondade või muude programmide kohta, näiteks hiljutises liidu õigusriigi raamistiku auditis[33].

Nagu ka varasematel aastatel, on kontrollikoda auditeerinud kõiki 2023. eelarveaastal tehtud taaste- ja vastupidavusrahastu makseid, st 17 liikmesriigile tehtud 23 taaste- ja vastupidavusrahastu makset. Kontrollikoda uuris konkreetselt ka majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi tehtud järelauditeid ning riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvaid auditi ja kontrolliga seotud eesmärke. See audititöö lisandub maksetaotlustes sisalduvate andmete riiklikele eel- ja järelauditite ning komisjoni enda audititele. Oma 2023. eelarveaasta aastaaruandes toob kontrollikoda välja finantsmõjuga järeldused seoses kuue tagastamatu maksega, mis tehti liikmesriikidele 2023. aastal. Olles kontrollikoja järeldusi hoolikalt analüüsinud, leiab komisjon, et tema esialgne hinnang „rahuldava täitmise" kohta on õige. Ta märgib oma vastustes, et kontrollikoja järeldused põhinevad peamiselt erinevustel komisjoni ja kontrollikoja tõlgenduses õiguslikest nõuetest või erinevustel kvalitatiivses hinnangus kas konkreetsete juhtumite või laiemate taaste- ja vastupidavusrahastu õiguslike mõistete

[32] Need hõlmavad muu hulgas taaste- ja vastupidavusrahastu rohe- ja digipöörde mõõtmeid, taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite kasutamist, riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvaid tööturureforme ja eraldi ettevõtluskeskkonna reforme, liikmesriikide kontrollisüsteeme ning taaste- ja vastupidavusrahastu, ühtekuuluvuspoliitika ja Euroopa ühendamise rahastu vahelise topeltrahastamise vältimist. Taaste- ja vastupidavusrahastut või taaste- ja vastupidavusrahastust toetatavaid meetmeid võivad puudutada ka muud tulemusauditid ja ülevaated. Kõiki kontrollikoja eriaruandeid täiendavad komisjoni ametlikud vastused, mis on avalikud ja kättesaadavad Euroopa Kontrollikoja veebisaidil.

[33] Vt Euroopa Kontrollikoja eriaruanne 03/2024 „Õigusriigi põhimõtete järgimine ELis: ELi finantshuvide kaitsmise raamistik on paranenud, kuid osa riske on püsima jäänud".

kohta. Sellega seoses esitab komisjon käesoleva aastaaruande lisas kaks selgitavat dokumenti. II lisas selgitatakse komisjoni tõlgendust meetmete rahastamiskõlblikkuse kohta, võttes arvesse kaasseadusandjate poolt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 17 lõikes 2 ette nähtud „tagasiulatuvat" alguskuupäeva. III lisas selgitatakse, kuidas komisjon kohaldab rahastamiskõlblikkuse klauslit, mis käsitleb „jooksvate riiklike eelarvekulude" asendamist.

Komisjon järgib kiiresti kontrollikoja soovitusi. Komisjon on siiani saanud 28 kontrollikoja aasta- või eriaruandest tulenevat soovitust, mis on seotud taaste- ja vastupidavusrahastuga[34]. Komisjon lükkas neist täielikult tagasi ainult kolm, märkides, et neid ei saa kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määruse õigusliku aluse ja eesmärkidega rakendada. Komisjon leiab, et ülejäänud 25st taaste- ja vastupidavusrahastut käsitlevast soovitusest on 24 juba täidetud, kõik õigeaegselt, nii et 2024. aasta lõpuks tuleb täita veel vaid üks soovitus. Näiteks on komisjon pärast kontrollikoja soovitust avaldanud metoodika eesmärkide või sihtide tühistamise käsitlemise kohta, avaldanud metoodika osalise või täieliku peatamise kohta, parandanud maksetaotluste hindamist käsitlevate dokumentide säilitamist ja dokumenteerimist, korraldanud heade tavade vahetust liikmesriikide vahel ning vaadanud läbi eesmärgid ja sihid, et tagada nõuete selgus.

Erinevate auditite[35] tulemuste ja soovituste põhjal on komisjon võtnud dünaamilise lähenemisviisi auditeerimisele ja kontrollile ning vaadanud taaste- ja vastupidavusrahastu auditi- ja kontrolliraamistiku läbi ja seda veelgi tugevdanud. Näiteks 19. juulil 2024 vastu võetud ajakohastatud suunistes taaste- ja vastupidavuskavade kohta[36] antakse täiendavaid suuniseid, mille eesmärk on tagada kontrollide jätkuv piisavus, et tuvastada ja vältida topeltrahastamise ohtu, hõlbustades samal ajal sünergiat liidu vahendite kasutamisel. Suurema läbipaistvuse ja selguse tagamiseks on käesoleva aruande IV lisas esitatud kokkuvõte sellest, kuidas komisjon tõlgendab topeltrahastamise mõistet, mida on käsitletud taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artiklis 9, millega nähakse ette rahastamise täiendavus, võimaldades samal ajal kombineerida taaste- ja vastupidavusrahastu toetust teiste ELi programmidega. Komisjon on ajakohastatud suuniste osana avaldanud ka vähendamiste ja tagasinõudmiste raamistiku, mis hõlmab kõiki vähendamiste ja tagasinõudmiste aluseid vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määrusele[37]. Peale selle on komisjon jätkanud oma kontrolliraamistiku tugevdamist. Viimase aasta jooksul on komisjon taaste- ja vastupidavusrahastu kontrolli- ja auditistrateegiad läbi vaadanud, et tugevdada eelkontrolli, hõlmata paremini taaste- ja vastupidavusrahastu

[34] Vt Euroopa Kontrollikoja eriaruanne 21/2022 „Riiklike taaste- ja vastupidavuskavade hindamine komisjoni poolt"; Euroopa Kontrollikoja eriaruanne 07/2023 „Taaste- ja vastupidavusrahastut käsitleva komisjoni kontrollisüsteemi ülesehitus"; Euroopa Kontrollikoja eriaruanne 26/2023 „Taaste- ja vastupidavusrahastu tulemuslikkuse seireraamistik"; Euroopa Kontrollikoja aastaaruanne 2021. eelarveaasta kohta ja Euroopa Kontrollikoja aastaaruanne 2022. eelarveaasta kohta.

[35] Neid auditeid on viinud läbi komisjoni siseauditi talitus, Euroopa Kontrollikoda, Euroopa Ülemkogu ja Euroopa Parlament.

[36] Vt komisjoni teatis „Suunised taaste- ja vastupidavuskavade kohta" (C/2024/4618).

[37] Taaste- ja vastupidavusrahastu õigusraamistikus on sätestatud kolm põhjust, mille alusel võib komisjon summasid vähendada ja tagasi nõuda: 1) liidu finantshuve kahjustav kelmus, pettus, korruptsioon ja huvide konflikt; 2) rahastamislepingust või laenulepingust tuleneva kohustuse tõsine rikkumine; 3) maksetaotluse aluseks olev teave ja põhjendus osutub ebaõigeks.

rakendamisega seotud võimalikke riske ning kajastada oma tugevdatud kontrolli liikmesriikide sisekontrollisüsteemide tulemuslikkuse üle, eesmärgiga tagada liidu ja riiklike eeskirjade järgimine, tugevdada peadirektoraatide vahelist koostööd auditiküsimustes ning hõlmata oma töös sõnaselgelt võimalikke tagasilanguse riske.

E. Teabevahetus ja dialoogid 2023.–2024. aastal

Euroopa Parlament, nõukogu ja liikmesriigid on jätkuvalt kaasatud taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisse

Alates taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise algusest on komisjon tihedalt suhelnud Euroopa Parlamendi ja nõukoguga. Komisjon jagab ka edaspidi Euroopa Parlamendi ja nõukoguga võrdsetel alustel viivitamata kõiki liikmesriikide esitatud muudetud riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid ning kõiki esialgseid hinnanguid maksetaotlustele. Sellega tagatakse institutsioonidevaheline läbipaistev teabevoog ja kõrgetasemeline suhtlemine kogu rakendamisetapi jooksul. Mis puudutab Euroopa Parlamenti, siis korraldab komisjon regulaarseid teabevahetusi, et arutada taaste- ja vastupidavusrahastuga seotud horisontaalseid teemasid.

Alates taaste- ja vastupidavusrahastu loomisest on komisjoni kutsutud osalema ja ta on osalenud 16 kõrgetasemelises taaste- ja vastupidavusdialoogis[38] Euroopa Parlamendiga. Lisaks suhtleb komisjon korrapäraselt Euroopa Parlamendi liikmetega majandus- ja rahanduskomisjoni ning eelarvekomisjoni ühises alalises töörühmas ning ta osales kokku 35 kohtumisel. Peale selle kutsutakse komisjoni taaste- ja vastupidavusrahastuga seotud küsimustes arvamuste vahetamiseks regulaarselt mitmesugustesse muudesse komisjonidesse, sealhulgas regionaalarengu-, eelarvekontrolli- ning keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni. Komisjon jätkab kõigi alalise töörühma raames tehtud ettekannete avaldamist spetsiaalsel veebisaidil[39] ja on valmis koostööks äsja valitud Euroopa Parlamendiga.

Samuti on komisjon jätkanud oma mitteametliku eksperdirühma tööd, et vahetada liikmesriikidega teavet taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise kohta, ning korraldab sageli seisukohtade ja heade tavade vahetamisi. See rühm on oluline foorum, mis võimaldab liikmesriikide ekspertidel ja komisjonil arutada taaste- ja vastupidavusrahastu valdkonnaüleseid aspekte. Komisjon avaldab kõik asjaomased dokumendid, nagu päevakorrad, protokollid jms, spetsiaalsel veebisaidil[40]. Praeguseks on komisjon korraldanud 28 taaste- ja vastupidavusrahastu mitteametliku eksperdirühma kohtumist, sealhulgas kaks Brüsselis korraldatud seminari, kus liikmesriigid kohtusid, et jagada oma kogemusi ja arutada ühiseid probleeme. 28. novembril 2023 korraldati esimene

[38] Kuueteistkümnes taaste- ja vastupidavusdialoog toimus 16. septembril 2024, st pärast käesoleva aastaaruande tähtpäeva.

[39] Euroopa Parlamendile või nõukogule riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kohta esitatud teave.

[40] Komisjoni eksperdirühmade ja teiste sarnaste üksuste register, taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise mitteametlik eksperdirühm (E03772).

seminar, mis käsitles valitsemis- ja haldussuutlikkust. 4. juulil 2024 korraldati teine seminar, mis keskendus konkreetselt sellele, kuidas liikmesriigid kohaldavad põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“.

ELi nähtavust riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisel võiks veelgi suurendada

Nagu ka muude liidu fondide puhul, on liikmesriikidel kohustus tagada, et taaste- ja vastupidavusrahastust liidu vahendite saajad tunnistavad rahaliste vahendite päritolu ja tagavad selle nähtavuse. Hoolimata nendest teabevahetust ja nähtavust käsitlevatest kohustustest nähtub Eurobaromeetri 2022. aasta uuringu[41] tulemustest, et kuigi ELi kodanikud on teadlikud riikliku taaste- ja vastupidavuskava olemasolust oma riigis (teadlikkuse tase on liikmesriigiti erinev), siis teadmised selle kohta, et riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid rahastab (täielikult või osaliselt) EL, on ebapiisavad. See näitab, et liikmesriigid peavad tegema suuremaid jõupingutusi. Samal ajal arvavad rohkem kui pooled Euroopa elanikud (55 %, kasv 2 protsendipunkti alates 2023. aasta sügisest), et taasterahastu „NextGenerationEU“ suudab praegustele majandusprobleemidele tulemuslikult reageerida[42].

Sellega seoses korraldas Euroopa Komisjon 2024. aastal Brüsselis kaks üritust, et arutleda taaste- ja vastupidavusrahastu seniste saavutuste üle ja tõhustada nendega seotud teabevahetust. Esiteks korraldasid Euroopa Komisjon ja Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariik Belgia 9. aprillil 2024 ürituse, millega tähistati taaste- ja vastupidavusrahastu vahehindamise avaldamist. Üritus andis ka võimaluse käsitleda veel esinevaid probleeme ja mõelda selle üle, kuidas tagada, et taaste- ja vastupidavusrahastu saavutaks oma eesmärgid allesjäänud kolme aasta jooksul. Iga kahe aasta järel noorte kaasamise edendamiseks korraldatava Euroopa noortenädala raames toimus 12. aprillil 2024 üritus, kus käsitleti taaste- ja vastupidavusrahastu positiivset mõju noortele. Üritusel keskenduti ELi eri riikidest pärit kaheksa noore osaleja kogemustele, kes said taaste- ja vastupidavusrahastu meetmetest eri viisidel kasu.

[41] Eurobaromeetri kiiruuring nr 515 „ELi taastekava taasterahastu „NextGenerationEU““.

[42] Eurobaromeetri standarduuring nr 101 – kevad 2024 – mai 2024 - - Eurobaromeetri uuring (europa.eu).

Teabevahetusnõuete täitmine on ka komisjoni tehtavate eesmärkide ja sihtide järelauditite süstemaatiline osa. Komisjon toetab ka edaspidi liikmesriike nende riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvate teabevahetusstrateegiate rakendamisel. Praegu osaleb kaheksa liikmesriiki tehnilise toe instrumendist[43] toetatavas mitut riiki hõlmavas projektis, mille eesmärk on luua suutlikkus edastada tõhusalt teavet riiklikest taaste- ja vastupidavuskavadest saadava kasu kohta.

[43] Tehnilise toe instrument on ELi programm, mis pakub ELi liikmesriikidele kohandatud tehnilist oskusteavet reformide kavandamiseks ja elluviimiseks. Lisateabe saamiseks vt https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_en.

Interaktiivne kaart annab taaste- ja vastupidavusrahastust toetatavatest projektidest visuaalse ülevaate

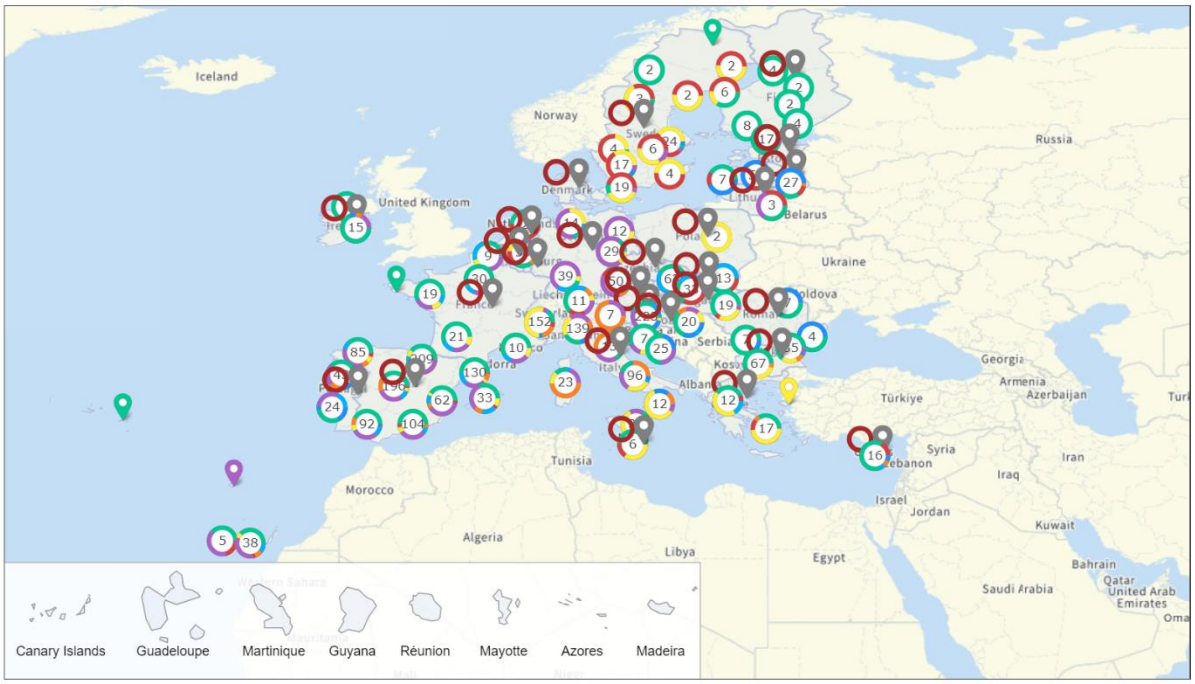
Selleks et veelgi suurendada taaste- ja vastupidavusrahastu nähtavust ja läbipaistvust, **ajakohastab komisjon korrapäraselt liikmesriikides taaste- ja vastupidavusrahastust toetatavate projektide interaktiivset kaarti**[44].

2023. aasta märtsis käivitatud kaardil antakse ülevaade valitud reformidest ja investeeringutest, näidatakse nende geograafilist asukohta ja esitatakse teavet nende hetkeseisu kohta. Kaardil on ka lingid veebiallikatele (nt taaste- ja vastupidavusrahastu riiklikud veebisaidid ning taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite toel rahastatud projektide veebisaidid, kui need on loodud), kust saab üksikasjalikumat teavet.

Praeguseks on **kaardile kantud üle 1 800 projekti kõigis liikmesriikides**.

[44] Vt https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_et#kaart.

Joonis 8. Taaste- ja vastupidavusrahastust toetatavate projektide kaart

Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel.

Liikmesriigid jätkavad taaste- ja vastupidavusrahastu iga-aastaste ürituste korraldamist

Iga-aastastel üritustel saavad kokku riiklike asutuste ja komisjoni esindajad, sidusrühmad (sh sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna esindajad) ning taaste- ja vastupidavusrahastu toetuse saajad, et arutada liikmesriikide riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades välja pakutud erinevate projektide rakendamisel tehtud edusamme.

2024. aasta augustiks oli 24 liikmesriigis toimunud 33 iga-aastast üritust. Aruandeperioodil (1. septembrist 2023 kuni 31. augustini 2024) toimus 14 iga-aastast üritust. Nende ürituste edule aitab kaasa hästi toimiv koostöö komisjoni esindustes ja riiklikes haldusasutustes Euroopa poolaastaga tegelevate ametnike vahel. Üritused pakuvad suurepäraseid võimalusi jõuda laiema üldsuseni väljaspool tavapäraseid taaste- ja vastupidavusrahastu sidusrühmi ning levitada teavet laiemalt.

Taaste- ja vastupidavusrahastu iga-aastase ürituse näide

14. märtsil 2024 toimus Hispaania riiklikku taaste- ja vastupidavuskava käsitlev iga-aastane üritus, mis tõi kokku peamised sidusrühmad, sealhulgas Euroopa Komisjoni, Hispaania valitsuse, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning erinevate partnerite, näiteks projekti toetusesaajate, akadeemiliste ringkondade, ühiskondlike organisatsioonide ja vabaühenduste esindajad. Üritusel toimus kolm temaatilist vestlusringi, mis käsitlesid Hispaania jõupingutusi rohepöörde kiirendamiseks, konkurentsivõime suurendamiseks ning läbivaadatud riikliku taaste- ja vastupidavuskava rakendamisega seotud probleemidega tegelemiseks.

Komisjon korraldab täiendavaid asjakohaseid teavitustegevusi

Teabe jagamine riiklikest taaste- ja vastupidavuskavadest saadava kasu kohta on tehtud ülesandeks ka kõigile liikmesriikides asuvatele Euroopa Komisjoni esindustele. Peale iga-aastaste ürituste korraldatakse tihedas koostöös Euroopa poolaasta ametnikega ja esinduste muude meeskondadega veel palju muid teavitustegevusi. Austrias, Horvaatias, Sloveenias ja Tšehhis toimus neli kohalikku katsekampaaniat ja edaspidi korraldatakse need ka teistes liikmesriikides.

Komisjon on alates taaste- ja vastupidavusrahastu loomisest andnud ka ajakirjanikele rahastu rakendamise kohta rohkelt teavet. Komisjon teavitab korrapäraselt riiklikke korrespondente ja valdkonna ajakirjanikke, et tagada lai kõlapind ning võimaldada üldsusel saada hea arusaam taaste- ja vastupidavusrahastu ning selle kohapealse rakendamisega seotud peamistest küsimustest; selleks on komisjon avaldanud üle 200 pressiteate ja -materjali ning korraldanud arvukalt pressikonverentse ja tehnilisi aspekte käsitlevaid infotunde nii Brüsselis kui ka liikmesriikides komisjoni esinduste toel.

F. Taaste- ja vastupidavusrahastu vahehindamise peamised järeldused

Vahehindamine näitas, et taaste- ja vastupidavusrahastu on toetanud majanduse taastumist ja toonud innovatsiooni ELi kulutustesse

21. veebruaril 2024 avaldati vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artiklile 32 taaste- ja vastupidavusrahastu vahehindamise aruanne, milles hinnatakse rahastu eesmärkide saavutamist, tuginedes sel ajal kättesaadavatele tõenditele. Hindamisaruandes tunnistatakse, et rahastamisvahendi täielikku majanduslikku mõju on liiga vara hinnata. Selles uuritakse, mis on toiminud hästi ja mida võiks parandada, ning selgitatakse välja peamised kogemused, mis võivad aidata kaaluda võimalikke tulevasi tulemuspõhiseid rahastamisvahendeid. Rahastu mõju ulatuslikum hinnang esitatakse 2028. aastal avaldatavas taaste- ja vastupidavusrahastu järelhinnangus.

Vahehindamine hõlmab taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 32 lõikes 2 sätestatud hindamisnõudeid ja viit hindamiskriteeriumi, mis on sätestatud Euroopa Komisjoni parema õigusloome suunistes ja institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes[45]. See käsitleb riiklike taaste- ja vastupidavuskavade ülesehitust ja rahastu rakendamist kõigis liikmesriikides kuni 1. veebruarini 2024. Hindamise aluseks oli sõltumatu välisaruanne, mille koostas teadlaste konsortsium,[46] mis andis objektiivse hinnangu edusammude kohta. Seda täiendasid Euroopa Komisjoni käsutuses olevad andmed, mis on kättesaadavad taaste ja vastupidavuse tulemustabelis,[47] liikmesriikide ja teiste ELi institutsioonide ametlikud aruanded ning eri sidusrühmade, sealhulgas piirkondlike ja kohalike omavalitsuste tagasiside.

Vahehindamine näitab, et taaste- ja vastupidavusrahastu on sillutanud teed ELi majanduse taastumisele pärast pandeemiat. Taaste- ja vastupidavusrahastu väljakuulutamine aitas vähendada riigivõlakirjade hinnavahesid ja avaliku sektori investeeringud jätkusid pärast COVID-19 kriisi, kasvades 3,0 %-lt 2019. aastal 3,5 %-le 2023. aastal. Umbes pool avaliku sektori investeeringute eeldatavast kasvust aastatel 2019–2025 on seotud ELi eelarvest, eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavate investeeringutega. Komisjoni modelleerimine näitab, et taasterahastu „NextGenerationEU“ võib suurendada ELi reaalset SKPd 2026. aasta kuni 1,4 % võrra võrreldes stsenaariumiga, mille puhul taasterahastut „NextGenerationEU“ ei kasutata[48]. Mudelsimulatsioonid viitavad ka ELi tööhõive märkimisväärsele lühiajalisele kasvule (kuni 0,8 %).

[45] *Euroopa Komisjoni parema õigusloome suunised*, 2021, https://commission.europa.eu/system/files/2021-11/swd2021_305_en.pdf.

[46] Konsortsiumi moodustasid CEPS, ECORYS, NIESR, CSIL ja Wavestone.

[47] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html

[48] Simulatsioonide tulemused sõltuvad rahastatavate investeerimisprojektide tootlikkuse ja täiendavusega seoses tehtud eeldustest; samas ei võta need arvesse reformide mõju, mis võivad Euroopa majanduskasvu pikema aja jooksul veelgi hoogustada.

Vahehindamine näitab, et taaste- ja vastupidavusrahastul on oluline roll struktuurireformide ja ELi ühiste poliitikaprioriteetide toetamisel. Taaste- ja vastupidavusrahastust toetatud struktuurireformid ja investeeringud on soodustanud edusamme ühiste poliitikaprioriteetide, eelkõige rohe- ja digipöörde ning sotsiaal-majandusliku lähenemise valdkonnas. Kuigi rahastu täielikku mõju on veel liiga vara hinnata, sisaldab hindamine kõnekaid näiteid taaste- ja vastupidavusrahastust toetatud reformidest ja investeeringutest. Näitena võib tuua haldusasutuste toimimise paranemise ning samuti kohtusüsteemide tulemuslikkuse, energiatõhususe, avalike digiteenuste, kestliku transpordi, hariduse ja koolituse, teadusuuringute ja innovatsiooni, sotsiaalkaitse ning tööturule juurdepääsu paranemise.

Taaste- ja vastupidavusrahastu vahehindamine tõi esile tulemuspõhise lähenemisviisi ja struktuurireformide ergutamiseks antava rahalise toetuse lisaväärtuse. Hinnangus märgitakse, et taaste- ja vastupidavusrahastu tulemuspõhine lähenemisviis on rahastu tulemuslikkuse suurendamisel väga oluline: konkreetsete väljundite (st eesmärkide ja sihtide) saavutamisel tehakse kiiresti väljamaksed. Reformide ja investeeringute kombineerimine ühes rahastamisvahendis loob nende vahel sünergiat, samas kui tervikliku reformi- ja investeerimiskava integreerimine ühte riiklikku taaste- ja vastupidavuskavasse toetab kavade sisemist sidusust. Taaste- ja vastupidavusrahastu üks märkimisväärsemaid edusamme on selle tõestatud võime ergutada struktuurireformide, sealhulgas Euroopa poolaasta raames soovitatud reformide elluviimist. Kahel taaste- ja vastupidavusrahastule eelnenud aastal suurenes selliste 2016.–2017. aasta riigipõhiste soovituste osakaal, mille puhul saavutati vähemalt mõningast edu, vaid kuue protsendipunkti võrra 53 %-lt 2018. aastal 59 %-le 2020. aastal. Seevastu selliste 2019.–2020. aasta riigipõhiste soovituste osakaal, mille puhul saavutati vähemalt mõningast edu, suurenes 17 protsendipunkti – 52 %-lt 2021. aastal enne taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamist peaaegu 69 %-le 2023. aastal.

Hinnang sisaldab kasulikke kaalutlusi tulevaste tulemuspõhiste rahastamisvahendite kohta

Taaste- ja vastupidavusrahastu tekitas liikmesriikide haldusasutustele sisenemiskulusid, ent süsteemi on võimalik veelgi lihtsustada. Seoses rahastamisvahendi ülesehitusega viitavad liikmesriigid vahehindamises kombineeritud kohustustele, mis on seotud i) eesmärkide ja sihtide täitmise tõendamiseks vajalike tõenditega, ii) rangete aruandlusnõuetega (nt ühised näitajad ja andmete esitamine kaks korda aastas) ning iii) auditi- ja kontrolliraamistikuga. Taaste- ja vastupidavusrahastu määruses sätestatud auditi- ja kontrolliraamistikku peetakse keeruliseks, pidades eelkõige silmas riiklike asutuste, komisjoni ja kontrollikoja tehtavate kontrollide ja auditite kattuvust. Liikmesriigid näevad võimalust lihtsustada kontrolli- ja auditimenetlusi, tagades parema koordineerimise asjaomaste osalejate vahel ja vältides mitmekordseid kontrolle. Mõned riiklike asutused juhtisid tähelepanu ka sellele, et komisjon hindab eesmärke ja sihte liiga

paindumatult ning et riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamise menetlused on jäigad ja ressursimahukad.

Liikmesriikide haldussuutlikkus on nende riiklike taaste- ja vastupidavuskavade eduka rakendamise võti. Paljud liikmesriigid ei ole piisavalt tugevdanud haldussuutlikkust, sealhulgas kohalikul ja piirkondlikul tasandil, nagu märkis näiteks Regioonide Komitee. See on pärssinud liikmesriikide suutlikkust oma kavasid rakendada. Lisaks on oluline poliitiline konsensus peamiste reformide elluviimise suhtes, mis on näiteks seotud riigipõhiste soovitustega või auditi ja kontrolli eesmärkidega. Peamised viivitused riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisel ilmnevad seal, kus liikmesriikide haldussuutlikkus on piiratud ja/või kus liikmesriigid ei ole (veel) suutnud täita reformide olulisi eesmärke.

Piirkondlike ja kohalike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja muude asjakohaste sidusrühmade kaasamine on oluline tegur riiklike taaste- ja vastupidavuskavade meetmete kavandamisel ja rakendamisel. Kuigi taaste- ja vastupidavusrahastu määruse kohaselt peavad liikmesriigid esitama teabe oma riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamise ajal toimunud konsultatsioonide kohta, sõltub nende sidusrühmade kaasamise tase ja vorm riiklikest õigusraamistikest ning võib liikmesriigiti märkimisväärselt erineda. Lisaks riiklikele ametiasutustele, kes täidavad peamist koordineerimis- ja järelevalverolli, on oluline roll ka kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel, samuti sotsiaalpartneritel, kodanikuühiskonna organisatsioonidel ja muudel sidusrühmadel. Vahehindamise käigus juhtisid kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna esindajad tähelepanu sellele, et liikmesriigid ei kaasa neid piisavalt riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamisse ja rakendamisse. Kuigi seda võib osaliselt selgitada vajadusega kiirendada riiklike taaste- ja vastupidavuskavade väljatöötamist kriisiolukorras, on nende sidusrühmade tihe kaasamine oluline, et toetada edaspidi omalust ja rakendamist kohapeal.

Vastuseks taaste- ja vastupidavusrahastu vahehindamise tulemustele võttis nõukogu vastu järeldused ja komisjon ajakohastas oma suuniseid. Majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (ECOFIN) võttis 12. aprillil 2024 vastu järeldused taaste- ja vastupidavusrahastu vahehindamise kohta,[49] milles toodi välja oodatust suurem halduskoormus taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel, seda nii komisjoni kui ka liikmesriikide puhul. Nõukogu kutsus komisjoni ja liikmesriike üles leidma teid, kuidas riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamist ühtlustada ja parandada ning tagada samal ajal ELi finantshuvide kaitse. Selles vaimus uuris komisjon võimalusi taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise lihtsustamiseks kehtivate õigusaktide raames. Komisjon võttis 19. juulil 2024 vastu ajakohastatud suunised riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kohta,[50] millega võeti kasutusele mitu lihtsustavat elementi taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel. Eelkõige on ajakohastatud suunistes

[49] Kättesaadav aadressil https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8868-2024-INIT/et/pdf.

[50] Kättesaadav aadressil https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202404618.

- selgitatud täpsemalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 21 alusel riiklike taaste- ja vastupidavuskavade muutmise võimalusi, kui liikmesriik leiab parema alternatiivi meetme rakendamiseks nii, et väheneb meetme rakendamisega seotud halduskoormus, kuid mitte kava ambitsioonikus;
- määratud selgemalt kindlaks, milliseid muid muudatusi saab riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 21 alusel teha;
- selgitatud, millistel asjaoludel ei pruugi pärast riikliku taaste- ja vastupidavuskava muutmist olla vaja tegevuskorda muuta, et vähendada selliste läbivaatamistega seotud halduskoormust, ja
- toodud rohkem selgust tingimustesse, mille alusel on võimalik proportsionaalselt kombineerida taaste- ja vastupidavusrahastu ja muude ELi fondide toetust, vältides samal ajal topeltrahastamist.

Samal ajal lihtsustas komisjon ka liikmesriikide aruandlusnõudeid niivõrd, kuivõrd see oli vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määrusele võimalik, vähendades teavet, mida kaks korda aastas esitatava aruandluse raames riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamise kohta nõutakse, ja võimaldades liikmesriikidel jätta tegevuskorrast välja II lisa[51].

[51] II lisas on loetletud järelevalve etapid: tegemist on täiendavate mittesiduvate sammudega, mille puhul riiklikud haldusasutused peavad esitama lisateavet asjakohaste meetmete rakendamise kohta. Kuna need järelevalvemeetmed ei ole siduvad ega taaste- ja vastupidavusrahastu määruse kohaselt kohustuslikud, on II lisa lisamine tegevuskokkuleppesse vabatahtlik.

2. Taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise edusammud

A. Ühised näitajad

Taaste- ja vastupidavusrahastu on saavutanud kohapeal märkimisväärseid reaalseid tulemusi

Ühised näitajad kajastavad riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamise käigus üldiste ja erieesmärkide saavutamisel tehtud edusamme ning taaste- ja vastupidavusrahastu üldist tulemuslikkust[52]. Liikmesriigid esitavad andmed kaks korda aastas ja need hõlmavad 14 näitajat[53]. Kuigi ühised näitajad kajastavad konkreetseid tulemusi, mis tulenevad taaste- ja vastupidavusrahastu meetmetest, ei ole need ainus vahend taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise edusammude jälgimiseks. Ühised näitajad esitatakse lisaks teabele, mida antakse kaks korda aastas esitatavates liikmesriikide aruannetes enam kui 6 000 eesmärgi ja sihi saavutamisel tehtud edusammude kohta.

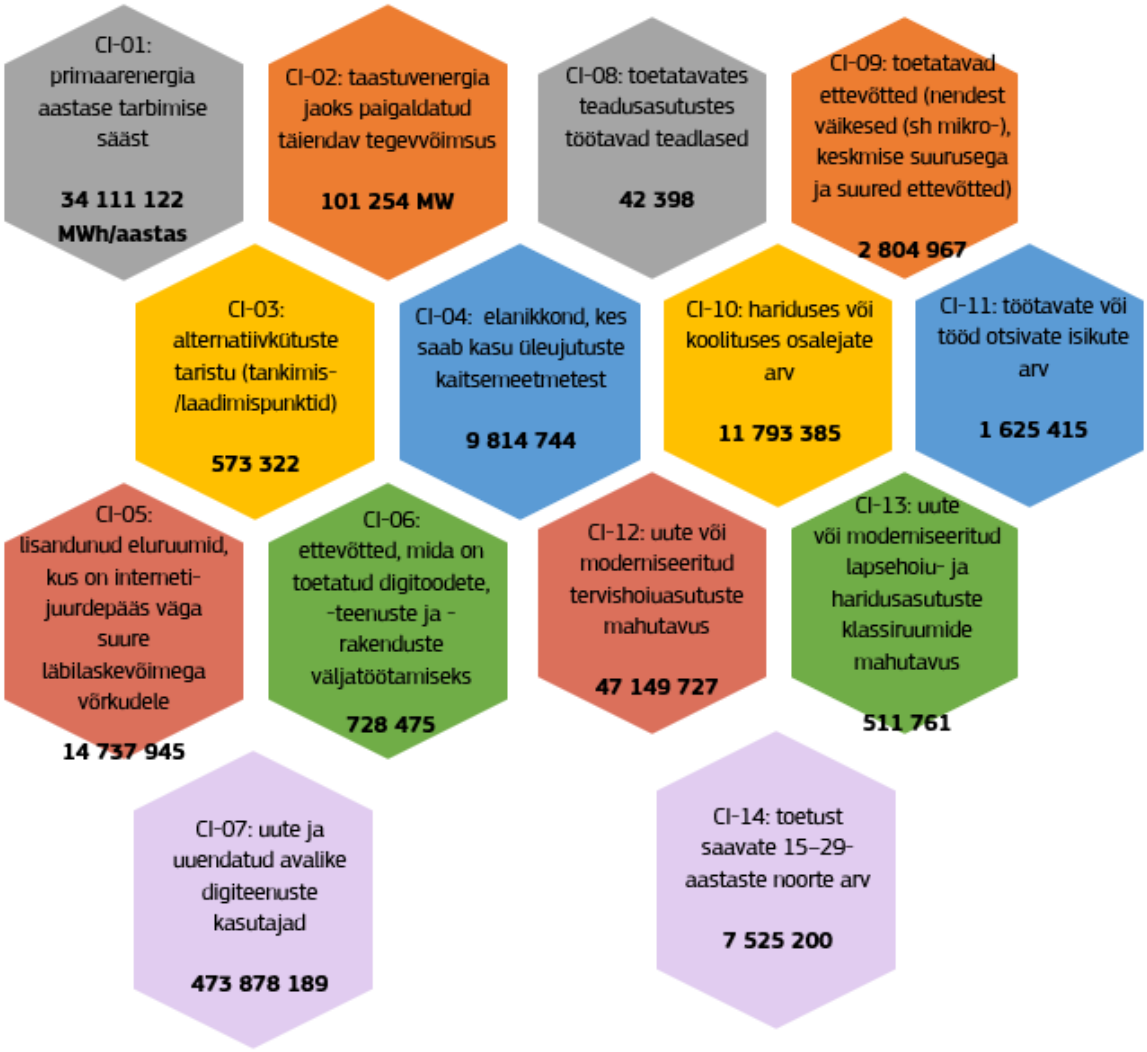
Taaste- ja vastupidavusrahastu on aidanud kõigi 14 näitaja puhul kaasa märkimisväärsete väljundite ja tulemuste saavutamisele. Praeguseks on läbi vaadatud ning taaste ja vastupidavuse tulemustabelis avaldatud viie aruandlusvooru andmed[54] ajavahemikul 2020. aasta veebruarist kuni 2023. aasta detsembrini tehtud edusammude kohta. Joonisel 9 on esitatud ühiste näitajate hetkeseis, mis kajastab olulist edasiminekut rahastu eesmärkide ja ELi peamiste prioriteetide täitmise suunas.

[52] Nagu vahehindamises on üksikasjalikult analüüsitud, kehtivad ühiste näitajate suhtes metoodikaalased hoiatused. Kuigi nende eesmärk on anda aru taaste- ja vastupidavusrahastu üldisest tulemuslikkusest ja edusammudest selle eesmärkide saavutamisel, ei hõlma need kõiki riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvaid investeeringuid ega kajasta täielikult reformide panust, mida on kvantitatiivsete näitajate abil raske mõõta. Ühiste näitajate aluseks olevate andmete kogumise metoodika tõttu on kohati võimatu eristada nende konkreetset päritolu ja panust taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärkidesse, eriti kuna puudub võrdluspunkt (vastupidine stsenaarium taaste- ja vastupidavusrahastu puudumisel). Lisaks sellele ei sisalda ühised näitajad lõplikke sihtväärtusi, mis piirab nende kasutamist hindamisel ning taaste- ja vastupidavusrahastu tulemuslikkuse kindlaksmääramisel. Seda küsimust on käsitletud liikmesriikidelt saadud tagasisides.

[53] Taaste- ja vastupidavusrahastu määruses nõutakse, et liikmesriigid esitaksid komisjonile aruanded ühiste näitajate kohta, ja volitatakse komisjoni määrama kindlaks ühised näitajad, mida tuleb selles aruandluses kasutada. Kõnealused 14 näitajat on määratletud komisjoni delegeeritud määruses 2021/2106. Näitajaid on kahte liiki. Väljundnäitajad mõõdavad taaste- ja vastupidavusrahastust toetatava tegevuse või projekti konkreetseid tulemusi (nt taastuvenergia jaoks paigaldatud täiendav tegevvõimsus). Tulemusnäitajad kajastavad olukorra muutust ja selle mõju toetusesaajatele (nt inimesed, kes saavad kasu uutest avalikest digiteenustest või koolitusest). 14 ühisest näitajast neli on jaotatud soo alusel. Liikmesriigid peavad esitama kõnealuste ühiste näitajate kohta aruande kaks korda aastas – 28. veebruariks (hõlmab aruandeperioodi eelmise aasta juulist detsembrini) ja 31. augustiks (hõlmab aruandeperioodi sama aasta jaanuarist juunini). Komisjon avaldab ühiseid näitajaid käsitlevad andmed taaste ja vastupidavuse tulemustabelis, olles eelnevalt läbi viinud andmete kontrolli, et tagada nende usutavus ja võrreldavus. Kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse nõuetega kajastatakse andmeid suhtelises arvestuses juhul, kui need esitatakse iga liikmesriigi tasandil. Komisjonil puudub siiski õiguslik alus, et auditeerida liikmesriikide esitatud andmeid või kontrollida nende kvaliteeti ja muuta või tagasi lükata liikmesriikide konkreetseid aruandeid. Komisjoni kontroll piirdub andmete üldise usutavuse ja võrreldavusega.

[54] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html

Joonis 9. Üldiste näitajate hetkeseis

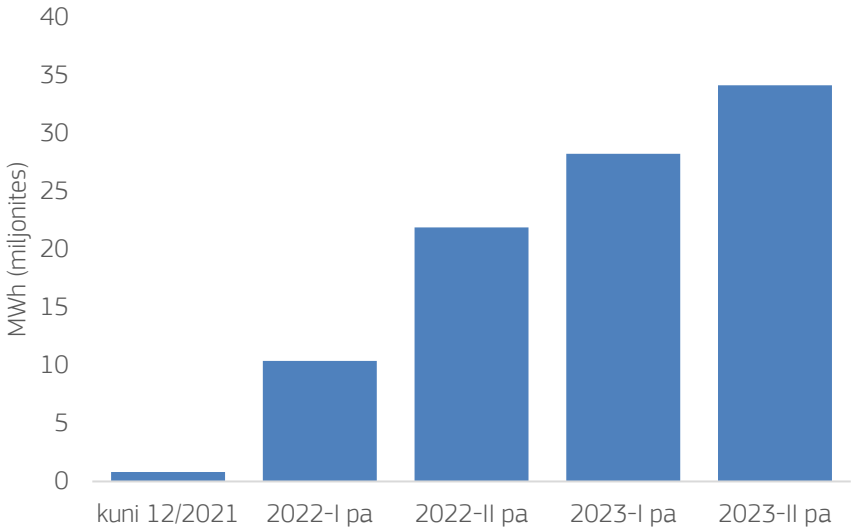

Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel.

Tänu taaste- ja vastupidavusrahastu toetusele saavutati 2023. aasta lõpuks **ligikaudu 34 miljoni megavatt-tunni (MWh) suurune kokkuhoid iga-aastases energiatarbimises** (joonis 10). Energiatarbimise vähendamine ja energiatõhususe suurendamine kuuluvad ELi põhiprioriteetide hulka ning on puhtale energiale ülemineku eeltingimus. Ühine näitaja 1 kajastab taaste- ja vastupidavusrahastu toel saavutatud primaarenergia aastase tarbimise vähenemist. Konteksti selgitamiseks: seni saavutatud energiakokkuhoid on suurem kui Taani aastane elektritarbimine[55]. Näited hõlmavad elektritarbimise vähendamist hoonetes, koolides, haiglates või ettevõtetes.

[55] Eurostati andmed elektrienergia pakkumise, muundamise ja tarbimise kohta 2023. aastal, vt https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_cb_e/default/table?lang=en.

Joonis 10. Primaarenergia aastase tarbimise säästu muutumine (MWh)

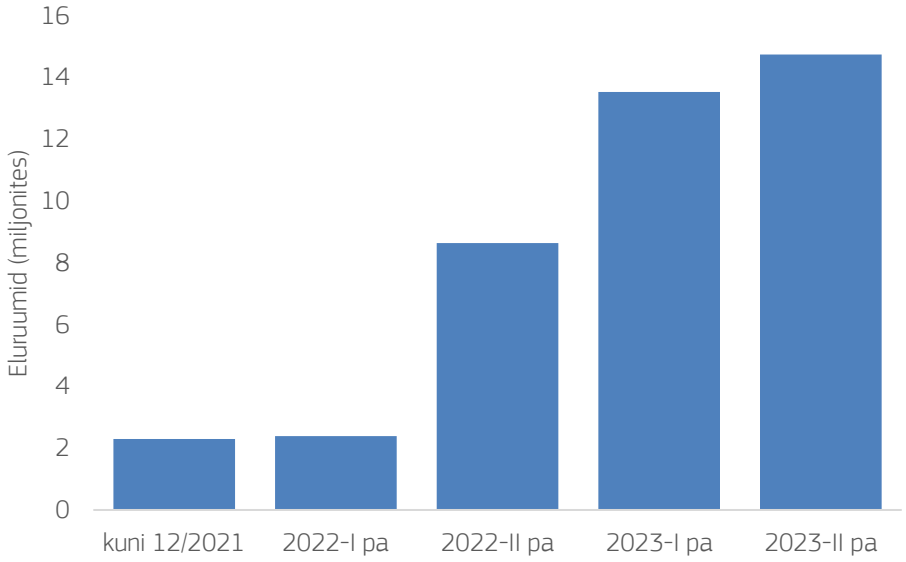

Märkus. Sellel joonisel on kajastatud ühist näitajat 2. See on varude näitaja, mis on kumulatiivne ja suureneb aja jooksul. Seetõttu esitavad liikmesriigid täiendavaid väärtusi.

Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel.

2023. aasta detsembriks **aitasid taaste- ja vastupidavusrahastu toetusmeetmed ligi 15 miljonil kodul saada juurdepääsu väga suure läbilaskevõimsusega internetivõrkudele** (joonis 11). Ühine näitaja 5 kajastab nende kodude (eluruumide) arvu, mis said taaste- ja vastupidavusrahastu meetmete abil juurdepääsu väga suure läbilaskevõimsusega internetivõrkudele, sealhulgas 5G-võrkudele ja gigabaidi kiirusele. Arvesse võetakse kodud, kus varem juurdepääs puudus või oli aeglasem. Juurdepääs kiirele digitaristule on kaasava digipöörde eeltingimus ja see on kajastatud prioriteetsena kõigis riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades.

Joonis 11. Lisandunud eluruumid, kus on internetijuurdepääs väga suure läbilaskevõimega võrkudele

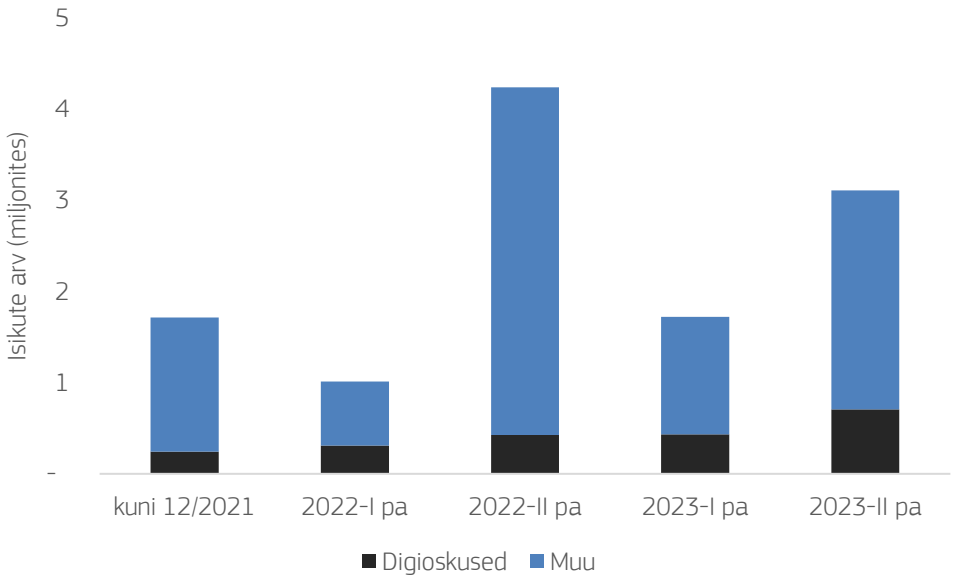

Märkus. Sellel joonisel on kajastatud ühist näitajat 5. See on varude näitaja, mis on kumulatiivne ja suureneb aja jooksul. Seetõttu esitavad liikmesriigid täiendavaid väärtusi.

Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel.

Ainuüksi 2023. aasta teises pooles sai tänu taaste- ja vastupidavusrahastule koolitust üle 3 miljoni inimese (joonis 12). Kokku on taaste- ja vastupidavusrahastu loomisest alates toetatud üle 11,8 miljoni inimese haridust või koolitust. COVID-19 kriis häiris oluliselt ka ELi haridus- ja koolitussüsteeme ning ühine näitaja 10 kajastab taaste- ja vastupidavusrahastu panust haridusse, koolitusse ja oskuste arendamisse. Reformid ja investeeringud hariduse ja koolituse valdkonnas on äärmiselt olulised, et valmistada inimesed ette rohe- ja digipöördeks ning tagada neile võimalus arendada vajalikke oskusi. Erilist tähelepanu pööratakse digioskuste parandamisele suunatud koolitusele, sest nende oskuste tähtsus tööturul ja ühiskonnas üha kasvab.

Joonis 12. Hariduses või koolituses osalejate arvu muutumine

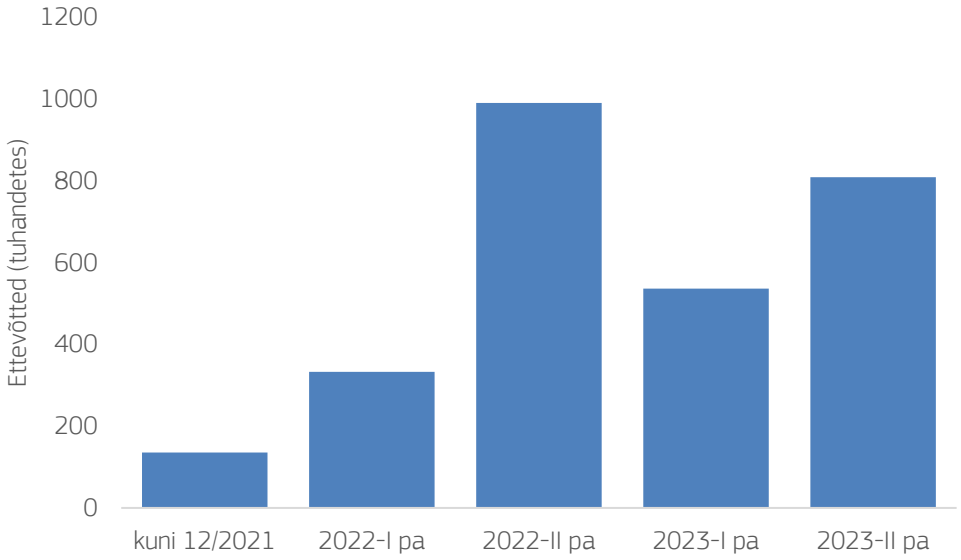

Märkus. Sellel joonisel on kajastatud ühist näitajat 10. See ühine näitaja on voonäitaja, mis on seotud tulemuslikkusega ainult konkreetse kuuekuulise aruandeperioodi jooksul ja võib seetõttu aruandeperioodiliti kõikuda.

Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel.

Taaste- ja vastupidavusrahastu aitas 2023. aasta teisel poolel **800 000 ettevõtet kas rahalise või mitterahalise toetusega** (joonis 13). Kokku on taaste- ja vastupidavusrahastu loomisest alates toetust saanud üle 2,8 miljoni ettevõtte. COVID-19 kriis avaldas suurt mõju kogu ELi majandusele ning enim kannatasid väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd). Seoses ELi majanduse hoogustamiseks ja ettevõtete abistamiseks antud toetusega kajastab ühine näitaja 9 taaste- ja vastupidavusrahastu meetmete kaudu toetatud ettevõtete arvu.

Joonis 13. Toetatavate ettevõtete (sh mikro-, väikesed, keskmise suurusega ja suurettevõtted) arvu muutumine

Märkus. Sellel joonisel on kajastatud ühist näitajat 9. See ühine näitaja on voonäitaja, mis on seotud tulemuslikkusega ainult konkreetse kuuekuulise aruandeperioodi jooksul ja võib seetõttu aruandeperioodiliti kõikuda.

Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel.

Kooskõlas määruses nimetatud soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise ja kõigi võrdsete võimaluste põhimõtetega on nelja ühise näitaja puhul andmed jaotatud soo alusel. Liikmesriikide esitatud andmete kohaselt on ligikaudu 55 % taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditest toetatavas hariduses või koolituses osalejatest naised (ühine näitaja 10). Ühine näitaja 8 näitab, et umbes 40 % toetust saavates teadusasutustes töötavatest teadlastest on naised. Ühine näitaja 11 töötavate või tööd otsivate inimeste arvu kohta näitab, et üle 60 % toetatavatest on naised, samas kui ühine näitaja 14 näitab, et taaste- ja vastupidavusrahastust toetust saavate noorte arv on suhteliselt sooliselt tasakaalustatud[56].

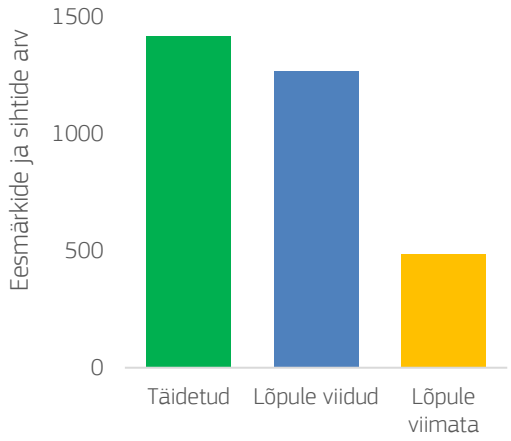
[56] Mõned liikmesriigid on esitanud hinnangulise soolise jaotuse, kuna tegelike andmete kogumine oli keeruline või neid ei kogutud üldse.

B. Kaks korda aastas esitatavad andmed

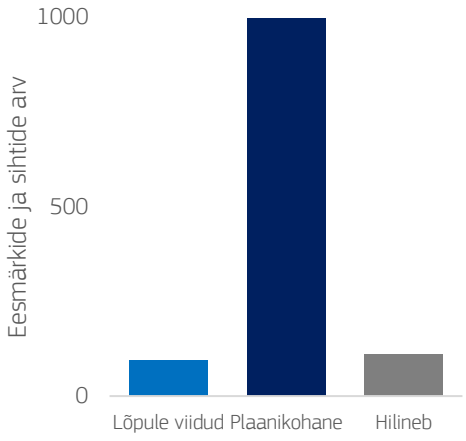
Enamik eesmärke ja sihte on aruannete kohaselt rakendatud vastavalt riiklike taaste- ja vastupidavuskavade tähtaegadele

85 % eesmärkidest ja sihtidest, mis tuli saavutada 2024. aasta esimeseks kvartaliks, on komisjoni hinnangul täidetud või liikmesriikide teatel lõpule viidud[57]. Täpsemalt on komisjoni hinnangul täidetud 1 419 eesmärki ja sihti 3 171st, mis pidid olema saavutatud 2024. aasta esimeseks kvartaliks, ning lisaks on liikmesriigid teatanud veel 1 267st lõpule viidud eesmärgist ja sihist (joonis 14). Samas teatasid liikmesriigid, et lõpule viimata on veel 485 eesmärki ja sihti (ehk 15,3 %), mis pidid olema 2024. aasta esimeseks kvartaliks saavutatud.

Joonis 14. Edusammud varasemate (2020. aasta esimesest kvartalist kuni 2024. aasta esimese kvartalini) eesmärkide ja sihtide saavutamisel

Joonis 15. Edusammud edaspidi (2024. aasta teisest kvartalist kuni 2025. aasta esimese kvartalini) täitmisele kuuluvate eesmärkide ja sihtide saavutamisel

Allikas: Euroopa Komisjon.

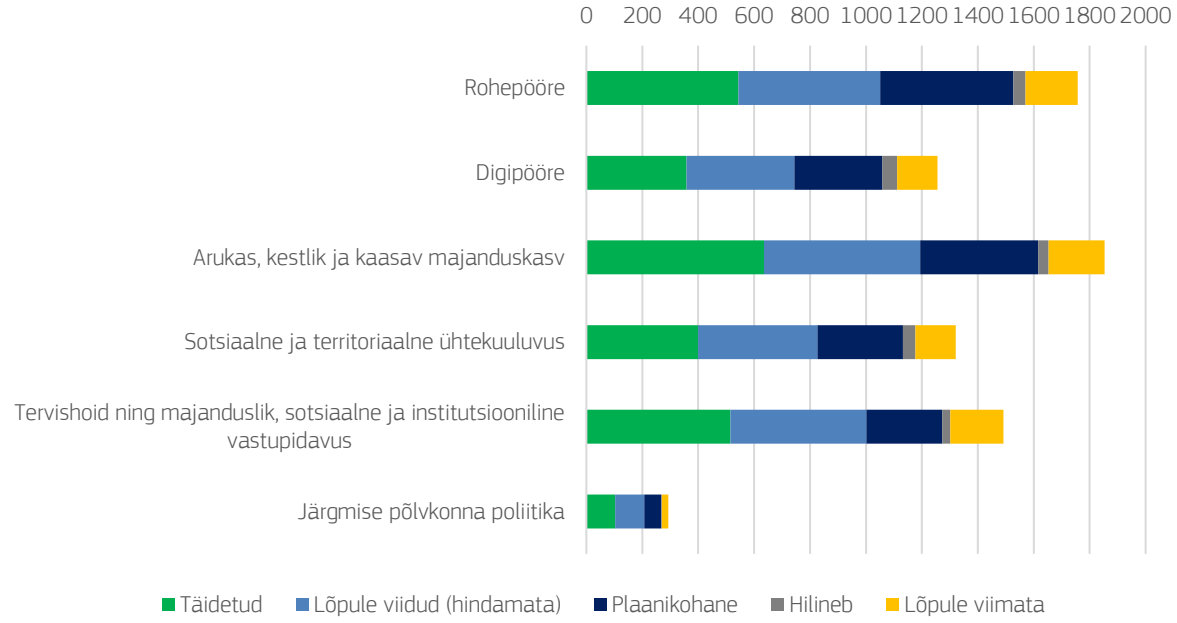
Teatatud on, et eesmärkide ja sihtide saavutamine kulgeb eelseisva 12 kuu jooksul plaanipäraselt. Eesmärgid ja sihid, mis tuleb lõpule viia ajavahemikus 2024. aasta teisest kvartalist kuni 2025. aasta esimese kvartalini, on liikmesriikide teatel enamasti „plaanikohased“ (peaaegu 83 % ehk 996 eesmärki ja sihti 1 199st). Liikmesriigid teatasid, et nad on 93 eesmärki ja sihti (8 %) enne kavandatud tähtaega lõpule viinud ja 110 (ehk 9 %) on „hilinenud“ (joonis 15). Hilinemise põhjustena nimetasid liikmesriigid muu hulgas

[57] Vastavalt pooleaastase aruandlusvooru andmetele 2024. aasta kevadel. Kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikliga 27 peavad liikmesriigid esitama Euroopa poolaasta raames kaks korda aastas aruande oma riiklike taaste- ja vastupidavuskavade täitmisel tehtud edusammude kohta. Seda kohustust on täiendavalt täpsustatud komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2021/2106, kus on kaks korda aastas esitatavate aruannete tähtajaks kehtestatud hiljemalt 30. aprill ja 15. oktoober. Liikmesriigid esitavad aruande edusammude kohta nende eesmärkide ja sihtide saavutamisel, mis tuli täita eelnevalt ja mis tuleb täita järgmise kaheteistkümne kuu jooksul. Kuigi liikmesriigid esitavad andmed ise ja komisjon neid ei kontrolli, annavad need põhjaliku ülevaate kõikide kavade rakendamisest ja võimaldavad jälgida riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisel tehtud edusamme. Eesmärgid ja sihid, mida komisjon on maksetaotluse raames juba rahuldavalt täidetuks hinnanud, liigitatakse kui „täidetud“. Iga varasema eesmärgi ja sihi (st sellise eesmärgi ja sihi, mis pidi plaanikohaselt olema saavutatud aruandekuupäevale eelnevaks kvartaliks) edenemise seis võib olla liigitatud kui „lõpule viidud“ või „lõpule viimata“. Tulevikku suunatud eesmärkide ja sihtide (st selliste eesmärkide ja sihtide, mis tuleks plaani kohaselt saavutada aruandekuupäeva kvartali ja järgneva kolme kvartali jooksul) edenemise seis võib olla liigitatud kui „lõpule viidud“, „plaanikohane“ või „hilinenud“.

halduslikke viivitusi, seadusandlike menetluste hilinemise või varasemate vajalike eesmärkide saavutamisega seotud viivituste mõju, kiire inflatsiooni ja tarneahela häirete tagajärgi, projektide vähest tellimist või heakskiitmist, raskusi suurte ja keeruliste projektide elluviimisel ning oodatust aeglasemat elluviimist.

Eesmärkide ja sihtide saavutamisel tehakse stabiilselt edusamme kõigi kuue poliitikasamba puhul (joonis 16). Aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu sambas ning rohepöörde sambas kõige rohkem täidetu ja lõpule viidud eesmärke ja sihte (vastavalt 1 616 ja 1 527), samas kui suur osa neist on kavas saavutada 2025. aasta esimeseks kvartaliks. Tervishoiu ning majandusliku, sotsiaalse ja institutsionaalse vastupidavuse sambas, digipöörde sambas ning sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse sambas on samuti tublisti üle 1 000 täidetud, lõpule viidud või plaanikohast eesmärki ja sihti.

Joonis 16. Taaste- ja vastupidavusrahastu määruse kuut sammast toetavad eesmärgid ja sihid ning nende olukord kuni 2025. aasta esimese kvartalini

Allikas: Euroopa Komisjon.

C. Edusammud kuue poliitikasamba puhul

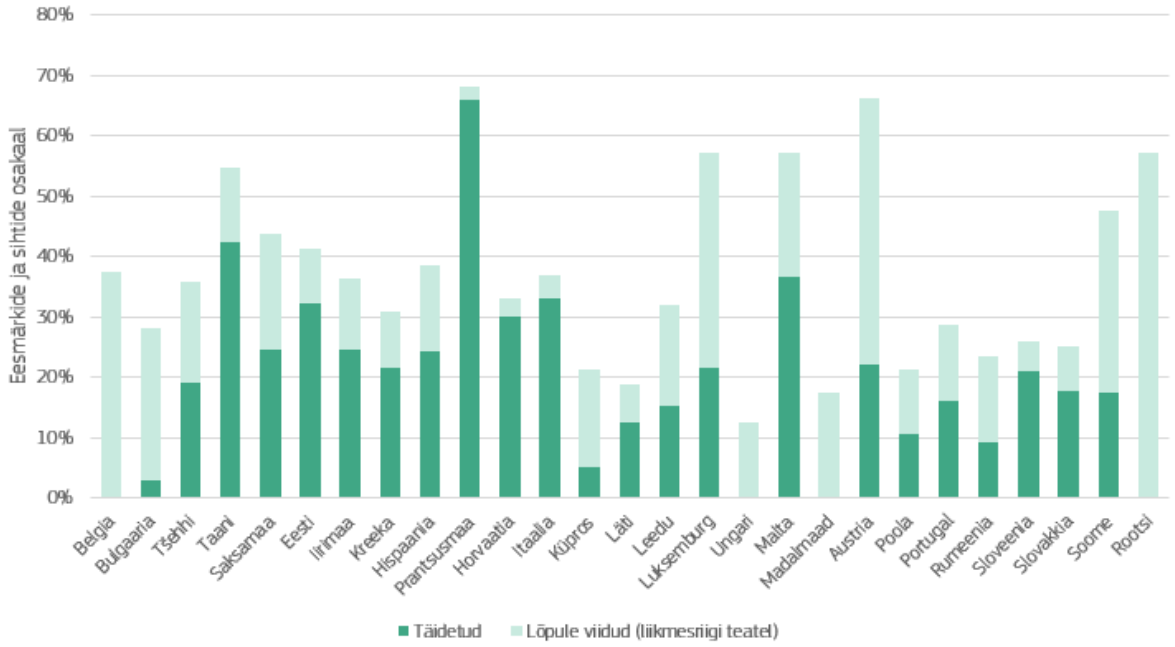
Liikmesriigid on teinud kõigi kuue taaste- ja vastupidavusrahastu poliitikasamba puhul nähtavaid edusamme rakendamisel

Rohepööre

Taaste- ja vastupidavusrahastu aitab täita ELi eesmärki vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55 % võrra ja saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus. Taaste- ja vastupidavusrahastust toetatavad meetmed aitavad saavutada ELi kliimaeesmärke, edendades kestlikku liikuvust, parandades energiatõhusust ja soodustades taastuvate energiaallikate ulatuslikumat kasutuselevõttu.

Samuti aitavad need teha edusamme kliimamuutustega kohanemise valdkonnas ja muude keskkonnaeesmärkide saavutamisel, näiteks õhusaaste vähendamise, ringmajanduse edendamise või elurikkuse taastamise ja kaitsmise eesmärkide täitmisel. Pärast REPowerEU peatükkide vastuvõtmist on kokku 346 miljardit eurot[58] (üle 50 % liikmesriikide senistest eraldistest) suunatud meetmetele, millega toetatakse rohepöörde sammast.

Joonis 17. Selliste rohepööret toetavate eesmärkide ja sihtide osakaal, mis on hinnangu kohaselt täidetud või teadete kohaselt lõpule viidud (riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kaupa)

Allikas: Euroopa Komisjon.

Rohepöördega seotud meetmete rakendamisel on tehtud üldiselt tublisti edusamme. Ligikaudu kolmandik eesmärkidest ja sihtidest on teadete kohaselt lõpule viidud või komisjoni hinnangul rahuldavalt täidetud. Konkreetsemalt on 3 214st rohepöördega seotud eesmärgist ja sihist liikmesriikide teatel lõpule viidud või komisjoni hinnangul täidetud 1 080, mis vastab ligikaudu 34 % saavutusmäärale (sh 19 %, mida hinnati maksetaotlustes). Komisjoni hinnangul täideti 355 neist rohepööret toetavatest eesmärkidest ja sihtidest ajavahemikul 1. septembrist 2023 kuni 31. augustini 2024. Kuigi taaste- ja vastupidavusrahastu täielikku mõju rohepöördele on liiga vara hinnata, sest lõplik mõju avaldub alles pikema aja jooksul, on juba täidetud „rohelised“ eesmärgid ja sihid aidanud anda rohepöördele hoogu juurde. Järgmises tekstikastis esitatud näidetes on esile toodud peamised meetmed koos aruandeperioodil (1. september 2023 kuni 31. august 2024) lõpule viidud eesmärkide ja sihtidega.

[58] Joonisel esitatud hinnangulised kulud on arvutatud taaste ja vastupidavuse tulemustabeli jaoks välja töötatud sambapõhise märkimise metoodika alusel ning vastavad meetmetele, mille puhul on rohepöörde sammas märgitud kui esmane või teisene poliitikasammas.

Näited asjakohastest meetmetest, mille eesmärgid ja sihid on rohepöörde samba raames täidetud

Reformid

- **Hispaania** i) võttis vastu aruande rohelise eelarve kohta, et kaardistada rohelised kulud iga-aastases eelarveseaduses kooskõlas ELi metoodika ja järelevalveraamistikuga; ii) kiitis heaks metsastrateegia; iii) muutis horisontaalset kinnisvaraseadust, et hõlbustada hoonete renoveerimist ja parandada juurdepääsu rahastamisele, ning iv) kiitis heaks raudteestrateegia, et koostada selge kestliku liikuvuse planeerimise stsenaarium raudteetranspordi jaoks ja viia sektori investeerimisprioriteedid sellega vastavusse.
- **Poola** i) ajakohastas oma riiklikku õhukaitsekava, kohustades lõpetama riiklikud toetused söeküttel töötavatele soojusallikatele ning kehtestades rea meetmeid ja põhimõtteid õhukvaliteedi tõhusaks parandamiseks, ning ii) muutis energiatõhususe seadust, et hõlbustada energiatõhususe lepingute kasutamist, edendades seeläbi energiatõhususe investeeringuid riiklikesse ja eraprojektidesse, millega kiirendatakse saastavate soojusallikate asendamist.
- **Soome** võttis vastu elektrienergia ja teatavate kütuste aktsiisimaksu seaduse. Seaduse jõustumise seaduse sättes on viidatud erinevate energialiikide senise maksustamise muutmisele, et aidata kaasa fossiilkütuste kasutamise järkjärgulisele lõpetamisele, edendades tööstuse elektrifitseerimist ja soodustades investeeringuid vähese CO_2 heitega tehnoloogiasse.

Investeeringud

- **Itaalia** i) ehitas enam kui 200 km jalgrattateid suurlinnapiirkondades ja linnades, kus asuvad ülikoolid, hõlbustades pendelrännet ülikoolide, ühendvedude sõlmpunktide ja muude suurlinnapiirkondade punktide vahel; ii) suurendas Lõuna-Itaalias üle 172 km raudteede vastupidavust, mis hõlmab raudtee uuendamist kuuel erineval liinil, ning iii) vähendas ebaseaduslike prügilate arvu 34-lt 14-le (60 % vähenemine), millega parandati jäätmekäitlust ja vähendati keskkonnakoormust.
- **Portugal** i) paigaldas täiendavalt 1 730 avalikult juurdepääsetavat laadimisjaama, et tulemuslikult täiendada ja laiendada olemasolevat võrgustikku ning toetada keskkonnahoidlikumate sõidukite kasutamist, ning ii) allkirjastas lepingud 257 heiteta bussi hankimiseks ja spetsiaalse laadimistaristu ehitamiseks Lissaboni ja Porto suurlinnapiirkonnas, et vähendada ühistranspordi CO_2 heidet.
- **Tšehhi** i) viis lõpule 26 projekti, mis on seotud raudteeliinide moderniseerimisega, raudteejaamade moderniseerimisega koos rekonstrueeritud rööbastee ning turvaliste ja takistusteta ligipääsetavate perroonidega ning jaamahoonete energiamahukuse vähendamise ja mugavuse suurendamisega; ii) ehitas üle 24 km jalgrattateid, et hõlbustada kergliikuvust, ning iii) viis lõpule 15 projekti vastupidava üleujutuskaitse

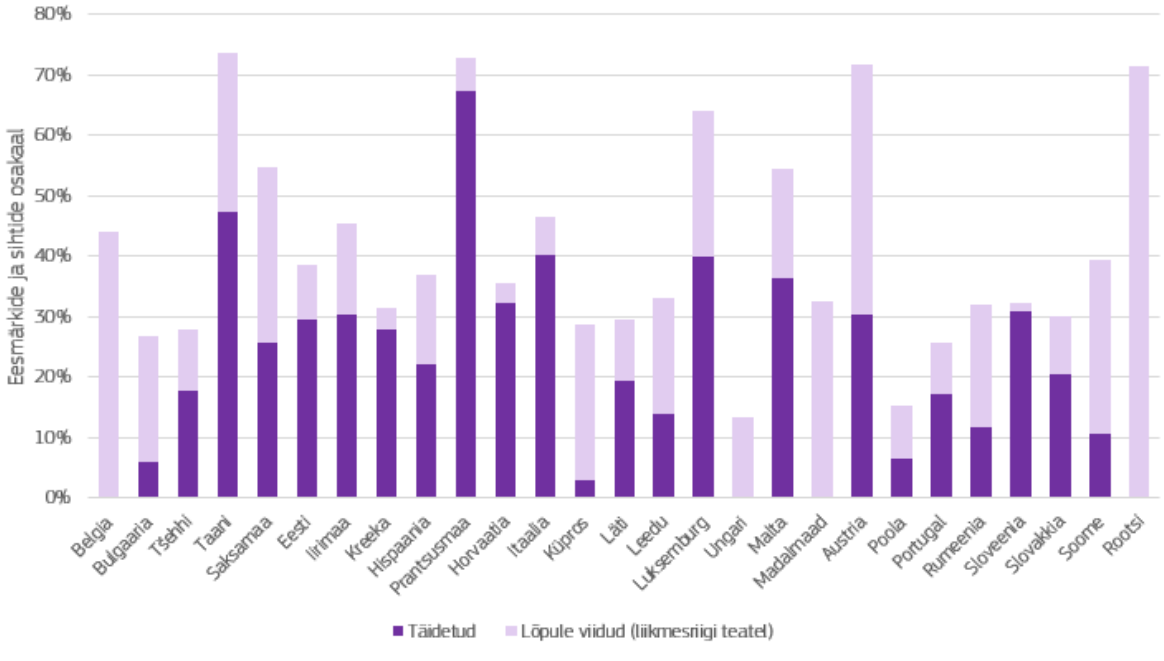
loomiseks, sealhulgas sademevee tõhusaks juhtimiseks linnapiirkondades, et kaitsta kodanikke üleujutuste ohu eest.

Digipööre

Taaste- ja vastupidavusrahastu aitab märkimisväärselt kaasa digipöörde elluviimisele liidus. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad hõlmavad mitmesuguseid meetmeid, sealhulgas järgmise põlvkonna digitaristute ja kõrgetasemelise tehnoloogia kasutuselevõttu, elanikkonna ja tööjõu digioskuste arendamist (hariduse ja koolitusega) ning ettevõtjate ja avalike teenuste digiteerimise toetamist. Kokku eraldatakse digipöörde samba toetuseks 166,2 miljardit eurot[59].

Liikmesriigid on teinud märkimisväärseid edusamme digipöördega seotud meetmete rakendamisel ning enam kui kolmandikust asjaomastest eesmärkidest ja sihtidest on teatatud kui saavutatuist või on komisjon need hinnanud täidetuks. Konkreetsemalt on 2 464st digipöördega seotud eesmärgist ja sihist liikmesriikide teatel lõpule viidud või komisjoni hinnangul täidetud 877, mis vastab 35 % saavutusmäärale (sh 19 %, mida hinnati maksetaotlustes). Komisjoni hinnangul täideti 290 neist digipööret toetavatest eesmärkidest ja sihtidest ajavahemikul 1. septembrist 2023 kuni 31. augustini 2024 (aruandeperiood). Järgmises tekstikastis esitatud näidetes on esile toodud peamised meetmed koos aruandeperioodil lõpule viidud eesmärkide ja sihtidega.

Joonis 18. Selliste digipööret toetavate eesmärkide ja sihtide osakaal, mis on hinnangu kohaselt täidetud või teadete kohaselt lõpule viidud (riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kaupa)

Allikas: Euroopa Komisjon.

[59] Joonisel esitatud hinnangulised kulud on arvutatud taaste ja vastupidavuse tulemustabeli jaoks välja töötatud sambapõhise märkimise metoodika alusel ning vastavad meetmetele, mille puhul on digipöörde sammas märgitud kui esmane või teisene poliitikasammas.

Näited asjakohastest meetmetest, mille eesmärgid ja sihid on digipöörde samba raames täidetud

Reformid

- **Madalmaades** rakendatud avatud valitsemise seadus suurendab haldusasutuste teabe läbipaistvust ja kättesaadavust. Riiklikud ja poolriiklikud asutused annavad nüüd kodanikele, ajakirjandusele ja meediakanalitele, parlamendiliikmetele ja nende töötajatele hõlpsamini kättesaadavat ja ühilduvat teavet.
- **Lätis** võeti vastu digitervishoiu strateegia, mis on tegevuskava ohutute ning patsientide ja valdkonna vajadustele vastavate digilahenduste arendamiseks ja rakendamiseks tervishoiusektoris. Strateegia hõlmab selliseid aspekte nagu andmehaldus, andmete kasutamine teadusuuringuteks, riikliku tervishoiusektori IT-süsteemid ja -lahendused, erasektori IT-süsteemid, piiriülene andmevahetus ning uute digitaalsete tervishoiulahenduste rakendamiseks ja kasutamiseks vajalikud digioskused.

Investeeringud

- **Prantsusmaa** on edukalt käivitanud uue suveräänse digiidentiteedi rakenduse, mis on kasutajatele lihtsalt kättesaadav. Selle tulemusena anti välja üle 12,5 miljoni uue digiidentiteedi funktsiooniga isikutunnistuse.
- **Tšehhi** on laiendanud juurdepääsu piirkondlike ja kohalike omavalitsuste digitaalsetele teadetetahvlitele. Nüüd nõutakse ligi 300 üksuse, sealhulgas kohalike omavalitsuste ja linnavalitsuste ametlike teadetetahvlite avatud metaandmete avaldamist. See aitab täiustada riiklikku avatud andmete kataloogi, avaldades avaliku halduse koodide nimekirjad avalikes andmebaasides ja suurendades avatud andmete koostajate arvu.
- Vähemalt 3 500 **Taani** kodumajapidamist ja ettevõtet on saanud olemasoleva lairibaühenduse kava *Bredbåndspuljen*i laiendamise kaudu juurdepääsu kiirele internetile, mis neil varem puudus. See kava on viinud kiire internetiühenduse Taani maapiirkondadesse, kus on ebapiisavate turustiimulite tõttu puudulik katvus, sealhulgas saartele, millega puudub sillaühendus.
- **Itaalias** saavutati kolm olulist eesmärki, mis olid seotud haldusasutustes e-valitsuse lahenduste kasutuselevõtuga: i) 6 678 täiendavat haldusasutust võttis kasutusele digitaalse maksesüsteemi *PagoPA* (kasv 71 % võrreldes 2021. aastaga), ii) 10 675 täiendavat haldusasutust liitus avalike teenuste ühtse juurdepääsupunktiga (nn app IO) ja osutas selle kaudu teenuseid (kasv 251 % võrreldes 2021. aastaga) ning iii) 1 798 keskvalitsuse ja kohaliku omavalitsuse haldusasutust liitusid „Digitaalse teavitamise platvormiga“ ja hakkasid platvormi kaudu saatma õiguslikult siduvaid

teateid kodanikele, juriidilistele isikutele, ühendustele ja muudele avaliku või erasektori üksustele.

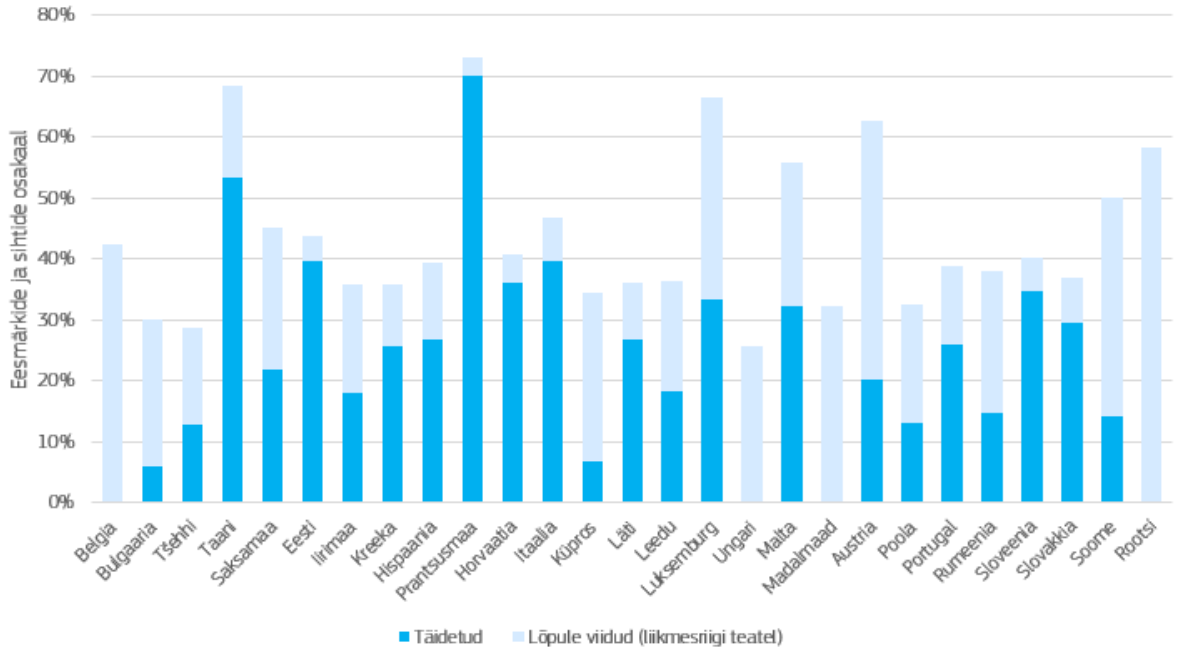
Arukas, kestlik ja kaasav majanduskasv

Riiklike taaste- ja vastupidavuskavadega aidatakse kaasa aruka, kaasava ja kestliku majanduskasvu (st 3. samba) edendamisele: selleks on ette nähtud 1 700 meedet ja allmeedet väärtusega üle 332 miljardi euro[60]. Need meetmed hõlmavad paljusid valdkondi, sealhulgas reforme ja investeeringuid ettevõtluskeskkonna ja konkurentsivõime parandamiseks ning VKEde, teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning kultuurisektori toetamist.

Aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvuga seotud meetmete rakendamisel on tehtud märkimisväärseid edusamme, kusjuures 40 % selle taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärgi saavutamisele kaasa aitavatest eesmärkidest ja sihtidest on liikmesriikide teadete kohaselt lõpule viidud või komisjoni hinnangul rahuldavalt täidetud. 3 305st arukat, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu toetavast eesmärgist ja sihist on liikmesriikide teatel lõpule viidud või komisjoni hinnangul täidetud 1 346, mis vastab 41 % saavutusmäärale (sh 23 %, mida hinnati maksetaotlustes). Komisjoni hinnangul täideti 420 neist eesmärkidest ja sihtidest ajavahemikul 1. septembrist 2023 kuni 31. augustini 2024 (aruandeperioodil). Järgmises tekstikastis esitatud näidetes on esile toodud peamised meetmed koos aruandeperioodil lõpule viidud eesmärkide ja sihtidega.

[60] Joonisel esitatud hinnangulised kulud on arvutatud taaste ja vastupidavuse tulemustabeli jaoks välja töötatud sambapõhise märkimise metoodika alusel ning vastavad meetmetele, mille puhul on aruka, kaasava ja kestliku majanduskasvu sammas märgitud kui esmane ja/või teisene poliitikasammas.

Joonis 19. Selliste arukat, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu toetavate eesmärkide ja sihtide osakaal, mis on hinnangu kohaselt täidetud või teadete kohaselt lõpule viidud (riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kaupa)

Allikas: Euroopa Komisjon.

Näited asjakohastest meetmetest, mille eesmärgid ja sihid on aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu samba raames täidetud

Reformid

- **Tšehhi** on loonud meditsiiniseadmete ning lennundus- ja kosmosetööstuse jaoks sertifitseerimisplatvormi. See platvorm ühendab ettevõtted reguleerivate asutustega, et pakkuda olulist teavet, koolitust ja juhiseid konkreetsetele toodetele ja teenustele sertifikaadi saamiseks.
- **Malta** on avanud e-kolledži, mis pakub terviklikke veebikursusi eesmärgiga laiendada täiend- ja ümberõppevõimalusi kõigile täiskasvanutele, sõltumata nende tööalasest staatusest. Õppijaid abistavad mentorlus- ja nõustamisüksus ning veebikeskkond, mis pakuvad täiskasvanutele nõustamisteenuseid, et leida parim haridustee, mis vastab nende täiend- ja ümberõppevajadustele, ning nõustamist üldise heaolu vallas. E-kolledžit täiendab ka keskus, mis pakub täiskasvanutele, kellel puuduvad veebikursustel osalemiseks digioskused või -seadmed, füüsilist ruumi koos tehniliste seadmetega ja personaalset juhendamist.
- **Leedu** on loonud uue teadusnõukogu, mis aitab ettevõtetel ja organisatsioonidel kasutada ära rahvusvahelisi teadus- ja innovatsioonivõimalusi ning pakub valitsusele analüütilist tuge innovatsiooni- ja kõrghariduspoliitikas.

Investeeringud

- **Itaalias** on 25 ettevõtet, sealhulgas VKEd, saanud toetust osalemiseks üleeuroopalist huvi pakkuvates olulistes projektides vesinikutehnoloogia ja -tööstuse, mikroelektroonika ja kommunikatsioonitehnoloogia ning järgmise põlvkonna pilvandmetöötluse taristu ja teenuste valdkonnas. Nende projektidega rahastatakse läbimurdelisi uuendusi, mis edendavad Euroopa konkurentsivõimet, innovatsiooni ja kestlikkust.
- **Horvaatias** on ligikaudu 18 miljonit eurot eraldatud teadusprojektidele, mida viivad läbi ülikoolid ja uurimisinstituudid, kes on nõustunud keskenduma tulemustele – sellega muudeti avaliku sektori teadusuuringute rahastamist nii, et premeeritakse edukaid tulemusi.
- **Hispaanias** eraldati 897 miljonit eurot 3 463 teadus- ja arendusprojektile, mis käsitlevad järgmisi teemasid: i) kontseptsiooni tõestamine, ii) strateegiline tehnoloogia, iii) rohe- ja digipööre, iv) avaliku ja erasektori koostöö teadusuuringute valdkonnas, v) teadus- ja arendustegevus ühiskondlike probleemide lahendamiseks ning vi) rahvusvaheline koostöö teadusuuringute valdkonnas.

Sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus

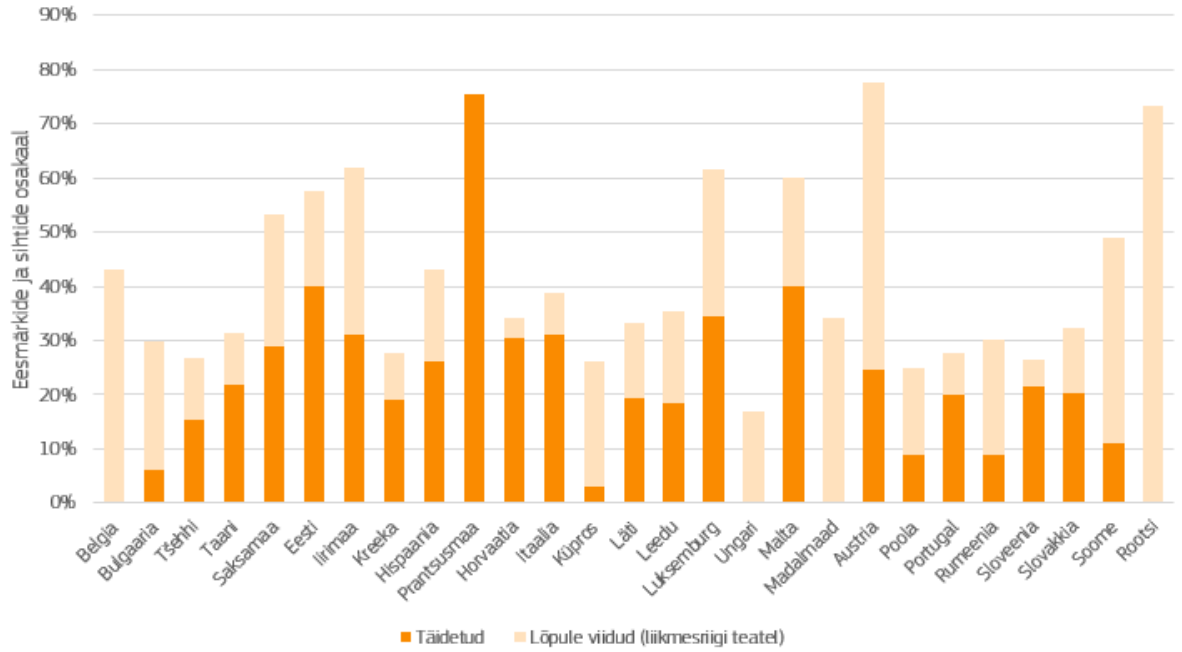
Liikmesriigid on kehtestanud märkimisväärse arvu meetmeid sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse toetamiseks. Eelkõige aidatakse nendega kaasa Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisele. Paljudes riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades on eraldi peatükid, mis käsitlevad võrdseid võimalusi ja juurdepääsu tööturule, õiglasi töötingimusi ning sotsiaalkaitset ja kaasatust. Kõikide riiklike taaste- ja vastupidavuskavade raames rahastatakse ka meetmeid, mille eesmärk on parandada territoriaalse taristu ja teenuste eri liike, sealhulgas reformid ja investeeringud konkurentsivõime tugevdamiseks, transpordi ja lairibaühenduse parandamiseks, loodusvarade kestliku kasutamise tagamiseks ja keskkonna säilitamiseks, samuti avaliku halduse tulemuslikkuse parandamiseks kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Täpsemalt toetatakse 27 riikliku taaste- ja vastupidavuskavaga, mille nõukogu on vastu võtnud, seda sammast ligikaudu 261,2 miljardi euroga[61].

Mõned riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad käsitlevad sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust põhjalikumalt kui teised, kuid üldjoontes on tehtud suuri edusamme. Mõnes liikmesriigis on sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus integreeritud eri meetmetesse kõigis riikliku taaste- ja vastupidavuskava osades. 2 888st sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust toetavast eesmärgist ja sihist on liikmesriikide teatel juba lõpule viidud või komisjoni hinnangul täidetud 1 064, mis tähendab 37 % saavutusmäära (sh 20 %, mida hinnati maksetaotlustes). Komisjoni hinnangul täideti 322

[61] Joonisel esitatud hinnangulised kulud on arvutatud taaste ja vastupidavuse tulemustabeli jaoks välja töötatud sambapõhise märkimise metoodika alusel ning vastavad meetmetele, mille puhul on sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse sammas märgitud kui esmane ja/või teisene poliitikasammas.

neist sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust toetavatest eesmärkidest ja sihtidest ajavahemikul 1. septembrist 2023 kuni 31. augustini 2024 (aruandeperiood). Järgmises tekstikastis esitatud näidetes on esile toodud peamised meetmed koos aruandeperioodil lõpule viidud eesmärkide ja sihtidega.

Joonis 20. Selliste sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust toetavate eesmärkide ja sihtide osakaal, mis on hinnangu kohaselt täidetud või teadete kohaselt lõpule viidud (riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kaupa)

Allikas: Euroopa Komisjon.

Näited asjakohastest meetmetest, mille eesmärgid ja sihid on sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse samba raames täidetud

Reformid

- **Itaalia** võttis vastu uue raamseaduse, et parandada nende eakate inimeste elamistingimusi, kes ei saa iseseisvalt hakkama. Seaduse eesmärk on eelkõige lihtsustada ja luua ühtsed kontaktpunktid sotsiaal- ja tervishoiuteenuste jaoks, vaadata läbi hooldust vajavate eakate inimeste seisundi hindamise menetlused ning suurendada nende sotsiaal- ja tervishoiuteenuste hulka, mida saab osutada kodus.
- **Kreeka** väljastas sertifikaadid 150 000 kodanikule, kes on edukalt läbinud digi-, rohe- ja finantskirjaoskuse koolitusprogrammid. Programmide eesmärk on parandada noorte ja pikaajaliste töötute, tehnoloogiliselt ebasoodsas olukorras olevate töötajate, piiratud koolitusressurssidega töötajate ja avaliku sektori töötajate, näiteks õpetajate tööturuvõimalusi.
- **Poola** on loonud linnade rohepöörde rahastamisvahendi, et edendada kestlikku linnaarendust ja vähendada sotsiaal-majanduslikku ebavõrdsust. Selle algatuse eesmärk on parandada linnataristut energiatõhusate lahenduste abil (nt

energiaklastrid ja taastuvenergia kasutamine), edendada rohepöörde eesmärgil looduspõhiseid lahendusi (nt rohelised ja sinised taristud sadevee kestlikuks majandamiseks) ja toetada heiteta transpordisüsteeme (soodustades jalgsi, jalgrattaga ja ühistranspordiga liikumist, samuti vähese heitega tsoonide loomine).

Investeeringud

- **Prantsusmaa** toetas nii Mandri-Prantsusmaal kui ka ülemereterritooriumidel 20 000 täiendava sotsiaalkorteri renoveerimist nende soojustamiseks, kusjuures alates 2020. aastast on renoveeritud 40 000 sotsiaalkorterit. Hoonete põhjaliku renoveerimise eesmärk on vähese soojapidavusega hooned vähehaaval soojustada ja saavutada 2026. aasta lõpuks keskmiselt vähemalt 30 % energiasääst.
- **Itaalia** tugevdas oma tööjõudu, käivitades koolituskava, et parandada Itaalia riikliku tervishoiuteenistuse töötajate oskusi. Programmi raames antakse esialgu 1 800 stipendiumi ning selle eesmärk on parandada üldarstiabi ja haigla töötajate nakkusohutust.
- **Läti** renoveeris või taastas 75 km piirkondlikke ja kohalikke teid eesmärgiga parandada liiklusohutust, tagada uute omavalitsuste ühenduvus ja toimimine ning parandada kodanike juurdepääsu töökohtadele ja teenustele.

Tervishoid ning majanduslik ja institutsiooniline vastupidavus

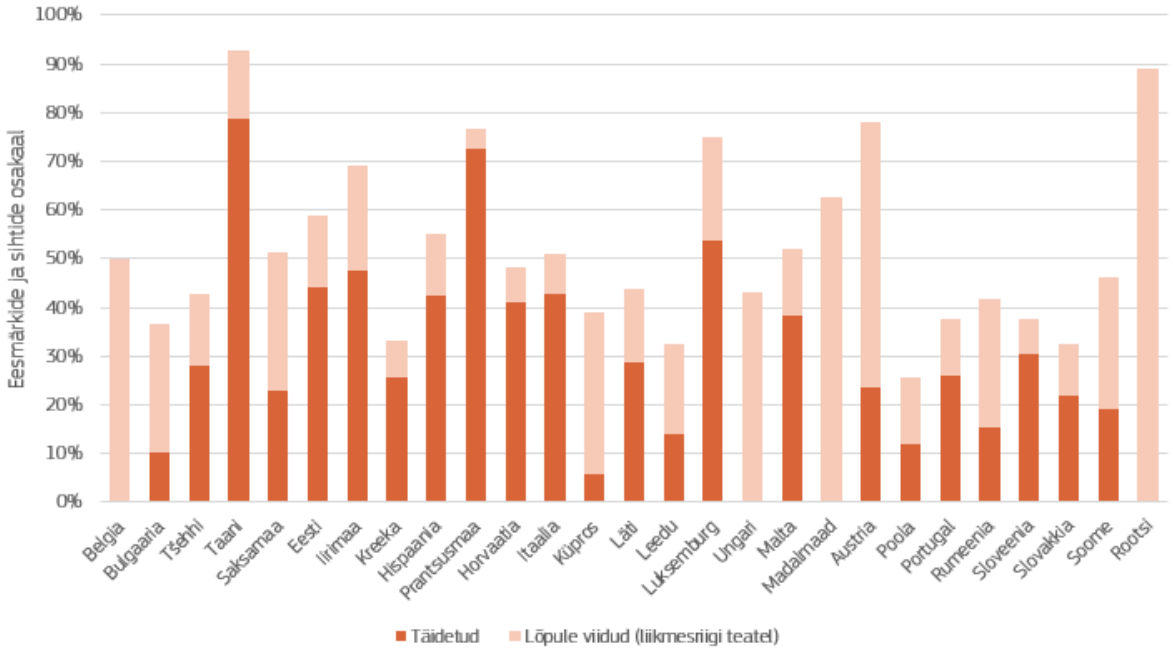
Riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kaudu toetatakse märkimisväärselt tervishoiu ning majandusliku, sotsiaalse ja institutsioonilise vastupidavuse sammast, sealhulgas selleks, et suurendada kriisiks valmisolekut ning kriisile reageerimise suutlikkust. Tervishoiu ning majandusliku, sotsiaalse ja institutsioonilise vastupidavuse sammast toetatakse riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades esitatud enam kui 1 200 meetme ja allmeetmega, mille kogukulu on ligikaudu 88,5 miljardit eurot[62]. Need meetmed hõlmavad poliitikavaldkondi alates tervishoiust ja pikaajalisest hooldusest kuni kohtusüsteemi tulemuslikkuse ja rahapesuvastaste meetmeteni.

Tervishoid ning majanduslik ja institutsiooniline vastupidavus on sammas, mille puhul on seni kõige rohkem edu saavutatud. 2 503st tervishoidu ning majanduslikku, sotsiaalset ja institutsioonilist vastupidavust toetavast eesmärgist ja sihist on liikmesriikide teatel lõpule viidud või komisjoni hinnangul täidetud 1 162, mis vastab 46 % saavutusmäärale (sh 27 %, mida hinnati maksetaotlustes). Komisjoni hinnangul täideti 374 neist tervishoidu ning majanduslikku, sotsiaalset ja institutsioonilist vastupidavust toetavatest eesmärkidest ja sihtidest ajavahemikul 1. septembrist 2023 kuni 31. augustini

[62] Joonisel esitatud hinnangulised kulud on arvutatud taaste ja vastupidavuse tulemustabeli jaoks välja töötatud sambapõhise märkimise metoodika alusel ning vastavad meetmetele, mille puhul on tervishoiualase, majandusliku ja institutsioonilise vastupidavuse sammas märgitud kui esmane ja/või teisene poliitikasammas.

2024 (aruandeperiood). Järgmises tekstikastis esitatud näidetes on esile toodud peamised meetmed koos aruandeperioodil lõpule viidud eesmärkide ja sihtidega.

Joonis 21. Selliste tervishoidu ning majanduslikku ja institutsioonilist vastupidavust toetavate eesmärkide ja sihtide osakaal, mis on hinnangu kohaselt täidetud või teadete kohaselt lõpule viidud (riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kaupa)

Allikas: Euroopa Komisjon.

Näited asjakohastest meetmetest, mille eesmärgid ja sihid on tervishoiu ning majandusliku, sotsiaalse ja institutsioonilise vastupidavuse samba raames täidetud

Reformid

- **Kreeka** on loonud 48 vaimse tervise üksust, et toetada üldist tasuta juurdepääsu kvaliteetsetele vaimse tervise teenustele. Nende üksuste patsientideks on vaimse tervise probleemidega lapsed, noorukid ja noored täiskasvanud, dementsuse, Alzheimeri tõve ja autismiga patsiendid, samuti sõltuvusaineid tarvitavad inimesed ja sõltuvuses olevad isikud. Lisaks sellele on reformi eesmärk viia vaimse tervise ravi asutustest välja ja luua kogukonnapõhised teenused, mis toimivad koos, et rahuldada praegusi vaimse tervise vajadusi ja valmistuda pandeemiajärgseteks tulevasteks väljakutseteks.
- **Eesti** muutis asjakohaseid seadusi, et tugevdada esmatasandi tervishoiuteenuseid. Seadusandlike muudatustega parandati patsientide nimekirjade haldamist, lihtsustades patsientide jaoks esmatasandi ravi jätkamist, ning laiendati meditsiiniõdede õigust kirjutada patsientidele välja ravimeid. Samuti muutis riik arstide ja apteekrite jaoks ahvatlevamaks töötamise äärepoolsetes piirkondades.

- **Horvaatias** rakendati palgareform. Alates 2024. aasta aprillist said kõik riigiametnikud ja avaliku sektori teenistujad palka uue ja läbipaistvama palgasüsteemi alusel, mis rajaneb põhimõttel „võrdse töö eest võrdne tasu“.

Investeeringud

- **Belgia** kiitis heaks Valloonia piirkonna pikaajalise hoolduse deinstitutsionaliseerimise strateegia, mis on osa laiemast investeeringust, mille eesmärk on suurendada sotsiaalselt haavatavatele rühmadele mõeldud sotsiaalkorterite pakkumist, ehitades ja renoveerides energiatõhusalt madala üürihinnaga eluruume, kaasavaid ja solidaarsusel põhinevaid eluruume ning kodutute majutuskohti.
- **Taani** töötas COVID-19 pandeemia järel välja uue digilahenduse, et tagada parem ühendus kodanike ja tervishoiusüsteemi vahel. Välja on töötatud uued digiküsimustikud, mis hõlmavad pneumokokki, grippi ja rasedust, et võimaldada patsientide kiiret rühmitamist vaktsineerimisvajaduse ja muude terviseseisundite alusel.
- **Iirimaa** sõlmis lepingud sellise digilahenduse hankimiseks, mis toetab e-apteegi süsteemi kasutuselevõttu Iirimaa haiglates. See süsteem võimaldab ametiasutustel paremini jälgida ravimite kasutamist ja kulusid ning toetab ravimite elektroonilist väljakirjutamist ja manustamist, parandades seeläbi tervishoiuteenuste osutamist ja patsiendi ohutust. Iirimaa viis ka lõpule integreeritud finantsjuhtimissüsteemi projekteerimise, ehitamise ja konfigureerimise, et tõhustada tervishoiusüsteemi hanke- ja finantsjuhtimist.

Järgmise põlvkonna poliitika

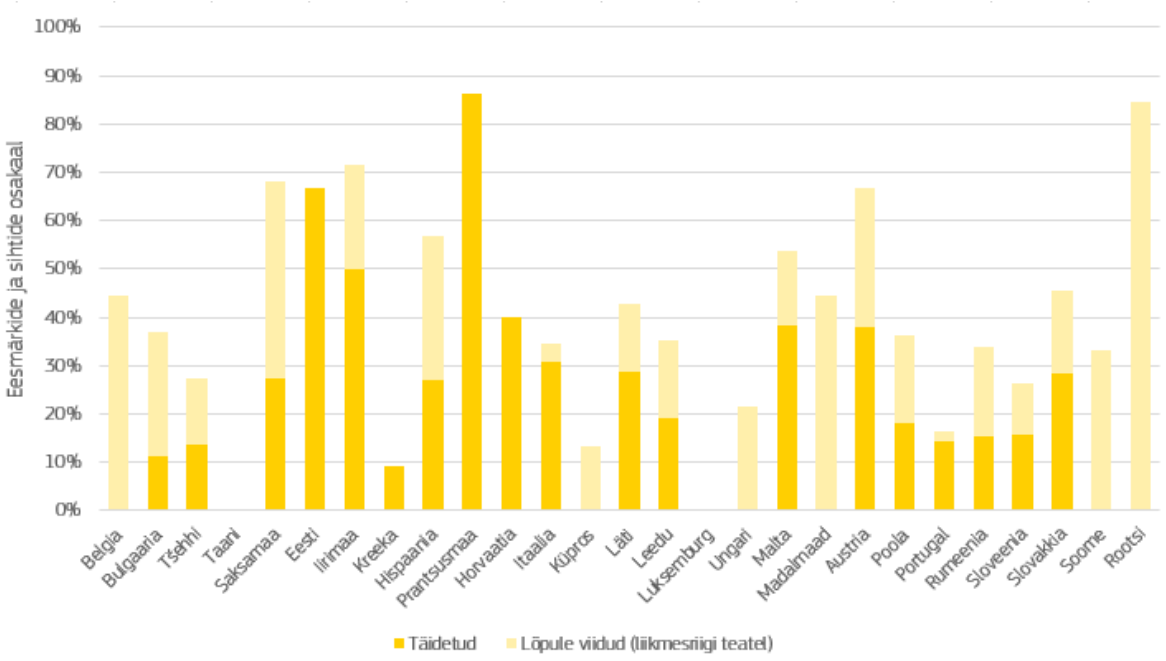
Järgmise põlvkonna, laste- ja noortepoliitika meetmed keskenduvad peamiselt alushariduse ja lapsehoiule, haridusele ja koolitusele ning noorte tööhõive toetamisele. Nõukogu vastu võetud riiklike taaste- ja vastupidavuskavadega toetatakse seda sammast umbes 56,4 miljardi euroga,[63] millest umbes kolmveerand läheb üld-, kutse- ja kõrgharidusele. Ülejäänud neljandik jaguneb peaaegu võrdselt alushariduse ja lapsehoiu ning noorte tööhõive toetamise vahel.

Käegakatsutavaid edusamme on tehtud ka selliste eesmärkide ja sihtide puhul, mis toetavad järgmist põlvkonda, lapsi ja noori käsitlevaid poliitikameetmeid, näiteks haridust ja oskusi. Siiani on 665st eesmärgist ja sihist liikmesriikide teatel juba lõpule viidud või komisjoni hinnangul täidetud 259, mis vastab 39 % saavutusmäärale (sh 21 %, mida hinnati maksetaotlustes). Komisjoni hinnangul täideti 75 neist järgmise põlvkonna poliitikat toetavatest eesmärkidest ja sihtidest ajavahemikul 1. septembrist 2023

[63] Joonisel esitatud hinnangulised kulud on arvutatud taaste ja vastupidavuse tulemustabeli jaoks välja töötatud sambapõhise märkimise metoodika alusel ning vastavad meetmetele, mille puhul on järgmise põlvkonna sammas märgitud kui esmane ja/või teisene poliitikasammas.

kuni 31. augustini 2024 (aruandeperiood). Järgmises tekstikastis esitatud näidetes on esile toodud peamised meetmed koos aruandeperioodil lõpule viidud eesmärkide ja sihtidega.

Joonis 22. Selliste järgmise põlvkonna poliitikat toetavate eesmärkide ja sihtide osakaal, mis on hinnangu kohaselt täidetud või teadete kohaselt lõpule viidud (riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kaupa)

Märkus. Taani riiklik taaste- ja vastupidavuskava sisaldab mitut eesmärki ja sihti, mis toetavad järgmise põlvkonna poliitikat, kuid mida komisjon ei ole veel täidetuks hinnanud või mille kohta liikmesriik ei ole teatanud, et need on lõpule viidud.
Allikas: Euroopa Komisjon.

Näited asjakohastest meetmetest, mille eesmärgid ja sihid on järgmise põlvkonna poliitika samba raames täidetud

Reformid

- **Slovakkia** kehtestas riikliku haridusprogrammi alg- ja põhikoolide jaoks, mis toob klassiruumidesse ajakohastatud õppekavad. Uus õppekava võetakse kasutusele kolme tsüklina ja selle eesmärk on kehtestada kõrgemad, ajakohastatud standardid peamiste õpieesmärkide osas.
- **Lätis** jõustus kõrghariduse juhtimise reform. Reform hõlmab i) ülikoolide tüpoloogiate määratlemist ja ülikoolide strateegilist spetsialiseerumist, ii) ülikoolide nõukogude moodustamise ja kinnitamise korda, nõukogude pädevust, täpsustades samal ajal senati, rektori ja põhiseadusliku kogu pädevust, ning iii) ülikoolide uute rektorite valimise ja kinnitamise korda.
- **Saksamaa** viis haridussüsteemi tugevdamiseks läbi reformi, et pakkuda mahajäänud õpilastele täiendavaid kursusi ja juhendamist, keskendudes põhiainetele ja -pädevustele, eesmärgiga vähendada COVID-19 kriisi tõttu tekkinud erinevusi

õppimises. Samuti kulutatakse 500 miljonit eurot 90 000 täiendava lapsehoiukoha loomiseks, ehitades uusi lapsehoiuasutusi ja renoveerides olemasolevaid.

Investeeringud

- **Portugal** andis digihariduse ja -õpetuse toetamiseks riiklikele alg- ja keskkoolidele 600 000 sülearvutit, mida õpilased ja õpetajad saavad laenuks võtta.
- **Itaalia** pakkus struktureeritud haridustoetust vähemalt 20 000-le kuni 17-aastasele alaealisele, võideldes sellega haridusliku vaesuse vastu ja toetades kõigi Lõuna-Itaalia laste võrdseid võimalusi.
- **Iirimaa** ühendas 750 algkooli kiire lairibavõrguga, paigaldades ruuterid, ja hõlbustas sellega nüüdisaegse digihariduse pakkumist. See aitab veelgi vähendada piirkondlikke ja digitaalseid erinevusi Iirimaal, suurendades ühenduvust väiksemates ja maapiirkondade koolides, mille ühenduvus on ajalooliselt olnud kõige puudulikum.

Sooline võrdõiguslikkus ning lapsed ja noored

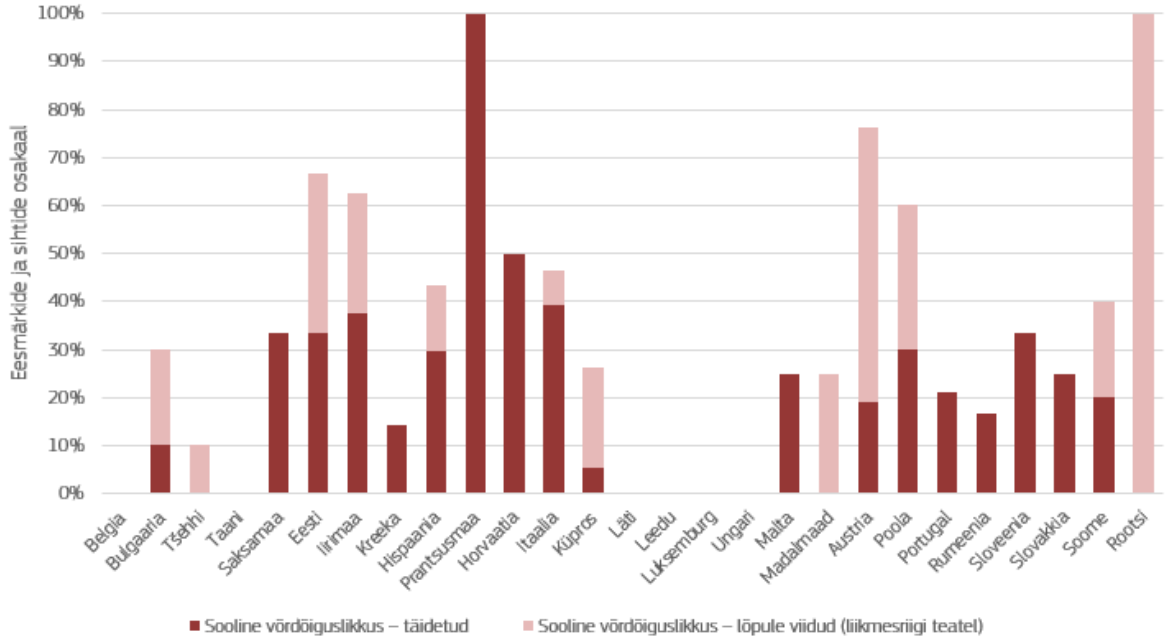
Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad toetavad jätkuvalt märkimisväärselt soolist võrdõiguslikkust ning keskenduvad lastele ja noortele. Liikmesriikide riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad sisaldavad 136 (all)meedet, mis kokku toetavad soolist võrdõiguslikkust 22,0 miljardi euroga[64]. Samuti sisaldavad need 423 (all)meedet, mis keskenduvad lastele ja noortele, toetades neid 66,6 miljardi euroga[65]. Need arvud ei sisalda selliste muude reformide ja investeeringute panust, mida ei pruugita esialgu pidada soolise võrdõiguslikkuse ning laste ja noorte toetamise poliitikameetmeteks, kuid mille rakendamine võib avaldada märkimisväärset positiivset mõju.

Selliste meetmete rakendamisel, mis toetavad soolist võrdõiguslikkust ning keskenduvad lastele ja noortele, on tehtud ka märkimisväärseid edusamme. 27 riiklikus taaste- ja vastupidavuskavas sisalduvast 253st soolisele võrdõiguslikkusele keskenduvast eesmärgist ja sihist on liikmesriikide teatel juba lõpule viidud või komisjoni hinnangul täidetud 102, mis vastab 40 % saavutusmäärale (sh 22 %, mida hinnati maksetaotlustes). Lisaks sellele on 714st laste ja noortega seotud eesmärgist ja sihist liikmesriikide teatel juba lõpule viidud või komisjoni hinnangul täidetud 288, mis vastab 40 % saavutusmäärale (sh 22 %, mida hinnati maksetaotlustes). Komisjoni hinnangul täideti 33 soolist võrdõiguslikkus toetavat ning 79 lapsi ja noori toetavat eesmärki ja sihti ajavahemikul 1. septembrist 2023 kuni 31. augustini 2024 (aruandeperiood). Järgmises tekstikastis esitatud näidetes on esile toodud peamised meetmed koos aruandeperioodil lõpule viidud eesmärkide ja sihtidega.

[64] Joonisel esitatud hinnangulised kulud on arvutatud taaste ja vastupidavuse tulemustabeli jaoks välja töötatud sambapõhise märkimise metoodika alusel ning vastavad meetmetele, mis keskenduvad soolisele võrdõiguslikkusele.

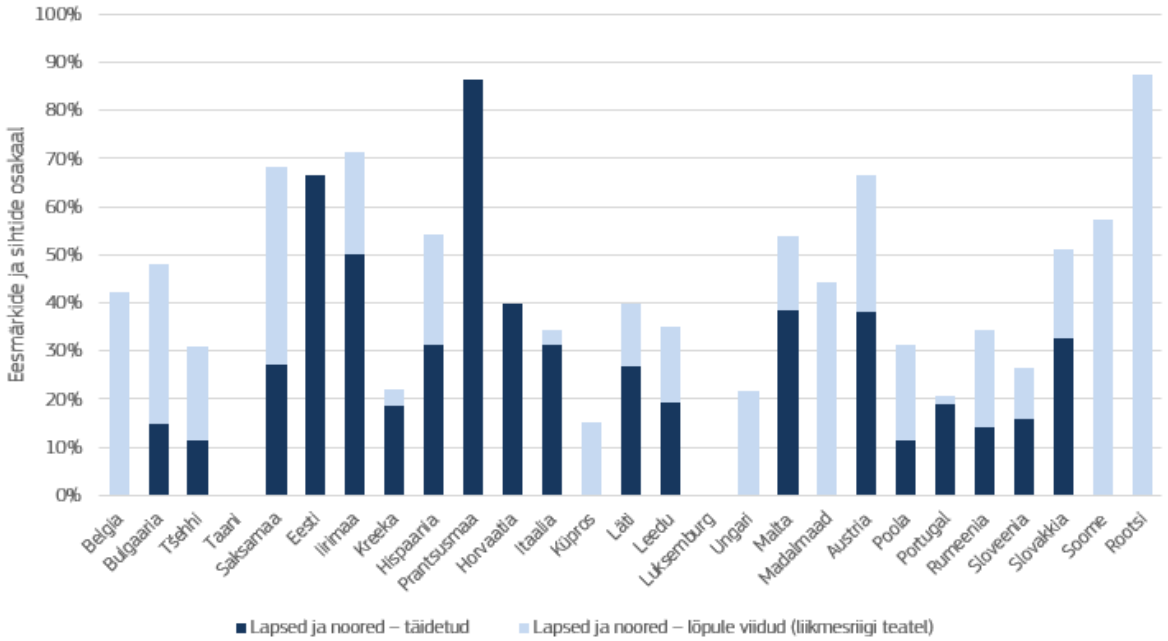
[65] Joonisel esitatud hinnangulised kulud on arvutatud taaste ja vastupidavuse tulemustabeli jaoks välja töötatud sambapõhise märkimise metoodika alusel ning vastavad meetmetele, mis keskenduvad lastele ja noortele.

Joonis 23. Selliste soolist võrdõiguslikkust toetavate eesmärkide ja sihtide osakaal, mis on hinnangu kohaselt täidetud või teadete kohaselt lõpule viidud (riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kaupa)

Märkus. Belgia, Läti, Leedu ja Ungari riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad sisaldavad mitut soolist võrdõiguslikkust toetavat eesmärki ja sihti, mida komisjon ei ole veel täidetuks hinnanud või mille lõpule viimisest ei ole liikmesriik veel teatanud.
Allikas: Euroopa Komisjon.

Joonis 24. Selliste lastele ja noortele keskenduvate eesmärkide ja sihtide osakaal, mis on hinnangu kohaselt täidetud või teadete kohaselt lõpule viidud (riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kaupa)

Märkus. Taani riiklik taaste- ja vastupidavuskava sisaldab mitut eesmärki ja sihti, mida komisjon ei ole veel täidetuks hinnanud või mille lõpule viimisest ei ole liikmesriik veel teatanud.
Allikas: Euroopa Komisjon.

Euroopa noortenädala raames korraldas komisjon ürituse, kus käsitleti taaste- ja vastupidavusrahastu positiivset mõju noortele. Euroopa noortenädalal, mida Euroopa Komisjon korraldab iga kahe aasta tagant noorte kaasamise edendamiseks, osales

2024. aasta aprillis üle 900 noore. Üritusel keskenduti kaheksale noorele, kes said taaste- ja vastupidavusrahastu meetmetest eri viisidel kasu, ning tutvustati riiklike rakendusasutuste ja Euroopa Komisjoni seisukohti. Näiteks rääkis üks Lätist pärit noor IT-õpetaja projektist „Arvuti igale lapsele“, mille raames jagatakse õpilastele, eriti ebasoodsas olukorras olevatele õpilastele, sülearvuteid. Lisaks selgitasid Sloveeniast pärit disainer ja suhtekorraldaja, kuidas nad said võimaluse ja suurendasid oma sotsiaalset kindlustunnet tänu rahalistele stiimulitele, mida pakutakse tööandjatele, et nad võtaksid noori tööle tähtajatu töölepinguga. Teised osalejad jagasid oma kogemusi ülikooliprogrammi ajakohastamisest Tšehhis, digiseadmete ostmiseks mõeldud kupongidest Kreekas, karjäärinõustamisest Prantsusmaal ja koolitusasutuste digiseadmetest Hispaanias[66].

Näited soolist võrdõiguslikkust ning lapsi ja noori toetavatest asjakohastest meetmetest, mille eesmärgid ja sihid on täidetud

Reformid

- **Horvaatia** on kehtestanud rahastamismudeli, et katta piiratud eelarvega linnades ja kohalikes omavalitsustes nii olemasolevate kui ka uute alusharidus- ja lapsehoiukeskuste jooksvaid kulusid. Sellega toetatakse kõigi laste võrdseid võimalusi ja aidatakse hooldajatel, kelleks on sageli naised, leida täistööajaga töökoht.
- **Eesti** töötas välja tööandjatele mõeldud soolise palgalõhe tuvastamise digivahendi prototüübi. Selle vahendi abil saavad tööandjad vajalikku teavet soolise palgalõhe ja selle võimalike põhjuste kohta oma organisatsioonis, mis annab neile võimaluse võtta meetmeid soolise palgalõhe vähendamiseks.

Investeeringud

[66] Vt täiendav teave teabelehes, mis on kättesaadav aadressil https://commission.europa.eu/document/download/c6550656-98f3-472d-a6d7-6ae2a0620de8_en?filename=240425-RRF_supporting_young_people-FACTSHEET_v6.pdf.

- **Itaalia** andis rahalist toetust 700 naiste juhitud ettevõtte loomiseks ja/või kasvuks, toetades naisettevõtlust ja tugevdades naiste osalemist äritegevuses.
- **Sloveenia** andis toetusi 700 alla 30-aastase isiku töölevõtmiseks ning tagas sellega nende kiirema sisenemise tööturule, andis noortele rohkem võimalusi, suurendas nende sotsiaalset turvalisust ja parandas nende oskusi.
- **Rumeenia** andis toetusi 750-le kõige enam abi vajavale haridusasutusele, et toetada õpilasi, vähendada koolist väljalangemist ja hõlbustada üleminekut põhikoolist keskkooli. Koolid valiti välja viie näitaja alusel, mis on määratletud haridusalase varajase hoiatamise mehhanismis.
- **Prantsusmaa** toetas 160 000 täiendavat õpipoisilepingut, samuti 2 200 töökoha loomist noortele spordisektoris ning ehitas või renoveeris 1 500 õpilaskohta „tipptasemel internaatkoolides".

D. ELi ettevõtete konkurentsivõime parandamise poliitika

Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad aitavad parandada ELi ettevõtete konkurentsivõimet, sest umbes kolm miljonit ettevõtet on juba saanud taaste- ja vastupidavusrahastust toetust

Ettevõtteid otseselt toetavate investeeringute kogusumma on üle 82 miljardi euro, mis moodustab 13 % taaste- ja vastupidavusrahastu hinnangulistest kogukuludest. Sellest summast umbes 78 miljardit eurot eraldatakse 22 liikmesriigi VKEdele. Lisaks moodustavad ettevõtetele antavad toetused, sealhulgas finantsabi ja avaliku halduse digiteerimiseks antav toetus, kokku vähemalt 164 miljardit eurot (25 % taaste- ja vastupidavusrahastu hinnangulistest kogukuludest). Konkurentsivõimet parandavad taaste- ja vastupidavusrahastu investeeringud hõlmavad mitut sektorit, sealhulgas töötlev tööstus, autotööstus, energeetika, jaemüük, turism ja kultuur, kusjuures tööstuse dekarboniseerimisse ja keskkonnahoidlikku tehnoloogiasse on investeeritud enam kui 110 miljardit eurot, rohelisse teadus- ja arendustegevusse 23 miljardit eurot ning roheliste kutseoskuste ja töökohtade loomisse üle 2 miljardi euro. Taaste- ja vastupidavusrahastu investeeringud soodustavad ka digipööret, millest saavad kasu ligi 600 000 ettevõtet, et edendada sellist tehnoloogiat nagu tehisintellekt ja küberturvalisus.

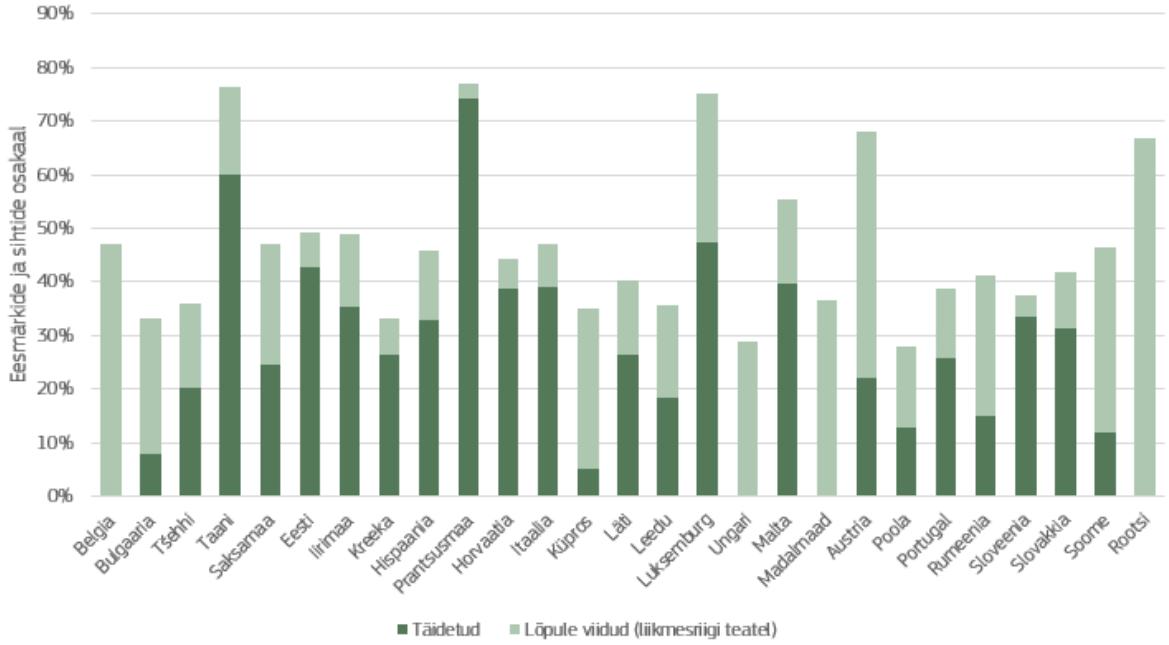
Lisaks investeeringutele sisaldavad riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad enam kui 900 reformi paljudes poliitikavaldkondades,[67] mis on suunatud regulatiivse ja halduskoormuse leevendamisele ja probleemide lahendamisele kogu ettevõtte

[67] Konkurentsivõime suurendamisele aitavad kaasa järgmised taaste- ja vastupidavusrahastu poliitikavaldkonnad: ettevõtluskeskkond/ettevõtlus; ettevõtlustaristu; konkurentsivõime; kohtusüsteemide tulemuslikkus; avaliku halduse ja riiklike süsteemide tulemuslikkus, sealhulgas halduskoormuse vähendamine miinimumini; e-valitsus, avalikud digiteenused (sh transpordi digiteerimine) ja kohalikud digiökosüsteemid; finantssektori reformid; eelarvepoliitika ja eelarve juhtimine; pettuste ennetamine; regulatiivsed muudatused aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu saavutamiseks; teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon; suurettevõtete toetamine; VKEde toetamine.

elutsükli jooksul, et maksimeerida investeeringute mõju ja suurendada ELi ettevõtete konkurentsivõimet. Need riiklike taaste- ja vastupidavuskavade meetmed keskenduvad sellele, et lihtsustada eeskirju ja vähendada bürokraatiat, mis sageli takistab ettevõtlust, eriti VKEsid. Konkurentsivõimega seotud meetmed käsitlevad kogu ettevõtte elutsükli jooksul esinevaid probleeme. Taaste- ja vastupidavusrahastu aitab liikmesriikidel vähendada ettevõtte asutamiseks kuluvat aega, lihtsustada ja kiirendada litsentsi- ja loamenetlusi, vähendada piiranguid reguleeritud kutsealadele juurdepääsuks ning lihtsustada ja digiteerida ettevõtete asutamist.

Konkurentsivõimega seotud meetmete rakendamisel on tehtud märkimisväärseid edusamme. Alates taaste- ja vastupidavusrahastu loomisest on 4 352st ettevõtluse kasvu ja konkurentsivõimet otseselt toetavast eesmärgist ja sihist liikmesriikide teatel juba lõpule viidud või komisjoni hinnangul täidetud 1 856, mis vastab ligi 43 % saavutusmäärale (sh 25 %, mida hinnati maksetaotlustes). Komisjoni hinnangul täideti 592 neist ettevõtluse kasvu ja konkurentsivõimet toetavatest eesmärkidest ja sihtidest ajavahemikul 1. septembrist 2023 kuni 31. augustini 2024 (aruandeperiood). Järgmises tekstikastis esitatud näidetes on esile toodud peamised meetmed koos aruandeperioodil lõpule viidud eesmärkide ja sihtidega.

Joonis 25. Selliste konkurentsivõimet toetavate eesmärkide ja sihtide osakaal, mis on hinnangu kohaselt täidetud või teadete kohaselt lõpule viidud (riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kaupa)

Allikas: Euroopa Komisjon.

Näited asjakohastest meetmetest, mille konkurentsivõimet toetavad eesmärgid ja sihid on täidetud

Reformid

- **Prantsusmaa** lihtsustas avalike meetmete kiirendamise ja lihtsustamise seadusega halduseeskirju ja -menetlusi, lühendades muu hulgas tööstusprojektide läbivaatamiseks vajalikku aega või lihtsustades nõuandekomiteede tööd, et kiirendada haldusotsuste tegemist.
- **Sloveenia** on bürokraatia vähendamise seaduse kaudu aidanud luua ettevõtlussektori ja kodanike jaoks majanduskasvu soodustava ettevõtluskeskkonna, lihtsustades või kõrvaldades koormavad haldusmenetlused. Selle tulemusel on Sloveenias vähenenud halduskulud ja suurenenud ettevõtete konkurentsivõime. Samuti lihtsustati õigusakte, tunnistades kehtetuks üle 200 seaduse ja määruse, mis olid aegunud või ei olnud enam kohaldatavad.
- **Horvaatia** on lihtsustanud ettevõtjate jaoks õigusnormide järgimist, muutes VKEde mõjuhindamise testi veebipõhiseks. See hõlmab digiplatvormi, mis aitab jälgida, kuidas uued seadused mõjutavad VKEsid, ning võimaldab ekspertidel kogu riigis teha koostööd ja jagada teadmisi. Peale selle on Horvaatia koostanud uue tegevuskava, et vähendada lisatasusid ja -makse, mida ettevõtjad peavad peale maksude tasuma.

Investeeringud

- **Prantsusmaa** kehtestas kokku 300 miljoni euro suuruse rahastamiskava tööstuse dekarboniseerimiseks. Selle tulemusel anti ettevõtetele nende dekarboniseerimisprotsessis konkreetset toetust. Näiteks sai üks tekstiiliettevõte 917 000 eurot, et investeerida ühes oma tehases tõhusamatesse tööstusprotsessidesse. See investeering vähendab energiatarbimist 2 950 MWh aastas, vähendades CO_2 heidet igal aastal 30 % ja veetarbimist 50 % aastaks 2025. Veetustamise valdkonnas tegutsev juhtiv Prantsuse ühistu asendas kõrge temperatuuriga (150–600 C°) kuivati madala temperatuuriga (105–70 C°) kuivatiga, taaskasutades soojust linna jäätmepõletusjaamast. Selle meetme eesmärk on vähendada CO_2 heidet kohapeal 40 % võrra (7 680 tonni aastas).
- **Hispaania** on investeerinud strateegilistesse projektidesse, et muuta väärtusahelaid sellistes võtmesektorites nagu autotööstus, põllumajandus- ja toiduainetetööstus, tervishoid, merendus ja tööstuse dekarboniseerimine. Vähemalt 1,2 miljardit eurot on eraldatud 925 uuenduslikule projektile, mis keskenduvad energiatõhususele, kestlikkusele ja digipöördele. Neist 584 on seotud elektrisõidukite, tervishoiu ja põllumajanduslike toiduainetega. 266 projekti toetavad eelkõige elektri-, pistikhübriid- ja vesinikusõidukite komponentide ja platvormide arendamist, samuti juhita sõidu ja ühendatud liikuvuse alast teadus- ja arendustegevust.

3. REPowerEU

Taaste- ja vastupidavusrahastu on peamine rahastamisvahend, et saavutada kava „REPowerEU“ eesmärgid, milleks on Euroopa sõltuvuse vähendamine Venemaa fossiilkütustest, kiirendades üleminekut puhtale energiale ja saavutades vastupidavama energiasüsteemi. 2023. aasta veebruaris muudeti taaste- ja vastupidavusrahastu määrust, et anda liikmesriikidele täiendavaid rahalisi vahendeid, millega toetatakse uusi või suuremahulisi reforme ja investeeringuid, mis keskenduvad energiavarustuse mitmekesistamisele, energiasäästu suurendamisele, puhta energia tootmise suurendamisele ning ELi energiasüsteemi vastupidavuse, turvalisuse ja kestlikkuse edendamisele.

64,2 miljardit eurot kava „REPowerEU“ eesmärkide rahastamiseks tuleb erinevatest allikatest.. Taaste- ja vastupidavusrahastu raames antakse 20 miljardit eurot täiendavat tagastamatut rahalist toetust, mis kaasatakse lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisega heitkogustega kauplemise süsteemi raames. Kõnealune rahaline toetus jaotatakse liikmesriikide vahel vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse IVa lisas esitatud ajakohastatud jaotamispõhimõttele[68]. Liikmesriigid võivad ka oma esialgse eraldise Brexitiga kohanemise reservist täielikult või osaliselt üle kanda taaste- ja vastupidavusrahastusse, et rahastada oma REPowerEU peatükkides ettenähtud investeeringuid ja reforme. 23 liikmesriiki taotlesid sellist ülekandmist kogusummas 2,1 miljardit eurot[69]. Kava „REPowerEU“ eesmärke toetavate uute investeeringute ja reformide rahastamiseks saavad liikmesriigid kasutada ka taaste- ja vastupidavusrahastust väga soodsatel rahastamistingimustel antavaid laene. Tähtajaks (31. augustiks 2023) taotles kümme liikmesriiki täiendavaid laene summas 127,2 miljardit eurot,[70] millest 40,5 miljardit eurot on mõeldud kava „REPowerEU“ meetmetele[71].

Selleks et neid lisavahendeid saaks kasutada, vaatasid liikmesriigid oma riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad läbi, et lisada neisse spetsiaalses REPowerEU peatükis ette nähtud uusi või võimendatud reforme ja investeeringuid. 31. augustiks 2024 oli 26 liikmesriiki[72] esitanud oma muudetud riikliku taaste- ja vastupidavuskava koos REPowerEU peatükkidega, millest nõukogu võttis vastu 25[73].

[68] Liikmesriigi kohta antava täiendava tagastamatu toetuse kohta vt taaste- ja vastupidavusrahastu 2023. aasta aruanne (COM(2023) 545 final/2), tabel 11.

[69] Vt täpsemalt taaste- ja vastupidavusrahastu 2023. aasta aruanne (COM(2023) 545 final/2), tabel 12.

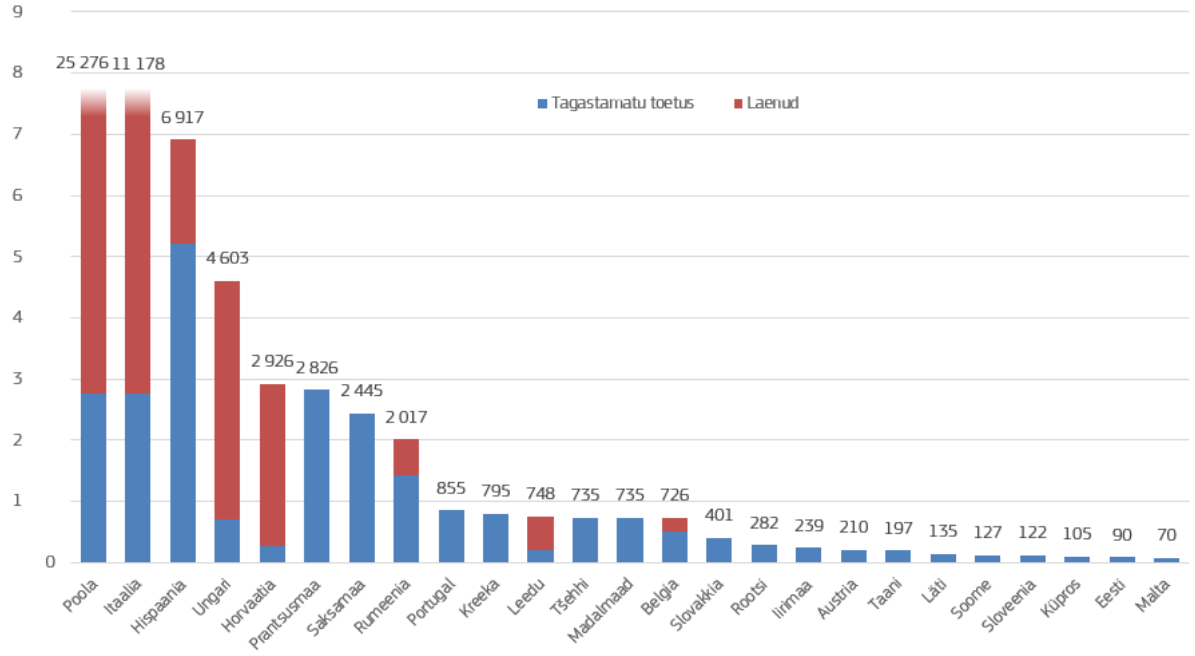
[70] See moodustab 43,7 % kogu laenusummast (291 miljardit eurot), mida liikmesriigid on oma riiklike taaste- ja vastupidavuskavade jaoks taotlenud.

[71] Vt täpsemalt taaste- ja vastupidavusrahastu 2023. aasta aruanne (COM(2023) 545 final/2), tabel 7.

[72] Käesoleva aruande koostamise ajal ei olnud Bulgaaria veel oma REPowerEU peatükki esitanud.

[73] Luksemburg esitas oma REPowerEU peatüki 16. mail 2024. Komisjon andis 23. juulil 2024 Luksemburgi läbivaadatud kavale, sealhulgas REPowerEU peatükile, positiivse hinnangu ning nõukogu võttis 23. septembril 2024 läbivaadatud kava vastu.

Joonis 26. REPowerEU peatükkide hinnanguline kulu liikmesriikide kaupa (miljonites eurodes)

Allikas: Euroopa Komisjon.

REPowerEU peatükkide meetmed peavad tegelikult vastama kava „REPowerEU“ eesmärkidele.. Konkreetsemalt on taaste- ja vastupidavusrahastu määruses sätestatud REPowerEU peatükis ettenähtud reformide ja investeeringute puhul kuus eesmärki ning määruses nõutakse, et iga meede aitaks kaasa vähemalt ühe eesmärgi saavutamisele[74]:

(1) parandada energiataristut, et tagada gaasivarustuskindlus ja mitmekesistada gaasitarneid;

(2) parandada energiatõhusust, vähendada tööstuse CO_2 heidet, võtta kasutusele taastuvad energiaallikad;

(3) käsitleda energiaostuvõimetust;

(4) kannustada energianõudluse vähendamist;

(5) lahendada energiaülekande ja -jaotuse kitsaskohad, toetada heiteta transporti;

(6) tööjõu kiirem ümberkvalifitseerimine neile roheliste kutseoskuste ja digioskuste andmiseks, edendada rohepöördega seotud väärtusahelaid.

Komisjon hindas hoolikalt uusi meetmeid REPowerEU peatükkides ja tegi nõukogule ettepaneku võtta vastu ainult need, mis vastasid rahuldavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse V lisas sätestatud hindamiskriteeriumidele, sealhulgas REPowerEU peatükkide puhul asjakohastele lisakriteeriumidele: i) panus kava „REPowerEU“ eesmärkide saavutamisse ja ii) kas meetmetel on piiriülene või mitut riiki hõlmav mõõde või mõju.

[74] Taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 21c lõige 3.

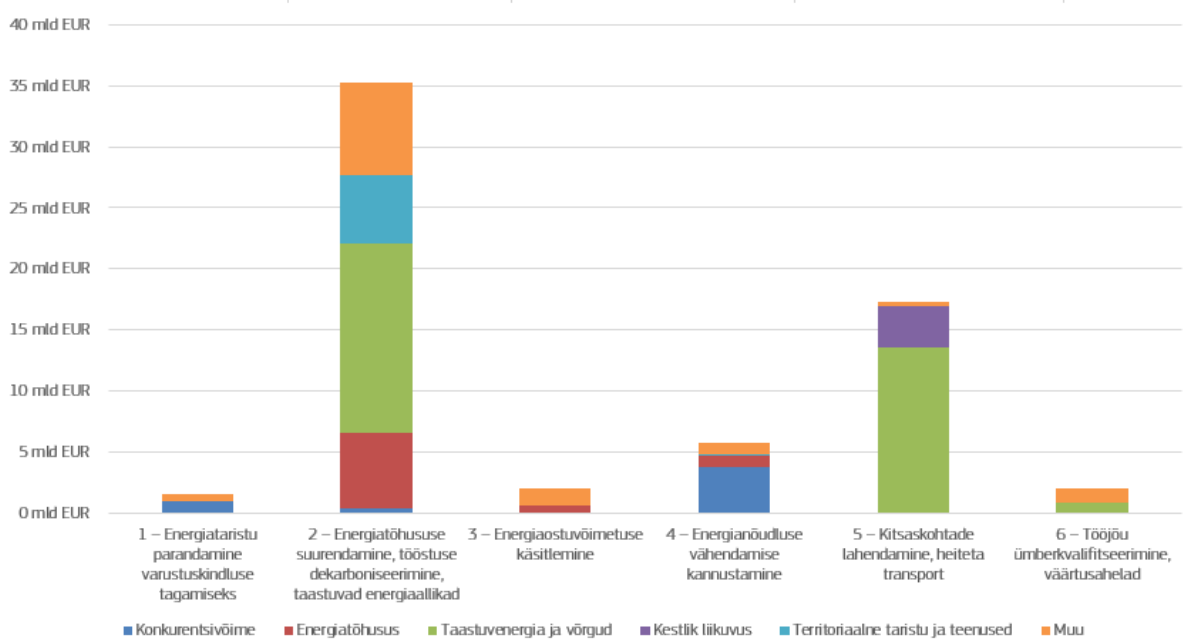
Lisaks REPowerEU peatükkidele on energiaga seotud ka teised riiklike taaste- ja vastupidavuskavade meetmed, mis aitavad kaasa kava „REPowerEU“ eesmärkidele ja vähendavad Euroopa sõltuvust Venemaa fossiilkütustest.

A. Ülevaade REPowerEU peatükkide meetmetest

Kavas „REPowerEU“ ettenähtud täiendavad reformid ja investeeringud käsitlevad kitsaskohti ning aitavad kiirendada üleminekut puhtale energiale ja tugevdada energiavarustuskindlust

25 REPowerEU peatükki, mille nõukogu võttis vastu 31. augustiks 2024, sisaldavad 261 uut meedet, st 89 reformi ja 172 investeeringut, mille hinnanguline kogumaksumus on 64 miljardit eurot. Kõik need meetmed toetavad üht kava „REPowerEU“ eesmärki, keskendudes eelkõige eesmärkidele 2 ja 5: meetmed, mis moodustavad üle 80 % hinnangulistest kogukuludest, on suunatud eesmärgile 2 „parandada energiatõhusust ja kiirendada taastuvenergia kasutuselevõttu“ (35,3 miljardit eurot) ja eesmärgile 5 „lahendada energiaülekande ja -jaotuse kitsaskohad, toetada heiteta transporti“ (17,3 miljardit eurot).

Joonis 27. REPowerEU eraldised kava „REPowerEU“ eesmärkide lõikes (jaotus esmaste poliitikavaldkondade kaupa)

Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel.

Toetuse jagunemine poliitikavaldkondade vahel kajastab liikmesriikide kõige pakilisemaid vajadusi üleminekul puhtale energiale. REPowerEU peatükkide meetmed jagunevad mitmesse poliitikavaldkonda ja nende panus kava „REPowerEU“ eesmärkidesse sõltub üksikute meetmete konkreetsest ulatusest. Investeeringud taastuvenergiasse ja võrkudesse moodustavad suurima osa kava „REPowerEU“ toetusest (47 % ehk umbes

29,8 miljardit eurot). Need investeeringud hõlmavad taastuvenergia täiendavat tootmisvõimsust, elektrivõrgu arendamist ja salvestusvõimsust. Energiatõhususe meetmed (ligikaudu 8 miljardit eurot) aitavad kaasa mitme kava „REPowerEU“ eesmärgi saavutamisele, kusjuures suurim on panus kava „REPowerEU“ eesmärgi 2 (parandada energiatõhusust, vähendada tööstuse CO_2 heidet, võtta kasutusele taastuvad energiaallikad) saavutamisse. Meetmed, mis keskenduvad territoriaalse taristu ja teenuste parandamisele (ligikaudu 5,7 miljardit eurot), on mitmekülgsed, kuid keskenduvad peamiselt taastuvatest energiaallikatest energia tootmisele piirkondlikul ja kohalikul tasandil, mis selgitab nende olulist panust kava „REPowerEU“ eesmärgi 2 „parandada energiatõhusust, vähendada tööstuse CO_2 heidet, võtta kasutusele taastuvad energiaallikad“ saavutamisse. Konkurentsivõime suurendamisega seotud meetmete (ligikaudu 5,2 miljardit eurot) eesmärk on vähendada ettevõtete ja äriühingute energiatarbimist mitmesuguste meetmete abil (peamiselt energiatõhususe parandamine ja energiataristu arendamine) ning need aitavad peamiselt kaasa kava „REPowerEU“ eesmärgi 4 „kannustada energianõudluse vähendamist“ saavutamisele. Investeeringud kestlikku liikuvusse (3,4 miljardit eurot) aitavad kaasa kava „REPowerEU“ eesmärgile 5 „energiavõrgud ja heiteta transport“.

Liikmesriikide vajadused ja probleemid erinevad seoses investeeringute mahu ja konkreetsete valdkondadega, millele tuleb keskenduda, et aidata tõhusalt kaasa kava „REPowerEU“ eesmärkide saavutamisele. Finantsmahu poolest keskenduvad REPowerEU peatükkide meetmed peaaegu pooltes liikmesriikides suures osas energiatõhususe suurendamisele ning taastuvatest energiaallikatest pärineva energia kasutuselevõtmisele ja tootmisele (üle 70 % REPowerEU peatükkide hinnangulistest kogukuludest Belgias, Hispaanias, Horvaatias, Kreekas, Leedus, Madalmaades, Maltal, Prantsusmaal, Rootsis, Rumeenias, Saksamaal, Soomes ja Taanis). Meetmed, mis lahendavad energiaülekande ja -jaotuse kitsaskohti ning toetavad heiteta transporti (eesmärk 5), moodustavad samuti märkimisväärse osa uute kava „REPowerEU“ meetmete hinnangulistest kogukuludest kuues liikmesriigis (üle 40 % REPowerEU peatükkide hinnangulistest kogukuludest Eestis, Lätis, Poolas, Slovakkias, Sloveenias ja Tšehhis), kusjuures Lätis on sellele eesmärgile pühendatud 99 % hinnangulistest kogukuludest.

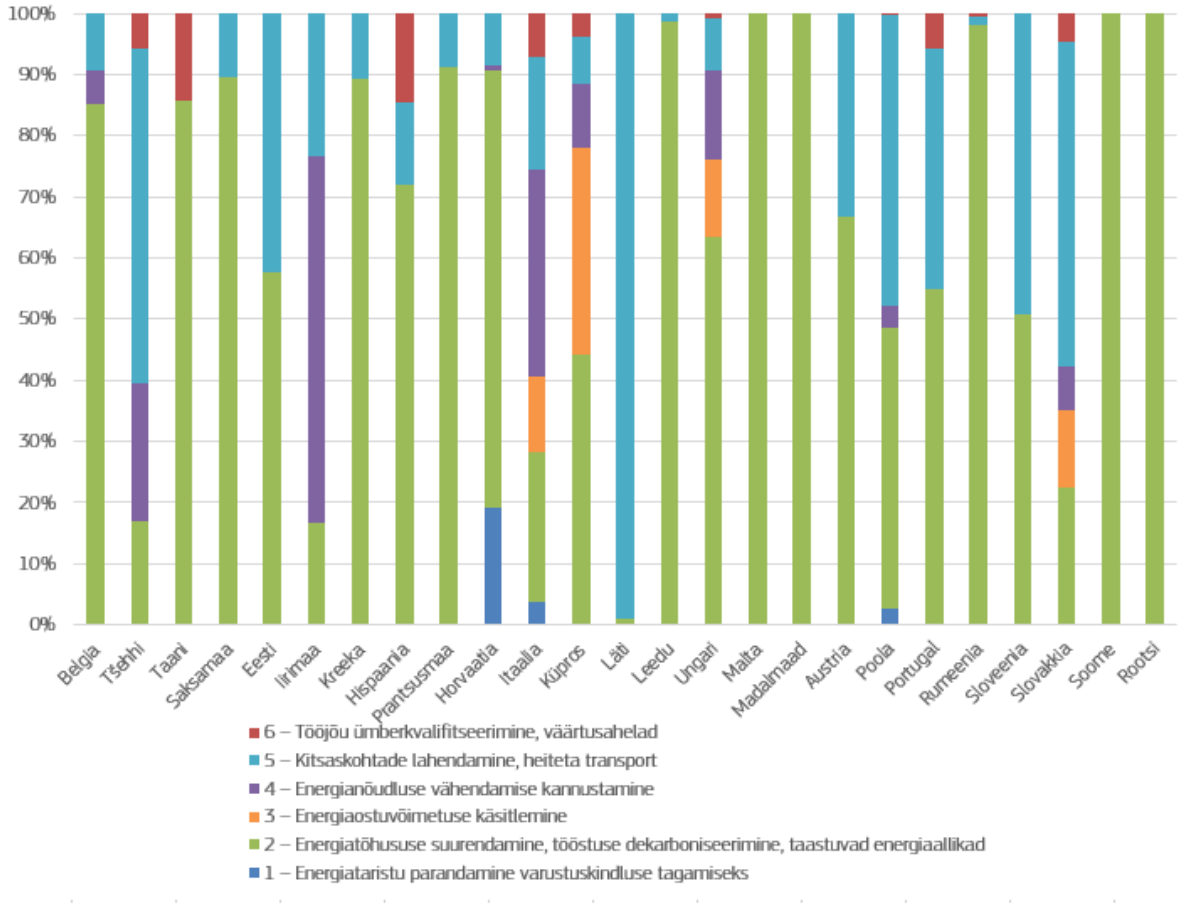
Kolm liikmesriiki on lisanud meetmed, mis käsitlevad kava „REPowerEU“ eesmärki 1 „parandada energiataristut, et tagada gaasivarustuskindlus ja mitmekesistada gaasitarneid“. REPowerEU peatükid hõlmavad investeeringuid olemasoleva maagaasi jaotussüsteemi ehitamisse, laiendamisse ja ajakohastamisse (Itaalia, Poola) ning veeldatud maagaasi terminali võimsuse suurendamisse (Horvaatia), et mitmekesistada tarneid ja suurendada varustuskindlust. Nende nelja investeeringu hinnanguline kogumaksumus on 1,6 miljardit eurot[75].

REPowerEU peatükkides sisalduvad meetmed tugevdavad märkimisväärselt taaste- ja vastupidavusrahastu panust kliimaeesmärkide saavutamisse..

75 Komisjon jõudis riigipõhistes hinnangutes järeldusele, et need meetmed vastavad määruse 2021/241 artikli 21c lõike 6 kohase põhimõttest „ei kahjusta oluliselt“ erandi tegemise nõuetele, et kaitsta ELi kohest energiajulgeolekut.

Kliimakulud moodustavad rohkem kui 74 % kava „REPowerEU“ meetmete hinnangulistest kogukuludest, mis on 37 % miinimumnõudest tunduvalt rohkem. Kõnealuse taaste- ja vastupidavusrahastust kliimameetmetele antava täiendava toetuse summa on 47,8 miljardit eurot.

Joonis 28. Taaste- ja vastupidavusrahastu kava „REPowerEU“ eesmärke toetavate meetmete hinnanguliste kulude osakaal

Allikas: taaste ja vastupidavuse tulemustabel.

REPowerEU peatükkide jaoks ettenähtud rahalise toetuse saamiseks peavad liikmesriigid täitma 372 eesmärki ja 254 sihti. 5. juunil 2024 maksti Prantsusmaale välja esimene tagastamatu toetus viie kava „REPowerEU“ eesmärgi ja sihi täitmise eest[76]. Need hõlmasid muu hulgas valikut tööstuse dekarboniseerimise projekte, millega saavutatakse fossiilenergia tarbimise eeldatav vähenemine 250 GWh aastas, ning taastuvenergia tootmise kiirendamise seaduse jõustumist, et kiirendada lubade andmise menetlusi. 31. augusti 2024. aasta seisuga on teatatud 68st lõpule viidud eesmärgist ja sihist (kokku 622 eesmärgist ja sihist), kuid komisjon ei ole neid veel ametlikult hinnanud. Kuna REPowerEU peatükid võeti vastu hiljuti, on neis sisalduvate uute reformide ja investeeringute rakendamist veel liiga vara hinnata. Selleks et aidata kaasa kava „REPowerEU“ eesmärkide õigeaegsele saavutamisele, soovitati liikmesriikidel siiski lisada oma REPowerEU peatükkidesse kasutusvalmis projektid, et tagada kiirem rakendamine.

[76] Liikmesriigid võivad kuni 2023. aasta lõpuni taotleda kava „REPowerEU“ eelmakseid, mis moodustavad 20 % täiendavast rahastamisest. Kava „REPowerEU“ meetmetele antava rahalise toetuse kiirendamiseks maksti 21 liikmesriigile, kes seda taotlesid (Rootsi ja Madalmaad ei taotlenud eelmakseid), välja 10,4 miljardit eurot.

Näited REPowerEU peatükkides sisalduvatest meetmetest

Reformid

- **Hispaania** viib ellu olulise reformi, millega parandatakse taastuvenergia tootmise projektidele ja elektrivõrgutaristule lubade andmist. Reformi eesmärk on i) hõlbustada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu ja ii) lihtsustada loataotluste menetlemist.
- **Poola** tagab taastuvenergia, eelkõige maismaa tuuleelektrijaamade kiirema kasutuselevõtu tänu kaugeleulatuvatele reformidele, mis lihtsustavad lubade andmist, võttes kasutusele ühtse reeglistiku, võimaldades esitada taotlusi elektrooniliselt ja tagades olemasolevate ühendusvõimsuste läbipaistvuse. Kokku loodetakse 2026. aastaks elektrivõrku ühendada 30 gigavatti taastuvenergiat.

Investeeringud

- **Portugal** toetab strateegilise nullnetotehnoloogia tootmisvõimsust, näiteks päikesepaneelide tootmist Portugalis ja Euroopas, maismaa- ja avameretehnoloogiat, elektrolüsaatoreid ja kestlikku biometaani.
- **Rumeenia** annab toetust enam kui 120 000 koduomanikule päikesepaneelide paigaldamiseks ja enam kui 30 000 koduomanikule energiatõhususe meetmete rakendamiseks – seda lisaks sihtotstarbelisele toetusele, mida antakse sarnaste investeeringute tegemiseks 14 000 energiaostuvõimetule koduomanikule ja haavatavale energiatarbijale.
- **Belgia** hõlbustab suurema hulga taastuvenergia integreerimist ja importimist Põhjameres ja selle ümbruses, toetades Põhjameres asuva avamere energiakeskuse arendamist. See võimaldab ühendada vähemalt 3,15 gigavatti tulevasest avamere tuuleenergia kogusest maismaa elektrivõrku.

B. Ülevaade kõikides REPowerEU peatükkides sisalduvatest piiriülese või mitut riiki hõlmava mõõtmega meetmetest

Kava „REPowerEU“ meetmetel on tugev piiriülene või mitut riiki hõlmav mõõde

Piiriülesed ja mitut riiki hõlmavad projektid on kava „REPowerEU“ eesmärkide saavutamiseks keskpikas perspektiivis väga olulised ja neid soodustatakse taaste- ja vastupidavusrahastu raames. Piiriülese või mitut riiki hõlmava mõõtme või mõjuga meetmed on need, mis aitavad kindlustada ELi energiavarustust või vähendada sõltuvust fossiilkütustest ja/või energianõudlust. Kuigi tõelist piiriülest taristut toetati taaste- ja vastupidavusrahastust projektide teostamise keerukuse ja tähtaegade tõttu vaid piiratud määral, on enamik liikmesriike lisanud oma REPowerEU peatükkidesse reforme ja

investeeringuid oma energiasalvestusvõimsuse ja elektrivõrkude ajakohastamiseks. Nende reformide eesmärk on lihtsustada taastuvate energiaallikate integreerimist ning parandada elektrivõrgu paindlikkust ja tõhusust, toetades sellega kogu ELi hõlmavat laiemat energiataristut. Kõik 25 REPowerEU peatükki, mis võeti vastu 31. augustiks 2024, sisaldavad mitut riiki hõlmava või piiriülese mõõtmega meetmeid, mille hinnanguline kogumaksumus on 48,7 miljardit eurot, mis moodustab 76 % peatükkide meetmete kogumaksumusest – see ületab tunduvalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruses nõutud minimaalset 30 %. Mõned peamised piiriülese ja mitut riiki hõlmava mõõtmega projektid on järgmised:

- Mitu liikmesriiki on lisanud oma riiklikku taaste- ja vastupidavuskavasse elektrivõrkude piiriülese ühendamise projektid. Näiteks Belgia ehitab Põhjamerre kunstlikku energiasaart, mis ühendab vähemalt 3 GW tulevast avamere tuuleenergiat maismaa elektrivõrguga ja hõlbustab taastuvenergia importi naaberriikidest. Itaalia parandab oma sisemist energiataristut, ehitades veealused kaablid Sitsiilia ja Campania vahele, ning ajakohastab ka elektrienergia ülekandevõrke Austria ja Sloveeniaga, et suurendada piiriüleseid elektrivooge. See suurendab energiaalast vastupanuvõimet ja edendab taastuvate energiaallikate integreerimist.
- Tehakse investeeringuid gaasitaristusse, et vähendada sõltuvust Venemaa gaasist ja tagada energiajulgeolek kogu ELis. Näiteks Poola laiendab Gdański ja Gustorzyni vahelist gaasivõrku, Horvaatia suurendab Krki veeldatud maagaasi terminali läbilaskevõimet ning ehitab ühendused Ungarisse ja Sloveeniasse ning Itaalia suurendab ühendust Austria ja Kesk-Euroopaga.
- Mõned liikmesriigid, näiteks Prantsusmaa ja Hispaania, keskenduvad ühistele investeeringutele saastevaba vesiniku tootmisse (üleeuroopalist huvi pakkuvad tähtsad projektid), millel on piiriülene mõõde ja mille eesmärk on tugevdada vesiniku väärtusahelat kogu ELis. Horvaatia rahastab saastevaba vesiniku projekte Aadria mere piirkonna põhjaosa vesinikuoru (North Adriatic Hydrogen Valley) raames, mis ühendab Horvaatiat, Sloveeniat ja Friuli Venezia Giulia piirkonda Itaalias.

Kõiki neid projekte ühendab see, et nende lõppeesmärk on vähendada energianõudlust, vähendada fossiilkütuste kasutamist ja tagada energiavarustuskindlus, aidates seega oluliselt kaasa kava „REPowerEU“ eesmärkide saavutamisele. Teave riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide kohta on kättesaadav ka taaste ja vastupidavuse tulemustabeli REPowerEU osas[77].

[77] Vt https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/rePowerEu.html.

4. Järeldus

Pärast 2023. aastal esinenud viivitusi on eesmärkide ja sihtide täitmine ning taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite väljamaksed kiirenenud. Kuigi liikmesriikide ja komisjoni jõupingutused olid 2023. aastal suunatud riiklike taaste- ja vastupidavuskavade läbivaatamisele vastusena kavale „REPowerEU“, on väljamaksete tempo seejärel kiirenenud. 31. augustiks 2024 oli liikmesriikidele välja makstud üle 40 % taaste- ja vastupidavusrahastu olemasolevatest vahenditest – 25 liikmesriigile maksti välja 265,4 miljardit eurot. Ainuüksi aruandeperioodil[78] hindas komisjon 27 maksetaotluses sisalduvat 908 eesmärki ja sihti rahuldavalt täidetuks ja maksis seejärel liikmesriikidele välja 112 miljardit eurot. Komisjon eeldab, et kui väljamaksed jätkuvad praeguses tempos, on 2024. aasta lõpuks välja makstud rohkem kui 300 miljardit eurot. Lisaks on 85 % eesmärkidest ja sihtidest, mis tuli saavutada 2024. aasta esimeseks kvartaliks, komisjoni hinnangul täidetud või liikmesriikide teatel lõpule viidud.

Taaste- ja vastupidavusrahastu vahehindamine kinnitas taaste- ja vastupidavusrahastu ja selle tulemuspõhise lähenemisviisi tõhusust. 2024. aasta veebruaris avaldatud aruandes rõhutati, et nii vahendite väljamaksmine vastavalt rakendamise edusammudele kui ka kombineeritud reformide ja investeeringute toetamine olid taaste- ja vastupidavusrahastu kõige edukamad elemendid, mis sageli avaldasid vastastikku tugevdavat mõju. Liikmesriigid ja sidusrühmad avaldasid toetust taaste- ja vastupidavusrahastu tulemuspõhisusele tänu prognoositavusele ja vastutavusele, mida see tagab. Samuti märgiti hinnangus ära taaste- ja vastupidavusrahastu kiirete väljamaksete mõju liikmesriikide toetamisel kriisi ajal ja riiklike investeeringute taseme säilitamisel, samas kui investeeringute ja reformide ainulaadne kombinatsioon aitab Euroopa majandusel paremini rohe- ja digipöördeks ning tulevikuks valmistuda.

Pärast taaste- ja vastupidavusrahastu vahehindamist on komisjon tugevdanud jõupingutusi rakendamise lihtsustamiseks ja kiirendamiseks. Komisjon võttis 19. juulil 2024 vastu ajakohastatud suunised riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kohta, et parandada rahastu tõhusust ja lihtsustada liikmesriikide aruandlusnõudeid. Ajakohastatud suunistes selgitatakse täiendavalt võimalust muuta taaste- ja vastupidavusrahastu määruse kohaselt riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid ja objektiivsete asjaolude korral riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse tehtavate muudatuste ulatust. Samuti selgitatakse täpsemalt, millistel tingimustel saab sünergia suurendamiseks taaste- ja vastupidavusrahastu ja muude ELi fondide toetust kombineerida.

Kuna taaste- ja vastupidavusrahastu kehtivuse lõppemiseni 2026. aasta lõpus on jäänud vaid veidi rohkem kui kaks aastat, peaksid kõigi liikmesriikide ja institutsioonide jõupingutused keskenduma rahastu täielikule ja õigeaegsele rakendamisele. Vajaduse korral tuleks lahendada võimalikud kitsaskohad rakendamisel ning riiklikke taaste- ja vastupidavuskavasid tuleks kohandada, et võtta arvesse tekkivaid ja

[78] 1. september 2023 kuni 31. august 2024.

muutuvaid probleeme. Komisjon jätkab tööd liikmesriikide ja põhipartneritega, et kasutada täielikult ära taaste- ja vastupidavusrahastu pakutavaid võimalusi ning viia kiiresti ellu reformid ja investeeringud, mis aitavad lahendada praeguse aja suurimaid probleeme, et toetada rohe- ja digipööret ja veelgi suurendada Euroopa Liidu vastupanu- ja konkurentsivõimet.